

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Szétört szavak.

Budapest, február 19.

(K.) A kulcs, amelyik kinyitja, be is zárhatja az ajtót. S a szó, amelyik bevilágít egy fogalomba, el is tudja azt homályosítani. De míg a kulcsnak az a rendeltetése, hogy nyisson is, zárjon is, a szónál ez öreg hiba. A szónak csakis világítania szabad. Mégis sűrűn tapasztalható minden téren, de legkivált a politikában, hogy a szavak világosság helyett homályt terjesztenek s bizonyos tekintetben hasonlítanak ahhoz a gyanus lámpához, mely csak előre veti sugarát, de árnyékba borítja a gazdáját s a gazdája szándékát. Az ilyen szavakat összetörni, a fogalmakat tiszta világításba állítani s a kételkedés alól a gyékényt kivonni: mindig becsületes munka. Kétszeresen az, ha olyan szavakról van szó, melyekkel már kissé sokáig éltek vissza s melyekkel a közvéleményt még mindig sokan tudják félrevezetni. Érdemes munka ez és ma két ilyen veszedelmes lámpát sikerült összetörni a parlamentben. Mind a kettőt olyan ember törte össze, aki mester az írás művészetében és egészséges érzéssel látta meg, hogy bizonyos szavakkal, éppen mert nagyon tetszetősen hangzanak, mennyire meg lehet téveszteni még a gondolkodóbb elemeket is.

Két gyanus lámpával tehát szegényebb lett azoknak arzenálja, akik szép szavakkal leplezhették idáig nem éppen legszebb szándékait. Mi az a két szó? Az egyik a *magyar államesszme*, a másik az ugy nevezett *következetesség*. Első pillantásra úgy is tetszhetett, mintha szentségtörés, nem érdem volna két ilyen szónak összetörése. S valóban, ha valaki idáig csak érinteni merté volna a magyar államesszmet vagy azt a következetességet, mely nélkül politikai párt vagy államférfiu a

magá munkája iránt tiszteletet nem követelhet: az ugyan megjárhatta volna. Mert akik tiszteletet követelünk a magyar államesszme iránt, magunk is tiszteljük s akik hódolattal hajlunk meg a politikai következetesség előtt, hódolattal követelünk azok iránt is, akik ezt a következetességet hangoztatják. S mátlól fogva mégis kétszer fogjuk meggondolni, mielőtt készpénznek vennők azt, amit nekünk a magyar államesszme iránt való hűségéről vagy a politikai következetességről mondanak. A fogalmak iránt rendült meg talán a bizalmunk? Nem. Csak a szavak iránt. *Rákosi Viktor* és *Vései József*, két magyar ember és magyar író, figyelmeztetett minket s az egész magyar nemzetet, hogy ez a két kifejezés amolyan gyanus lámpa, mely a szembenlevőt elkápráztatja, a mögötte bujkálót pedig jótékony árnyékba állítja.

Nézzük először is a *magyar államesszme* kifejezést. Azelőtt is, de amióta a nemzetiségi képviselők bevonultak a törvényhozás termébe, ismétlen volt szerencsénk hallani, hogy a nemzetiségek hivei a magyar államesszme. Azt mondtuk rá s jóhiszeműségünkben mást nem is mondhatunk: ez már becsületes beszéd. Ha a nemzetiségek hivei a magyar államesszme, akkor meg fogjuk egymást érteni. Mert a nemzetiségeket elnyomni vagy éppen felszívni: sosem volt magyar politika, sosem is lesz. Am fejlesztsek a maguk kulturáját, ápolják a maguk nyelvét, áldozzanak saját isteneiknek: csak illeszkedjenek a magyar állam törvényes rendjébe. Akkor rendben vagyunk. Arra pedig sosem gondoltunk, becsületesen gondolni nem is akartunk, hogy akik az ország színe előtt a magyar államesszme hiveinek mondták magukat, olyanforma falláciában leledzenek, mint a vén Márkus, aki ladányi rögöt hozott magával titokban s arra állva,

bátran esküdött, hogy „nem tarcsai birtok, ladányi határ ez!” A nemzetiségek képviselői is bátran mondták, hogy hivei a magyar államesszme, mert ők bizony azt értették magyar államesszme alatt, ami nekik tetszett és semmiesetre sem azt, amit mi értünk alatta. *Rákosi Viktor* ilyen körülmények közt igazán szükséges munkát végzett, mikor erre a falláciára utalt s megmutatta, hogy a magyar államesszme se feje, se keze, se lába: az egész csak egy szó, melylyel mi a nemzetiségek lelkébe szeretnénk világítani, de amelylyel ők elveszik tiszta látásunkat. Helyes beszéd, *Rákosi Viktor* képviselő ur! Majd ezentul óvatosabbak leszünk a nemzetiségi képviselőkkel szemben s számon kérjük tőlük, azt értik-e a magyar államesszme alatt, amit mi értünk. Ez a tolvajlámpa: volt — nincs. Mátlól fogva a törvényhozás és a nemzet valamivel rigorózusabban néz majd mélyére a tetszetős nemzetiségi nyilatkozatoknak. Egylegöre pedig köszönet jár ki *Rákosi Viktor*nak, hogy a politikai szótár egyik sokat koptatott kifejezése mellé két plajbászszal odajegyzte a kérdőjelet. Igenis, végére fogunk járni, hogy ki mit ért a magyar államesszme szó alatt.

De talán sokkal több visszaélés esett azzal a másik szóval: *következetesség*. Mennyi ráolvasás, pikáns idézet, kegyetlen kátózkodás fűszerezte már a parlament krónikáját s mindig azon a címen, hogy egy politikusknak vagy politikai pártnak következetességét kell megmérni. A *mások* következetességének mérlegelése mindig kedves foglalkozása volt azoknak, akik önmagukat következetesség szempontjából sohasem szerették megmérni. Azt ne higye valaki, hogy a multa vagy akár a jelenre és a jövőre nézve akarjuk diszkreditálni az e fajta mérlegelést. Oh a politikai

T Á R C A.

Szamariában.

... S jöve egy nő Szikarból a majorba,
Hol állt a kút, mit a nagy patriarcha
Ásatott egykor. Jött — fején a korsó,
S az ut mentén megállta.

A kút kövén egy férfi ült. Csodásan
Sugárzó arccal és fehér ruhában.
„Adj innom, asszony — szólt — torkom kiszáradt
Az út fojtó porában.”

„Nem tudod-e hát — szólott most az asszony —
Italt kitél kérsz? Én Szamariából
Való vagyok. Te — Judea szülőtte.
Inná a pogány korsajából?”

S mondá az Ember fia, ihlett szóval:
„Oh asszony, balgatag a te beszéded!
Ha tudnád, ki vagyok: te kérnél engem
Egy cseppnyi ital végett.

Egy csepp vizért esengenél előttem
Az igaz Élet tiszta forrásából;
Hitetlen lelked véle hogy üditséd,
S hogy megtisztulj a sártól!”

Itt foly a patak! Gyöngyei ragyognak;
Hulláma csillog a nap sugarában.
Sohsem apad ki, soha el nem fárad
Az örökös futásban.

S a szót nem értve, így felel az asszony:

„Óh add a forrás üde vizét nekem!
Hogy ne kellessék idejőnnöm érte
Nap égető hevében.

Mert hosszú az út Szikarból idáig!
Mező tövise megszurkálja lábam.
A kavics éget — s a vedernek szijja
Megtöri, nézd, a vállam!”

És szól amaz: „Menj, hívd ide a férjed!”
De szótlán, mozdulatlan áll az asszony.
„Nem hallod-e? Menj, hívd ide a férjed.”
Es susog a nő: „Hallom.”

Majd tűzbe olvad szeme ragyogása
És tétován szól és reszket ajka:
„Nekem nincs férjem!” S lélekzete elhal
S fejét némán lehajtja.

Aztán fölnez s reszketve vár sokáig...
Mígnem az égből lassan elsötétül —
Akkor felsóhajt s üres korsajával
Nagy lassan haza készül.

A másik ott marad és ül magában
A biborszinű alkonyatot nézve —
Orcája sápadt s könnyeseppék peregnek
Alá a két kezére.

„Nem értett meg — susogja néma búval —
Azt hittem, szavam lelkét átalhatja!
S hazudott — mert hisz férje van! — Tagadta!
Óh, mért hogy eltagadta?” —

Erdős Renée.

Éjszaka.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Nőgrádi László.*

Csönd. De aztán egyszerre nagy, mély sóhaj-
tás hallatszik a sötét istállóban. Utána másik, még
mélyebb, még hosszabb.

Valami szénasugós hallatszik oldalról s rá
egy öreges, mély hang:

— Nem alszol, Estván?

— Nem, Menyus bátyám, feleli egy véko-
nyabb, fiatalabb hang. Hát kelmed alszik?

— Alsok, tudod, alhatok.

Elhallgatnak. De az állatok felneszelnek
éjszakai pihenésökből. Megesörrennek a jászol
láncai végig a hosszú istállón. Ki vékonyan, ki
vastagan szól. Furesz muzsika: mintha sok, sok
rab volna halomba kötve. Hát ehhez a rabmuzsi-
kához az ökrök helyett sóhajtot megint hosszasan,
mélyen, Estván, az ő porkolábjok ezen az éjszakán.

— Má meges ugy sohajtottál, Estván, mondja
Menyus. Biz isten aludtam. Olyan szivbő gyün a
lehelleted, mint az anyjukomé. Hát azé ébredek
könyven.

— Nagy baj az, ha sohajtani kell, mondja
Estván.

— Baj, baj. Vagy a test beteg, vagy a lélek,
olykor mindakettő. Akarcsak az anyjukomná.
Tudod.

— Katonasoron vótam akkor.

— Hej, nagy dolog vót az Estván. Előbb is
gödörbe esett a tehenünk. Azután megbiházott a
férjnő lévő lányunk, az első gyerekeivel. Elte-
mettük. De hát nem vót elég a baj. A szomorú-
ság is, meg a jó isten tudja mi, csak apasztotta
az asszonyom. Két álló esztendeig apasztotta.
Lefogyott ugy, mint az ujjam. Egy éccaka felki-
vánkozott a kemence-kueicba. Feltoltam. Akkor

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, február 19.

következetesség tiszteletreméltó, sőt nincs nélküle ok semmiféle tiszteletre. De ha volt Vészi József mai grandiózus polemiájában, melyet Beöthy Ákossal és, mondjuk, a tiszteletbeli védnöksége alatt álló néppárttal folytatott, valami igazán maradandó, a jövő használatára szóló szolgálat, pedig több is volt: ilyenek kell tekinteni azt a szép passzust, melyben a következetesség előre világító, de hátrafelé homályt vető lámpáját törte össze. A következetesség politikában és mindenütt több az erénynél: sine qua non az. Következetesség nélkül nincs tiszteletet parancsoló munkásság. De ez a szó is mást takar legtöbbször, mint amit fődni kellene. Következetesnek kell lenni az alapvető elvekben, aki nem az, úgy sem jön számításba. De sosem volt még igazi nagy politikus, aki a nemzet aktuális szükségleteinek teljesítésében félt volna a megítéléstől, mert az elvek alkalmazásában meg is alkuszik. Kossuth Lajos, bár korán kiállt az aktív politikusok sorából, nem cáfol rá ez igazságra, sőt tőle való az a mondat, hogy — a politika az exigenciák tudománya. A célt nem szabad szem elől téveszteni, az utat keresni kell. S amilyen furcsa volna, ha valaki következetlenséggel vádolná azt a hadvezért, aki eredeti haditervétől eláll, mert munka közben, az idő változása miatt, vagy bármilyen komoly okból más uton törekszik eredeti célja felé: olyan különös az is, ha a mai Cátók a következetesség szempontjából törnek pálcát a politikai hadvezérek fölött, akik nem céljaikat, hanem egyedül csak eszközeiket és utjokat változtatják. Vészi József széttörte ezt a megtevesztő szót. Máról szólnán, megvédelmézte vele a szabadelvűpártot és benne a volt nemzeti pártot, melyet Beöthy Ákos szintén következetlenséggel vádolt; de erre talán az elfogulatlanul ítélő közvélemény előtt nem is volt szükség. A jövő szempontjából azonban becses szolgálat Vészi József disztinkciója, mert a következetesség címén gyakorolt szemfényvesztést egyszersmindkorra lehetelenné tette. A politikai szótárnak ez a szava szintén meg van jegyezve s ha ki ezen túl a következetesség nevében kátóskodik, legyen rá készen, hogy a közvélemény olyan könnyen nem ül fel többé a szép szónak ...

Ünnepi színt adott a mai ülés elejének gróf Apponyi Albert meleg megemlékezése Rainer főherceg holnapi aranylakodalmáról. A meleg színe jókora darab szürkeség következett: két szélsőbali szűzbeszéd, mindakettő esendes és jelentéktelen. Horváth Gyula, a Kossuth-párt új tagja egy szabályszerű negyvennyolcas beszédet mondott el a megkívántató panaszokkal, kivánságokkal és elvi kijelentésekkel, Eötvös Zsigmond pedig, a Szederkényi-párti szűzszónok annyiban volt érdekes, hogy börtöryáros létre agráriusnak vallotta magát, de nyomban ellenkezőbe jutott az agrárius-szentirással, az önálló vámtérület követelvény; konstataljuk azonban, hogy a beszédnek ez az érdekessége nem igen tűnt fel, egyéb érdekessége pedig nem igen volt.

Amde nyomban utána érdekesre vált a vita. Pavlovics Lyubomir, szerb nemzetiségi képviselő állott fel szólásra és hamarosan sikerült neki az egész Házat felingorelnie. Kezdetben ügyes fogással élt. Az önálló vámtérület mellett szállott sikra, ezzel akarván magának jóindulatú hallgatóságot biztosítani a szélsőbalon. Hallgatták is, de vesztére, mert aztán olyan hangon folytatta, amelyen a képviselői immunitás köpönyege nélkül büntetlenül nem beszélhetne senki az országban. Volt is része elnöki rendreutasításban is, meg abban a másik rendreutasításban, amely a Ház minden oldalán felhangzó haragos tiltakozásban nyilvánult. És ha a királyi ügyész nem is érheti utól azért, amit a képviselőházban mondott, az az erkölcsi ítélet, amely nyomban lesújtott rá, éppen elég neki.

A Pavlovicsén kívül volt még egy nemzetiségi beszéd. A zöld-százok virága, legzöldebb reménye, Korodi Lajos szónokolt olyan dialektusban, amelyet nevetés nélkül nem lehetett hallgatni. És ez volt a szerencséje, mert a hangja olyan vakmerő volt, hogy szinte javára vált neki az a kis komikai ellenhatás, amelyet a tört magyarságnak idézett fel. Így is volt azonban része heves közbeszólásokban, haragos zugásban, amely egy-egy vadabb kirohanása nyomán fakadt.

A mai ülésnek ez a két nemzetiségi beszéd volt az izgató része. Az igazán érdekes és becses részét két újságíró beszédje adta meg: a Rákosi Viktor és Vészi József.

Rákosi Viktornak, aki Pavlovics után következett, nagy, szinte az egyetemes sikere volt. Egyetemes is volt azért, mert amit a függetlenségi honatya beszédjének a politikai tartalmával az egyik oldalon ronthatott, azt jóvátette Sipulusz öserejü humorával, amely minden oldalt meghódított. A jobboldal már-már tiltakozott Rákosi Viktor tuzásai ellen, mikor az ország helyzetét rettenő feketére festette és a nagy feketeségbe sötét foltnak állította a közönséges rendszert, mely mindenek az oka. De jött Sipulusz és mindenkit kiengesztelt egy jóízű anekdotával. Például ezzel:

— A kis fiu kérdi a szakácsnét, hogy miért hámozzák a krumplit? — Azért, — feleli a szakácsné — hogy a szegény embernek is legyen mit nyuznia.

Az egész Ház nevetett. És kinek jutna eszébe haragudni a kedves, az elmés Sipuluszra, aki mindenkit megnevetetett.

De nemcsak a tréfás Sipulusznak, hanem a komoly Rákosi Viktornak is volt sikere. A nemzetiségi kérdéssel szóló fejtegetése, a százak tuzák ellen intézett lesújtó támadása zajos tetszést váltott ki a Ház hazafias elemeiből minden oldalon, heves ellenmondásokat a zöld-százokból. Ez az ideges fészkelődés is fokmérője volt a sikernek épp úgy, mint a sűrű helyeslés, s a vezres gratulációk, amelyekkel minden oldalról elhalmozták.

A mai vita utolsó szónoka Vészi József volt, akit a néppárt részéről ellene intézett csipkedések birtak a felszólalásra. Ezek a csipkedések azonban csak oka voltak a beszédnek; a célja az volt, hogy kellő értékükre szállítsa le Beöthy Ákosnak és Rakovszky Istvánnak az angol parlamentárizmusból vett analógiát, amelyekkel Széll Kálmánnak a trónörökös pétervári utjával kapcsolatos eljárását a parlamentárizmus szempontjából akarták kisebbiteni. Vészi József most a történelem igazságaival, oknyomozó módon mutatta ki, hogy egyik analógia sem állhatja meg a helyét. Beöthy Ákos azt akarta a maga példával bizonyítani, hogy az angol parlamentáris felfogás szerint a kormány politikai ellenfelet is kiküldheti külpolitikai megbízással, amint ezt a Derby-Disraeli-kormány megtette Gladstoneval, Palmerston pedig Cobdennel. Ezzel szemben Vészi ráolvasta Beöthyre azt a valódságot, hogy Gladstone liberális volt ugyan, a Derby-Disraeli-kabinet pedig konzervatív, de

sóhajtott olyan nagyokat, mint most te. A lelkit sóhajtotta ki, mer regvelre halva vót.

— Így hát meghótt, szólt Estván.
— Meg a. Magam vagyok. Se kicsi, se nagy.
— Nincs kelmednek senkije.
— Jól mondd. Vess csak az ökröknek!
Estván nagyot sóhajt, feltápászkodik. Meggyújtja a falra akasztott füstös mécesest s a szénatartó felé megy. Menyus éppen ott fekszik.
— Itt van kelmed? — kérdi.
— Itt, sir a nyoszolya. Oreg vagyok már.
Estván egy nyalab szénát vett fel s ide is, oda is tett a jászolba. Növekedett a láncok csörgeése, közé-közbe pedig ropogás hallatszott, amint az állatok ettek.

Estván a mécesest eloltotta s visszafeküdt a szalmanyoszolyára.

— Jó asszony vót a kelmed felesége, Menyus bátyám, de az enyim is jó.
— Hát jó vót. Együtt takarékoskodtunk. Meg-épült a szép ház, egy kis főd is került hozzánk a vóttó. Lábásjóságó, meg a két kezünk fáradságából. Hej, Estván, jó dolgos két cseléd vóttunk mi.
— Oztán minek gyújtóttok?
— Minek? Hát annak a lánynak.
— A lánynak?
— Persze, az vót az egyetlen. Gondóttuk. Jó módba tesszük öregségünkre a dajkáló gyerekeknek, mer oda gyűttek vóna lakni urastó, mindenesest.

— Öt meghalt.
— Meg.
— Pedig kelmetek szépecskén gyűjtöttek neki.
— Hát nem maradt vissza szegény, még az unokánkra is gondóttunk.

— Az unokákra? — kérdezi Estván s hangjába valami esodálkozó vegyül.

— No hát, csak az övek lett vóna minden.
— Hej, nekem nem vót ilyen apám. Egy gulyibát hagyott, me két csirikét, mikor meghalt. De maradt egyéb is utána. Adósság. Most is itt ül a nyakam közt. Ugy nyom, hogy még.
— Hát tán azé sóhajtozol? — kérdezi Menyus.

— Ezé is, meg másé is.
— No?
— Sok a gyerekem.
— Ot?
— Nem a, hét, a nyolcadik várandós.
— Feli is elég vóna neked, Estván, azt mondom én, mer hát anyyi száj, sok száj.
— Hát pedig úgy van, ahogy mondom, — sóhajta Estván.

— Ne sóhajtozz má, Estván; mondom, hogy az anyjukom jut eszembe. Hogy nyögött szegény két esztendeig, soha ilyet!

— Járt-e hozzá orvos?
— Akartam hozatni, de nem engedte. Kár a fizetségé, mondta az anyjukom. Igaza vót, a doktor drága. Ozt minek is az orvos? Ki érskőgygyön az Istennel? Így is meghótt.

— Nagyon takarékos vót a kelmed felesége, de minek, úgy sem vót kinek.

— Igazad van. De minek fésőreltük vóna a pénzt, magam is azt mondom. Jó kitélt az orvosóba a temetés, peig három libera vót. Még maradt is. No, ha te hallottad vóna, Estván, hogy sóhajtozott azon az éccakán, hát sose sóhajtaná.
— Há, há, sóhajtozza Estván, könnyű kelmednek beszélni. Se kicsi, se nagy. De aki úgy van, mint én, mit tegyen? Csak könnyebb a lelkennek, ha jó kisóhajtom magam.

— No, má az igaz lehet, mer a beteg is sóhajt, mormogta Menyus.

Elhallgattak megint. Estván nyitott szemmel bámult a sötétségbe s elgondolta, hogy de jó volna, ha csak két ökr is az övé lenne a huszonnyéből. Hátha még anyyi földje lenne, mint az uraságnak. Előbb is kifizetné az apjától maradt adósságot, azután kastélyt építené kőből. Elgondolkozott ezen Estván nagyon. Valami melegség támadt a fejében s szinte reszkettett attól a gondolatól, hogy mit csinálna, ha az övé lenne az uraság földje. Uzte, füzte a képzelet játékát az Estván fejében (mert a szegény embernek is van fantáziája), azután hirtelen más jutott eszébe.

— Szép háza van kelmednek, mondta. Menyus nagyot horkantott.
— Szólt? — kérdezte.
— Hát mondtam, hogy szép háza van kelmednek, szólt Estván.

— Van, van. Ambitosus, nagy ablakos, meg tiszta kőb.

— Fődje is vót, ugy-e?
— Vót, szépecskén, de eladtam.
— Ej, hát má én nem úgy tettem vóna, Menyus bátya. Bizonyisten nem!

— Hát mit tetté vóna, no?
— Szántok, vetek magannak.
— Száz kezéd legyen, száz szemed is, Estván. Hidd el, próbátam. Loptak akkor is, mig az anyjukom élt, pedig ketten vigyáztunk.

— Fogadott vóna kelmed jó cselédet, mondta Estván.

— Jó cselédet, kacagott Menyus. Nincs olyan ló, aki ne harapna a nyomtatékból. Lop a mind.
— Nem loptam vón én.
— Elhiszem, de má mindegy, dörmögte Menyus. Eladtam a fődét, hidd el, jó pénzé. Tiszta ezüstbe váltottam. Ugy eltettem, hogy no.
— Eltette kelmed? — kérdezte Estván mohón.
— El ám. Nincs titok benne, eltettem.
— Oztán sok-e?
— Jó sok biz az, Estván.
— Nem adta interre?

— Minek. Interen is elveszhet, Estván. Aki kőcsesőn kér, annak nincs, akinek meg nincs, mibő adja vissza a kőcsesőnt?

— Igaza van kelmednek, mondta Estván. De hát mégis öregségire minek lett béres.

— Csak élni kell valamiből. A kész bama elfogy, Estván, így meg szépen egybe marad, még cseppen is hozzá.

— Hej, nem cseppen az enyimhe, sóhajtozza Estván.

— Persze, ha nincs a ládafiába semmi. No, no, csak gyűjts, majd lesz a te ládába is, dörmögte Menyus.

1859-ben, mikor az exmisszió történt, Disraelinek nem ellenfele, hanem szövetségese volt, mert egy évvel előbb segített a konzervatívoknak megbuktatni a liberális Palmerston-kormányt. Disraeli miniszteri tárcával is megkínálta, de Gladstone ezt nem fogadta el, azonban wigh létére mégis a tory-kormány politikai barátjának vallotta magát és készen nyilatkozott politikai kiküldetésre. Így kapott ő megbízást a Görögországgal való alkudozásokra. Éppen ilyen szerencsétlen volt Beöthynek másik analógiája is, mert Cobden Richárd, aki szerinte lord Palmerston legnagyobb ellenfele volt, annyira nem volt ellenfele a Palmerston-kabinetnek, hogy mikor a kormány megalakult, legelső dolga Palmerstonnak az volt, hogy kinevezette Cobdent kereskedelmi miniszternek. Ami tudvaleg nem igen szokott megenni a kabinet legnagyobb ellenfelével.

Amint a szónok így kihámozta a Beöthy-féle angol analógiából az igazságot, a néppárt nagy felszisszenés támadt, de elnyomta ezt a szabadelvűpárt viharos tetszése, lelkes helyeslése. A figyelem és tetszés nőttön-nőtt, amint rátért a szónok Rakovszky analógiájára, a Peel- és a Melbourne-kormányok idején sok galibát csinált betchamber-kérdésre. Nyomról-nyomra mutatta ki, hogy az analógia nemcsak hamis, de — nem is analógia. Mert először is amott palotahölgyekről volt szó, már pedig — jegyezte meg minden malicia nélkül, de mégis élénk derűtséget kelteve — gróf Zichy János nem palotahölgy, hanem a parlament tagja. És másodsor, ha az udvarhölgyekről szóló analógia nem egészen úgy áll, amint Rakovszky elmondotta, a parlamenti tagokra vonatkozó analógia meg egészen nem úgy áll. Mert ugyanaz a Melbourne kabinet, amely, mikor megbukott, okosságból azt tanácsolta a királynőnek, hogy ne bocsássa el a palotahölgyeket, mikor visszahívták, azt mondta, hogy a kormány tekintélye és a korona semlegessége egyaránt megköveteli, hogy az udvarnál ne legyen szerepe olyan parlamenti tagnak, aki az ellenzékhez tartozik.

A jobboldalnak egyre fokozódó tetszése és az egész Háznak feszült figyelme honorálta Vészi fejtegetéseit. Mikor aztán belefogott egy kényesnek látszó kérdésbe, a miniszteri nyugdíjak kérdésébe, amelylyel szintén Rakovszky akart kelemetlenkedni a kormánynak, az egész Házon a várakozás moraja futott végig. A szónok nem is maradt adós a várakozás kielégítésével, hanem sietett viszonzni a hallgatóság figyelmét az

— Jót tanácsol kelméd. Hát a nyóc gyerek! Tizedmagával mit eszek?

— Tégy fére egy kicsit mindég, Estván. Fogadd meg a jó tanácsom.

— Fogadhatom, kacagott Estván, mikor már most is előre vagyok a béremvel. Mondom, hogy adósságra is kell, mondom, hogy tizen vagyunk. Hej, sóhajtott.

— No, no, csak ne sóhajtsz, Estván, ha má így vagy, hát így vagy.

Estván nem felelt, csak izgett, mozgott a szálmagján. Valami jutott eszébe. Forgatta a gondolatot, végre is kimondta:

— Aggyon Menyus bátyám azokból a ezüsttökből köcsöcsön, szólt a felkőnyököt.

Menyus nem felelt rá. Estván egy darabig csak várt, aztán megismételte a mondását.

— Nem hiszem ám, hogy alszik, vetette a száva után még s nagyot, nagyon nagyot sóhajtott, hogy csak felébredjen az öreg.

Háiba, Menyus most már nem csak aludt, hanem hortyogott is, de olyan furesén, hogy Estván világosan észrevehette, hogy csak teteti magát.

— Nem akar ébredni, alvást színlél, gondolta magában, nem akar köcsösöznöni.

Valami megbizsergette az Estván vért. Ugy érezte, mintha sok, sok hangya mászkálna valahol a bőre alatt. Nagyon kiáltott:

— Menyus bátyám, ébredjen hát, mondok, nyócan éheznek otthon.

Az ökrök ijedve kapták fel a fejüket, nagyot esördültek a láncok s Menyus is megszólalt:

— Nem adok, dörmögte erős hangján.

— Nem ad? — kérdezte Estván s egy kis indulatossággal rezgett a szavában.

— Nem, felelte Menyus és a másik pillanatban már egyet horkantott. Ezzel jelezte, hogy alszik.

Estván úgy maradt könyökölve az ágyon. Szeme belemeredt a sötétségbe s egy pillanat

előbbiekhöz hasonló frappáns ráolvasással. Rakovszky ugyanis azt vetette oda, hogy Angliában nincs miniszteri nyugdíj. Vészi pedig felolvasta az angol törvényt, amely a miniszterek nyugdíjáról részletesen intézkedik. A jobboldal tapsolt, a néppárt idegesen fészkelődött, a szónok pedig kijelentette, hogy bár volna még mondanivalója, de az interpellációk ideje közeledik, be akarja fejezni a beszédjét.

— Halljuk! Halljuk! — hangzott fel minden oldalról, pedig már félkettő felé járt az idő. Es erre az egyhangú unszólásra, amely legszebben igazolta a meggyőző fejtegetések hatását, bebizonyította, hogy tényleg volt mondanivalója, mert — ámbár igazán nem volt nála üres szólamód, hogy be akarja fejezni felszólalását — még vagy egy kis félórát folytatta, újra Beöthyvel polemizálva a politikai következetlenség vádjá ellen, amelyet a volt nemzeti párt ellen emelt. A beszédnek ezzel a részével első cikkünk foglalkozik. Itt csak följegyezzük, a tudósító kötelességéhez hiven, a külsőségeket: folytonos, élénk figyelem, egy-egy eleven összekapás a feldühített néppárttal, közben pedig egy-egy derűs epizód is. Ime az egyik:

Mikor a szónok Beöthynek arra a példálódzására készült felelni, hogy a politikai idealizmus két nemes példája, Irányi Dániel és Madarász József a szélsőbalon ült, egyszerre csak, éppen Vészi háta mögül az öreg Madarász József jelentkezik:

— Most itt ülök.

Vészi hátrafordul, kezét nyújt neki:

— Az Isten sokáig éltesse a mi kedves Józsi bátyánkat...

— Eljen! Eljen! — hangzik fel minden oldalon. Eljenzett és tapsolt az egész jobboldal és az ősz kurucal versenyt paroláztak a körülöttes ülő labancok.

A szónok minden közbeszólást igyekszik elkapni és honorálni. Ha valamelyiket nem hallotta, megkérdezte a közbeszólót, hogy mit mondott. Mikor a kvótaemeléssel kimutatta, hogy még nincs törvénybe iktatva, Molnár Jenő odakiáltotta:

— De fizetjük.

Vészi udvariasan meghajtja magát:

— Most nem Molnár Jenővel polemizálok, hanem Beöthy Ákossal. Ha Molnár Jenő képviselő ur fog felszólalni, szívesen cáfolom őt is — ha lehet.

Zajos derűtség támadt erre a bőkre is.

alatt előbe lebbentette képzetele a Menyus ládáját a sok ezüsttel. Mennyi mindenre telne abból! Az adósságot is kifizetné, azután a hét gyerekének is vehetne elég kenyeret, ruhát, gunyát magának is, meg a feleségének is. A várandós nyolcadik gyerek keresztelőjét is illendően elláthatná.

Bizony, bizony talán sohase kellene többet sóhajtania,

De hát a pénz a Menyusé, nem az övé. Még kölesön se akar adni, pedig minek neki. Vén már, ma-holnap meghal. Menyus meghal, ők meg éheznek, fáznak, nincs mit adni a meglévő hétknek és nem lesz a nyolcadiknak se.

Estván elgondolkodott. Az forgott leginkább a fejében, hogy minek a vén Menyusnak annyi pénz és hogy az övé lehetne, hiszen ott van a ládafiában. Egyszerre világosság támadt a fejében, nagy világosság. Szinte lángot vetett benne a vér. Estvánnak még a lélegzete is elakadt, csak az a világosság ragyogott előtte. A feje zuhogott, a szíve erősen dobogott s mintha valaki messziről kiáltana valamit, úgy hallja. Egyszerre felugrik. A szénatartóhoz megy s belemarkol a sötétségbe, a szénába.

— Ne adj még az ökröknek, dörmögi Menyus. És azon pillanatban valami különös mély, hörgő sóhajzás hallatszik. De nem emberé, se nem állaté, csak egy haldoklóé lehet.

*

Csend. Estván még mindig göresösen szoritja a Menyus torkát, végre elereszti. Menyus meg se mozdul. A vér, amely hirtelen jött, ugyanugy lefut a fejből Estvánnak. Megszédül, lefordul vele a világ. Lassan támoľogva az ajtó felé megy. Kinyitja s leül a küszöbre. Nem látja a csillogokat se, minden olyan sötét, egybeeszelad előtte. Kezébe hajtja a fejét és nagy tasterázódik. Sir, de könnye nem hull. És a hét éves gyereke Estvánnak otthon alszik, de a nyolcadik, a várandós sörösát már nem fogja hallani Estván!...

Mikor végül elérkezett a szónok a szokásos befejezéshez, hogy a költségvetést elfogadja, hosszas, megújuló élnzésben kapta meg a jutalmát és seregestől siettek hozzá a gatulálók.

Rakovszky próbált meg aztán egy kis ríposztot, majd Kubik Béla szólalt fel röviden Vészinek egy félreértett megjegyzése miatt, amelyet azonban Vészi nyomban kimagyarázott.

Végül, egy kis napirend-vita után elhátározta a Ház, hogy holnap és holnapután nem tart ülést, minthogy a miniszterelnök és a kormány több tagja Bécsben lesz, Rainer főherceg aranylakodalma.

A képviselőház ülése február 19-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Wlassics Gyula, Cseh Ervin.

(Rainer főherceg aranylakodalma.)

Elnök: T. képviselőház! A holnapi napon szeretett királyunknak egy közeli rokona Rainer császári és királyi főherceg ur aranylakodalmanak ünnepepét üli. Minthogy a felséges urunk királyunkhoz közel állókat érintő minden családi esemény a magyar nemzet szívében visszhangra talál, ezen örvendetes alkalomból is azt hiszem, a Ház elhatározza az elnökséget, hogy a miniszterelnök ur utján ő császári és királyi tenégeknek a Ház szerencsekivánatait tolmácsolja. (Hei esés.) Ugy hiszem, kimondhatom, hogy a Ház előterjesztésemhez hozzájárul.

(A Kuria átirata.)

Elnök: Bemutatja a Kuria elnökének átiratát, melyben értesíti a Házat, hogy a Décsen megválasztott báró Dániel Tibor választása ellen kérvény adatott be.

(Jelentések.)

Hertelendy Ferenc előadó bemutatja a csorbától birtonak az államkincstár részére történt megvásárlásának jóváhagyásáról a földmívelési és a pénzügyi bizottság jelentését.

A költségvetés.

Horváth Gyula: A könnyelműséggel határos optimizmus kell ahhoz, hogy 35 évi próbálgatás után is még mindig a 67-es alapot akarják fenntartani. Elég volt már ez a próbálgatás, mely az országot csak válságba sodorta. (Ugy van! Igaz! a szélsőbalon.) Ha tovább is ez a rendszer marad uraimon, akkor még azt a kevés tókéit is elkötjük, ami még kezünkben van. Oly ország mely a természetes fejlődés minden feltételével van telvérháza, ha produktív erőt helyes közgazdasági politikával támogatják, a jólét legmagasabb fokára juthatott volna. De a Bécsből jövő kéz mindent eiszbaszt. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés a szélsőbalon.) Az 1867. óta folytatott gazdálkodás a visszajejlődés kétségteien jeleit mutatja. Az ország helyzete folyton rosszabbodik s szegény, hogy ezt akotmányos kormányaink tették. Minden eszközt meg kell ragadni helyzetünk javítására. Ige őször az ország függetlenné és önállóvá tételével De ha ez a rendszer uraidokk tovább is a végtörülésbe viszi az országot. Az önálló vámerület fel kell állítani mert e nélkül egészséges, fejlődés- és versenyképes iparunk nem lesz. Ausztria iparának uraima alól tel kell szabadítani iparunkat. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.)

Az adóretormot sürgeti. Nem a felsőbb tízezrek helyzetén akar segíteni hanem a nép nyomasztó adóterhén. Hisz maga a pénzügyminiszter elismerte, hogy a mai adópolitika tarthatatlan. Kéri a minisztert, hogy az adóreform-munkálatokat minél előbb munkába vegye. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.)

A munkásokat támogatni, a pálinka-morést korlátozni kell. A borogyszatási adót le kell szallítani és igazságosan kezelni, akkor a pálinkafogyasztás is kisebbdni fog. Olcsó hitelt kell teremteni a polgároknak, s míg az önálló nemzeti bankot állítják, az országos központi hitelszövetkezet segítségével kell ezt a kérdést megoldani. Károsnak tartja a szabad forgalom korlátozását. Allaméletünk hanyatlásának oka az Ausztriával való kapcsol. A közgyi sérelmek, melyek századokon át megtördültek a magyar országgyűlésben, ma is nemcsak hogy iónnálnak, hanem folyton szaporodnak. A költségvetést nem fogadja el, hanem csatákozik Kossuth Ferenc határozati javaslatához. (Élénk helyeslés és élénzés a szélsőbalon.)

Eitner Zsigmond: Az országgyűlésnek egyik legfontosabb feladata és kötelessége a költségvetésnek lefárgyalása, mert itt van alkalom annak megbírálására, hogy a kormány politikája, iránya és rendszere helyes-e, vajjon az adózó nép, a polgárok vagyona kellőképpen, célirányosan használtatik-e fel. Különösen fontos ez most, midőn az ország új kiegyezés előtt állva a helyzetet fontos közgazdasági kérdések urallják, fontos különösen nekünk, a közgyi aapon nem álló pártnak a nép érdekeinek védelmezése. Tényleg országunk nem önrendelkező állam, mert ebben az országban eddig Ausztria javára gyarmatpolitikát üztek. A kereskedelmi pangásunknak nagyban e ömozdítója egy önálló nemzeti banknak a hiánya, mert hitelünk az osztrák-magyar bank kezében van, mely szintén mint közösgyűes alkotmány német és az a magyar gazdasági érdekeknek javára csak nem fog szolgálni. Hátráltatja nemzeti jólétünknek egyik legfontosabb tényezőjét, a tisztességes kereskedelmet és ipart, csodótványaink-

nek elavultsága és rosszasága. Nekünk a kereskedőnek és iparosnak a vagyonát éppúgy védelmünkbe kell vennünk, mint magántulajdon. Ha látjuk a gazdasági téren minden ágában a hanyatlást, akkor keresnünk kell annak orvosságát. Ami helyesülünkben a függetlenség után való nemes vágyódás követeli azt, hogy Magyarország megszabaduljon attól a civakodó házastársól, amely 35 év óta hátráltatja önálló rendelkezésünket, önálló közgazdasági politikánkat, tehát állítsuk fel hazánk határain a vámsorompókat és létesítsük az önálló vámterületet. Egyedül az önálló vámterület, az önálló nemzeti bank leállítás, az amelynek révén hazánk ipari és gazdasági fejlődése fel fog lendülni. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A kivándorlást a rossz, igazságtalan adózási rendszer, közigazgatási viszonyaink rosszasága és tisztviselőinknek önkénykedése nagyban fokozta, mert vannak közigazgatási tisztviselőink kik nem azt gondolják, hogy ők vannak a járósként, hanem hogy a járósként vannak az ő megélhetésükért.

Minden magyar ember szívesebben venné, ha az a sok száz meg száz millió, melyet az országra semmi hasznát nem hajtó nagyhatalmi állásra pazarol a nemzet, a népevelés apostolainak, a szegény tanító helyzetének javítására, a földmívelés, ipar és kereskedelem előmozdítására, és hazánk más kulturális ódjaira fordítaná. (Helyesítés a szélsőbaloldalon.) Csatlakozik Holló Lajos határozati javaslatához. (Zajos tetszés és helyesítés a szélsőbaloldalon.)

Pavlovics Ljubomir: Nem fogadjuk el a költészetet. Az államháztartás nem cél, hanem eszköz és pedig arra, hogy általa megteremtessék az állampolgárok boldogulását, haladását és mindennemű fejlődését. Meg nem dönthető igazság, hogy Magyarország lakosai 1872-1873- és 1874-ben sokkal jobb gazdasági viszonyok közt éltek, amikor pedig az évi mérleg 50, 49 és 59 millió forint deficitet végződött, mint a mai nap, amidőn az állami évi származadékok sok millió korona többletet mutatnak ki.

A jelenlegi mostoha gazdasági válságok közepette az a nagy többit, amelyet az évi mérleg mutat ki, rossz jele a célszerű és megfontolt államháztartásnak.

A nemzetiségi kérdéssel szólna, így folytatja:

Igen rövid és azért igen őszinte is leszek. (Halljuk! Halljuk!) Azt tartom, hogy az igen tisztelt Ház tagjai között nincs egy sem, aki tőlem azt kívánja, hogy beszédemben egy alkalmazkodjam, hogy esetleg valakinek tetszék. En azért kijelentem, hogy csak azokat az elveket vallhatom e tisztelt Házban, amelyeket becsülettel és nyílt homlokmal választóim előtt is vallottam (Helyesítés), akik elvtársaim és akik ide küldöttek. Egyébiránt azt hiszem, hogy a tisztelt Ház oly helyzetben van, hogy egy nyílt embertől az őszinte igazságot meghallgassa a nemzetiségi kérdéssel. (Halljuk! Halljuk!)

A nemzetiségi törvény, amelynek különben csak a címe az, mert a nemzetiségi egyenjogúság tárgyában hozott törvényeknek van elnevezése, tényleg azonban nem az a célja, hogy a nemzetiségek létét és nyelvhasználatát jogait biztosítsa, hanem csak az, hogy a nemzetiségi nyelvhasználat mérvét állapítsa meg. De az sem tartozik meg, amint ezt a magyar politikuskok is kénytelenek voltak bevallani, mert a nemzetiségi egyenjogúságról szóló törvény soha sem lett megvalósítva. És ha némelykor bírvonás alkalmaztatott, az is csak azért történt, hogy újból félreértessék. (Mozgás jobbfelől.) Újabb törvények és miniszteri rendeletek gondoskodtak arról, hogy e törvénynek még azon nyelvhasználatra vonatkozó intézkedései is teljesen illuzóriusokká tévessenek (Mozgás jobbfelől.) és ha a nemzetiségi törvény de jure nincs is hatályon kívül helyezve, úgy — de facto nem létezik az. (Mozgás.)

Tehát még ez a nemzetiségi törvény sem respektáltatik, amelyet az általános vita alkalmával a szerbek, románok és tótok határozottan megtagadtak, mint olyant, mely abszolútum nem garantozta a nemzetiségek jogos igényeit; (Mozgás.) mert az elterjesztett nemzetiségi törvényjavaslatot még annyira sem tartották ellogadhatónak, hogy a részletes vitába bocsátóznak és így az elterjesztett nemzetiségi törvényt a szó szoros értelmében *de nobis sine nobis alkották meg.* (Nagy zaj és mozgás.)

Vésszi József: *Éz Miletics Szvetozár zsebkivadásban!* (Zaj.)

Elnök (csenget): T. Ház! (Zaj és felkiáltások: Halljuk az elnököt!) Nekem a t. képviselő urnak csak azon tétele ellen van észrevétele, hogy *egy törvény sine nobis de nobis hozott.* Egyetlenegy törvényről sem lehet ezt mondani, mely a magyar népképviselőt hozzájárulásával alkottatt. (Általános, élénk helyesítés.) Hiszen, hogy a t. képviselő ur nem alkotmányos értelemben érlette tételét, de én mégis szükségessé tartottam ezt a megjegyzést. (Általános, élénk helyesítés.)

Pavlovics Ljubomir: Mikor Lindner és Veszelovszky képviselőtársaim a nemzetiségek egyenjogúságról szóló törvény lojális végrehajtását mint minimális feltételt emlegették, a tisztelt Ház nagy többségének merev ellenállására találtak, amely sajnos, de nyilván jelezte, hogy a magyar nemzet nagyjai, mint dicső emléktű Deák Ferenc és báró Eötvös József által vallott elveket elvetették (Nagy mozgás) s hogy mi nemzetiségi képviselők — akik szakítva a múlttal — mandátumot vállaltunk azon reményben, hogy kölcsönös közlekedés által, a fennforgó és mélyreható nemzetiségi ellentétnek elsimításának útját egyengessük, mi által a közös haza konszolidációját segítendő, reményeinkben alaposan csalódtunk. Magyarország mindaddig, amíg a nemzetiségi kérdést meg nem oldják, nem örvendhet valóságos haladásnak és boldogulásnak. Nekünk nincsen jelenleg sem kül-, sem pénzügyi, sem belpolitikai, amely Magyarország lakossága összeségének az érdeke volna.

Az a francia kifejezést: „keresd az asszonyt”, nálunk abban a tekintetben lehet alkalmazni: keresd

a nemzetiségi kérdést. Hol vannak tehát az 1848—49-diki politikai szabadságok? Ezek egyenkint lettek kiküszöbölve és pedig magának a képviselőháznak hozzájárulásával. (Mozgás.) És miért? A nemzetiségek miatt. Hol vannak azok a szabadságok, amelyekért annyi vér lett kiontatva?

Vésszi József: De nem a szerbeké!
Pavlovics Ljubomir: Miért nincsen nekünk általános szavazati jogunk? Csak a nemzetiségek miatt és hogy a nemzetiségek ilyen nem kaphassanak, és nem kap a magyar sem. Miért nem tartják meg nálunk szigorúan a törvényeket? A nemzetiségek miatt. (Mozgás.) Nem érvényesül és nem tartatik meg a nemzetiségi törvény és mihelyest nem méltányolatik csak egy törvény is, akkor a többiek sem lesznek betartva és méltányolva. (Nagy zaj és mozgás.) Nem akarok nagy rekriminációkkal élni — mert nem vezetnek célhoz. De mégis, ami a legfontosabb, azt hangsúlyoznom kell.

Remélem, hogy a t. Ház nem követeli tőlem, hogy *hazaifagságtól dagadó kijelentéseket* tegyek (Zaj. Elnök csenget) s hogy a magyar állam egységére esküdjözzek, mert az, aki azt kívánja tőlem, az minket gyanúsítana s egyenesen a vádlottak padjára utalna (Felkiáltások jobbfelől: *Miért?*) és arra a szerepre szorítana minket, hogy védekezzünk a helyett hogy a többi tisztelt képviselőtársainkkal együtt közreműködünk a közös haza érdekében. (Felkiáltások a bal oldalon: *Ennek nincs értelme!* Zaj.) Engedjék meg nekem, hogy ezen gyanúsítások ellen protestáljak. (Mozgás jobbfelől.) Nyíltan kimondjam, hogy ezen gyanúsítások többnyire nem őszintek. (Égy hang a szélsőbaloldalon: *De igazak!*) Nem bocsátokom ilyen államtudományi elméletek fejtegetéseibe, hanem szólok egyszerűen és érthetően, mert az a meggyőződésem, hogy szent kötelességem ezen a helyen ily értelemben nyilatkozni. (Mozgás.)

A nemzetiségek elégedetlenségét és kívánják állapotok javulását, hogy saját hazájukban elégedetten és boldogulni lehessenek. (Felkiáltások jobbfelől: *Tehetők!*) Igazságtalanságot követnek el azok, akik azt állítják, hogy a nemzetiségek meg vannak elégedve. Azok sem cselekednek jól, akik azt hangoztatják, hogy a nemzetiségek kevésbé jó hazafiak, mint akármely más ellenzéknek a tagjai. Ellenkezőleg, több joggal azt lehetne állítani, hogy azok legkevésbé jó hazafiak, akik elégegtik a jelenlegi kormányrendszert. (Mozgás jobbfelől.) Mi nemzetiségek csak a mi nyelvünk és a mi kultúránk szemében fejlődhetünk, haladhatunk, és csak mint ilyenek haladhatunk és csak mint ilyenek lehetünk közösségben hasznára a hazának. Az összes akadályok, amelyek elének gördítenek, magát az államot is megkarosítják. Mert mi egyenjogú egyediségek vagyunk, akik alkotjuk az egészet. (Felkiáltások a jobboldalon: *Hisz az természetes!*) Mindaz, ki akadályokat gördít az egyes élébe, megakadályozza fejlődésében az egészet. Nemcsak az követeljük, hogy akadályokat ne támaszszanak ellenünk, hanem követelünk az állam tényezőitől segítséget, mert az az állam kötelessége. Követeljük a szabad és független Magyarországot mindenki vel szemben. Ezen szabad Magyarországnak pedig követelünk politikai szabadságokat és pedig ezen politikai szabadságokat követeljük egyformán az összes nemzetiségeknek és az összes telekezeteknek... (Felkiáltások a jobb- és baloldalon: *Hiszen megvan!*)

Justh Gyula: *Eppen annyi joguk van, mint a magyaroknak!* (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Pavlovics Ljubomir: ... Mert csak az képes megerősíteni Magyarországot, csak ilyen Magyarország lehet boldog. Véleményünk az, hogy azon államifia, akik azt állítják, hogy Magyarországon nincs nemzetiségi kérdés, akik Magyarországot ezen fontos életkérdésért *mesterkéltné* múnék tüntetik fel...

Kubik Béla: *Agitátorok esinálják!* (Ugy van! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

Pavlovics Ljubomir: *Nincs agitátor!* ... nemcsak rossz állampolitikát csinálnak, de az ország ezen legfontosabb kérdésével játékok őrnek. Egy ilyen kérdés, amely oly mélyen fekvő ellentéteket rej magában, ellenállhatatlan erővel tör a kibontakozás felé és mindazok, akik az élő mesterséges akadályokat gördítenek, az általuk meg nem történt következményekért súlyos felelősséget vállalnak magukra. (Ellentmondások a jobb- és baloldalon.) Nem teljes és kiengesztelhetetlen kettészakadás, hanem az igazságra és a kölcsönös bizalomra tekertett egyetértés legyen a vezéresszóra az egészséges, független Magyarországnak a Szent István jogára alatt élő összes népeknek. Csak így valósulhatnak meg a nemzetiségek jogosult követelményei.

Kubik Béla: *Mik azok?* (Felkiáltások jobbfelől: Halljuk! Halljuk!)

Pavlovics Ljubomir: És amikor ez bekövetkezik, meg vagyok győződve, hogy Magyarország külpolitikája is megváltoznék azon irányban, amelybe tulajdonképpen érdeke utalja. Csak a keleti államokkal való szűkebb összeköttetés folytán lehet Magyarország önmagáé. Határmások körében csak a hatalmak érdekét segíti elő.

Ez az a program, amely a nemzetiséget lelkesíti. Ez a program Magyarország érdekében van. És meg vagyok győződve, hogy nemcsak arra bekövetkezik az az idő, amikor ez általános program lesz. Am kívánatos, hogy minél kevesebb keserűség után jusson diadalra ezen, Magyarországra egyedül üdvözítő program. Ily feltélt mellett valósulhat meg Szent István hagyománya értelmében az összes nemzetiségek követelménye. (Zaj.)

(Rákosi Viktor beszéde.)

Rákosi Viktor: Egy közbeszólására a miniszterelnök azt mondta: „majd utánam vitézkedjék a képviselő ur!”

Papp Zoltán: Halljuk a vitézkedést!

Rákosi Viktor: Mindenesetre keringőre való felhívásnak tekintem ezt. Vitézkedni nem fog, mert a

miniszterelnök kiváló szónoki tehetsége, szónoklata Niagarája előtt (Élénk derűtség és taps.) előre is letesz a fegyvert. Ferenc Ferdinánd trónörökös utazására nem fog kiterjeszkedni, ezt a kérdést majd annak idején lesz alkalomul tárgyalni a költségvetési vita magyar udvartartási részénél, amikor is be fogjuk bizonyítani, hogy tulajdonképpen magyar udvartartás nem létezik és hogy minálunk a főudvarmesteri teendőket elvégezheti *egy jó kaszás parasztember is*, aki éventen háromszor telmegy Budavárára és az *elhagyott udvarban a jüvet lekaszája.* (Derűtség a szélsőbaloldalon.) A miniszterelnök palotájából igen szép kilátás nyílik Budapestre és szép csillagos tavaszi esteiken a miniszterelnök palotája erkélyéről bizonyára igen sokszor gyönyörködik abban a szép látványban, amely gyönyörűségéhez az áltató zenét a telegráfdrótok zümmögése szolgálta. Azok a telegráfdrótok, amelyek a vidékről az üdvözítő sürgönyöket hozzák. (Derűtség a bal- és szélsőbaloldalon.) Szintén a Várban, közel a királyhoz és távol a népől, lakik egy másik nagyhatalmu ur, a pénzügyminiszter, (Tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.) aki ugyanabban a látványosságban gyönyörködik. Lehetetlen hogy mikor ők ezt látják, eszükbe ne jusson hogy ők egy gazdag főváros és egy boldog ország hatalmas miniszterei. Csak az a kár az, hogy mikor egy szelforgatag kereskedik és felkavarta a port, a füstöt, ez a szép látvány eltűnik, a telegráfdrótok zümmögése megszűnik és ugyanez a szél ott megiebbent egy feketesárga zászlót, ugyanott, az ő közelükben és akkor eszükbe kell, hogy jusson, hogy még sem olyan hatalmas urak ők, mert az ő politikájukat Bécseől dirigálják. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Harmincöt év óta a mi kormányunk olyan, mint a delejűt északi sarka az udvar. Ha a mi sorsunk kegyelmes intézői közelebb laknának a néphez, lent a nagy város forgatagában bizonyára többször észrevették volna már azokat a kis cédulákat, amelyek hónapok óta hirdetik, hogy ingyenkenyer a Podmaniczky-utcában és észrevették volna azokat a kék sziveket, amelyek ingyen tejet gyűjtenek a gyermekeknek. Ez nagyon jellemző momentum, mert amikor ezerszámra oszatolnának a munkakereső munkások és hiába keresik a munkát, nekünk semmi tervünk, eszménk, segítségünk nincsen.

Ennek katasztrófiával kell végződnie. Egyetlenegy osztály van Magyarországon, amelynek mind a két keze telve van munkával: a *végrehajtók!* (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ismerek Budapestén végrehajtókat, akik *számozálan fahakern* járnak. (Derűtség. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Mind azon járnak!*) Milyen hatalmas látvány volna az és milyen diadal volna a pénzügyminiszter urnak, ha mi megérnők egyszer a *munkanélküli végrehajtók tüntető körmenetét!* (Általános zajos derűtség.) Az egész ország ott állana a körút két oldalán tapsolni és még talán — ezt nem merem biztosan mondani — a *rendőrség sem intézne lovasrohámok ellen.* (Derűtség.)

Uj kor, új század hasadt ránk, telve nagy feladatokkal; és mi itt állunk, szegény, kitaradó generáció az új század küszöbén és harmincöt éves szablonokban megjegyeceedett rendszer szerint intézzük az ország ügyeit, amire Ausztriában egy kitűnő kifejezést találtak már: *ez a forthersteln!* (Derűtség a szélsőbaloldalon.) megvan különben magyarul is, a következőképpen: „Majd valahogy csak lesz, mert úgy még soha sem volt, hogy valahogy ne lett volna.” (Derűtség a szélsőbaloldalon.) Felkiáltások: *Formula! Klauzula!* Micsoda rossz politika kellett ahhoz, hogy ez a bazaszerető népm, amelynek a költő dalolta: *E kívül nincsen számóra hely, ennyire, jóformán futva meneküljön ki hazájából!* A kivándorlás által minden esztendőben egy mohácsi ütököt veszít a nemzet. (Helyesítés és tetszés a szélsőbaloldalon.) 1870/71-ben, amikor a háború kitört, Vilmos porosz király első szavára 160.000 német sietett keresztül az Océanon, hogy erős karjait hazája védelmére felajánlja. Ugyan ki fog hazatérni Amerikából, megvédelmezni Magyarországot? Ki fog hazatérni azok közül, akiketől az utolsó ember, aki bucsut vett a végrehajtó volt? (Ugy van! Tetszés a szélsőbaloldalon.) Ez a nyomorúság a magyar nép régi, hies kedélyét, humorát kezdi már pusztítani. Tavaly nyáron olvastam egy földbirtokos levelében a következő passzust: *„Nagy baj van, uram, mert az öreg asszonyok nem mesélnek és a fiatal lányok nem dalolnak többé!”* (Tetszés a szélsőbaloldalon.) És az elkerekedés egy másik jellemzésére elmondom, amit szintén hallottam, hogy a kis fü kérdezi a szakácsnét, aki krumpliot hámozott, hogy *láj-e a krumplinak*, ha meg-hámozzák; mire a szakácsné azt vetette oda: *Ha láj is, az Uristen azért teremtette a krumpliot, hogy a szegény emberek is legyen ki nyuznia.* (Derűtség. Tetszés a szélsőbaloldalon.)

Papp Zoltán: *Ez a hangulat!*

Rákosi Viktor: *Az éhes és szegény ország felett áll a gazdag és jólakott állam a maga ezermilliók költségével.* (Ugy van! Ugy van a szélsőbaloldalon.) Magyarországon ma már minden államiv és királyivá lesz lassankint; királyi járásbírósg, királyi törvényszék, királyi tábla, királyi Kuria, királyi közgyűlés, azután a — császári és királyi udvari szállítók — és így tovább. (Élénk derűtség. Egy hang a szélsőbaloldalon: *Királyi adóvégrehajtó!*) Mi marad a nemzetnek? Ott van a Nemzeti Színház, amelyre nem szabad Kossuth Lajos halálakor a fekete zászlót kitűzni; (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon) s ha körülnézünk a városban és tovább keresek: ott van még a „Nemzeti Lovarda”; ez a nemzeté. (Derűtség.)

Vésszi József: *Hát a Nemzeti Múzeum!*

Rákosi Viktor: *És ott van még a „Nemzeti Uszoda.”* Ez is csak náyrón. (Élénk derűtség.)

Wallacs kultuszminiszter nagy segítségére volna az, hogy ha a nemzeti nevelést, a nemzeti állam kiépítését, amely az iskolában kezdődik, az önálló magyar hadsereg fejlődését. (Élénk helyesítés a szélsőbaloldalon.) Micsoda abszurdum az, hogy magyar embereket akkor, amidőn *hier* helyett *jelent* kiáltanak,

börtönbe hurcolnak! (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Tessék elképzelni, hogy egy tót fiú egy állami iskolában az az egy szót tanulja meg magyarul, hogy jelen; az ellenőrzési szemlét meg nagy örömmel és amikor a nevét hallja, odakölti hogy jelen, és akkor torkolag ragadja és börtönbe hurcolja! (Élénk derültség.) Es akkor az a szegény tót börtönbe magányába érkező leborul a földre és hálat az az Istennek hogy csak ezt az egy szót tanulta meg magyarul. (Élénk derültség.) mert ha az egész magyar nyelvet megtanulta volna, akkor talán egész életét börtönben kellene töltenie.

A hírlapok a múlt őszszel nagyon meg voltak elégedve a trónbeszéddel. En magam is nagy örömmel elismerem, hogy az előnyösen különbözött elődeitől, amelyek csupán a hozandó törvények száraz felsorolására szorítottak. Ebben volt lendület, irodalmi nyív. En azonban még többet kívántam volna a trónbeszéddől, mert én hatalmas momentumnak tartom azt, t. Ház, amikor Szent István koronájának viselője nemzete elé lép és felémelve királyi jobbát, amelytyle életet és halált osztogathat, kijelöl az új irányokat, amelyekben a nemzetnek haladnia kell. Ennek a nagy momentumnak a magaslátán még ez a trónbeszéd sem állott. En réam oly benyomást tett az, mint egy igen jól sikerült előzetési felhívás, amelyet a lapok december végén szokatlan közéleti (Derültség.), a midőn a nyárias olvasók előfizetése többnyire lejár. (Derültség.) Ott is ígérnek; az iparosnak is ígérnek ígérnek valamit a földművesnek is, a kereskedelmet is simogatják egy kicsit, és végül jönnek aláíróként a vállalat személyei: jelen esetben a lelelős szerkesztő, Széll Kálmán miniszterelnök ur, (Derültség.) a kiadóhivatal igazgatója, aki a pénzt kezeli, Lukács László pénzügyminiszter ur (Derültség.), a részvénytársaság elnöke, báró Podmaniczky Fr. gyos. (Derültség.) A trónbeszédek ott ünek a tuloldalón, és hogy a hasonlatom mennyire stilszerű, az kitűnik abból, hogy a vállalat számára még szedőgyereket is találtak. Papp Géza t. barátomat. (Derültség.)

Sok szó esett itt arról, hogy vajjon új rendszer alatt áll-e ma Magyarország, vagy pedig csak Széll Kálmán miniszterelnök új módszer szerint folytatja a régi rendszert? Én azt hiszem, hogy ezt a kérdést sikerült megoldanom. (Halljuk! Halljuk!) A miniszterelnök ur ugyanis a régi rendszert megújította egy formulával és a pénzügyminiszter ur, hogy a régi rendszer barátjai se nyugtalankodjanak, ezt a formulát megoldotta egy kiazulával.

Ezzel a dologgal aztán maradt minden tulajdonképpen a régiben, és az ország még tovább a maga útján. De én azt mondom, hogy nem módszerről, nem rendszerről kell itt beszélni, hanem egy új világ kell teremteni a 35 esztendőss rossz gazdálkodás romjain.

A magyar fajpolitika két részből áll, a legközelebbi teendő ennek az első része a magyar állóidő politika. Abban, amit én itt hangzatosok csupán másnak a szócsove vagyok, mert nálam hivatalból emberek jóformán évtizedek óta figyelmeztetik erre a magyar közéletet. Bekics Gusztáv t. barátomra célozok, aki husz év óta rőpiratokban, újságokkében és más efféle közleményekben oly hatalmasan és markánsan megjelölte a magyar nemzeti politika főadatit és oly kevés visszhangja támadt az ő rőpiratainak, hogy igazán azt a benyomást teszi rám, hogy ő a magyar Cassandra. 30 esztendeig az a politika volt nálunk, hogy a nemzetiségi vidékeket megtörtük mindenféle kulturintézmennyel, az Alföldön meg elhanyagoltunk mindent és az Alföld pang. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Egy jász-nagykun-székelyekgyei orvostól kérdeztem egyszer, hogy milyenek az egészségügyi viszonyok a népnl? Azt felelte, hogy uram, aki meg nem hal hatévés koráig, azt fejszélve sem lehet agyonütni. A gyermekhalandóság természetes határok közé szorítai, parcellázás útján a népet földhöz juttatni, iskolázás útján a népet intenzívbb gazdaságra tanítani, öntöző- és hajózó-csatornákat építeni: ez volna a magyar faj megerősítése.

A faji politikának másik része a székely akció. Magyarországi sorsa iőként Erdélyben dől el, mert ha ezt elvesztjük, az ország letegyvárát veszítjük el. Azért a legnagyobb óvatossággal, körültekintéssel, minden banket és ünneplés nélkül jogunk hozzá az u. n. székely akcióhoz; mert minden perc melyet elmulasztunk, pótolhatatlan veszteséggel jár. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

(A szászok.)

Erdélyről lévén szó, lehetetlen, hogy a szász kérdéssel ne foglalkozzam. (Halljuk! Halljuk!) Egy csomó adat áll rendelkezésemre, amely mind azt bizonyítja, hogy a jelenlevő szász képviselők, ha nem is mind, de hogy részük más politikát csinálnak és más politikát csinálnak odahaza. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Tavaly előtörtudt egyszer, hogy Meizer képviselő ur egy hazafas beszédet mondott és vaaki a mi padjainkról közbekiáltott, hogy vajjon otthon is így beszél-e, amire azt felelte, hogy igen. Nekem ellenkező adataim vannak arra — nem Meizer képviselő urra vonatkozolag — hogy a szász képviselő urak másként beszélnek itten és másként beszélnek otthon. A szászok Erdélyben egyáltalában nem érintkeznek a magyarokkal, csak ha a legszigorubb üzleti érdekük parancsolja, a magyarságot náluk sokkal alantabb álló barbar iajnak tartják, amelyről külföldön németlen híreket terjesztenek. Mert a mi megjelenik Németországban a lapokban, az mind Brassóból, Nagyszebenből, Beszterceből, Szászvárosból származik: és ezt ők rögtön kinyesik és saját lapjaikban kiadják, mint a külföldi németiség véleményét. Pl. ha Jókai Mór érdemeinek elismeréséről. Őt ért kitüntetésről. tiszteltes rendezett bankról, vagy szóval, őt ért valami jóról szóhatnának, arról tudomány sem vesznek; ellenben, mibelyt bármínő kelemetlen ügybe bonyolódik, mint pl. az a

temetőkoszoru-affér, azt már per longum et latum pertraktálják. Mikor Vilmos császár Budavarában azt az ismeretes pohárköszöntőt mondta...

Korodi Lajos: Tessék felolvasni az adatokat. Nem tudjuk hogy miről szól!

Rákosi Viktor: Mit méltóztatik kívánni?

Korodi Lajos: Kiváncsiak vagyunk, hogy hol vannak az ilyenek!

Rákosi Viktor: Itt a Ház előtt nem elégíthetem ki a t. képviselő ur kíváncságot, de iles után rendelkezésre fogok állani. Mindezek különben köztudomású tények. Tessék végiglapozni a *Kronstädter Zeitungot*. (Felkiáltások: Ó maga szerkesztő!)

Korodi Lajos: Hol van abban?

Rákosi Viktor: En mutassam meg önnek azon cikkeket, amel-eket esetleg ön maga írta? (Derültség és tetszés a szélsőbaloldalon.) Mikor Vilmos császár azt az ismeretes pohárköszöntőt mondta Budavarában, akkor a legvehemensbb támadást intézték Vilmos császár ellen. Sőt a *Kronstädter Zeitung* azt írta:

Nyilt titok, hogy a császár a pezsgő hatása alatt rögtönzöve szót. (Derültség.)

Szóval, hogy csak a pezsgő volt benne a magyarak barátja, nem pedig a császár. (Nagy mozgás.) Virchow egyszer annak a nézetnek adott kifejezést, pedig Virchow előtt az egész világ meghajol, hogy a magyar néprajzi tudomány elég tisztességes nivóú áll szemben az európai néprajzi tudománnyal. A szász urak erre Virchowot is megtámadták. Akadt egy lap, amely azt mondta, hogy talán nem is olyan nagy tudós az a Virchow. (Derültség.) A millénium alkal-mával ez a tombolás letőpöntjárt érte. Nem akarták el-hinni, úgy látszik, hogy a magyarság ezer év előtt tényleg bejött ebbe az országba. A milléniumot követ-keztesen Millenarheintnek és Millenniums-schwindinek nevezték. A brassói szászok között első sorban Lurtz Károly ügyvéd, jelenleg országgyűlési képviselő, titta-koztak a Cenk tetején levő milléniumi emlékfelállítás ellen. (Nagy zaj. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ki az? Álljon yet! Elnök csemet!) A brassói polgármesterrel megszegtették a Perczel miniszternek adott ünnepél-és ígérteit, hogy a város gondbája veszi az emléket. Most sem őrti senki. (Mozgás.) A brassói képviselőtestület még csak kerítésre valót sem akart megszavazni. A gazdag szászok nem áldoznak ennyit a milléniumi emlékre.

Papp Elek: Gyalázat!

Rákosi Viktor: A képes levelező-lapokról el-tűntették az emléket. Ilyenek csak újabbban készül-nek Brassórl. Most is iorgalomban vannak. Hát s nemzeti zászló! (Halljuk! Halljuk!)

Azt hallottam, hogy Lurtz ur országgyűlési képviselő, a *Kronstädter Zeitungban* a nemzeti zászlót *roth-weiss-grüner* felzennek nevezte. Igaz ez?

Korodi Lajos: Nem igaz! Lurtz ur nem hiszem!

Rákosi Viktor: Kénytelen voltam kérdezni. El-fogadom a választ örömmel. De azt már pozitíve tudom, hogy egy brassói szász háziorvól szerződést íratott alá egy lakójával, hogy az ő házára soha semmi körülmények közt magyar zászlót kitűteni nem fog. (Nagy mozgás.) Igaz-e, kérem, hogy a szászoknak van egy *Blau-roth* című daluk, amely a szász színeket díosítja és sérti a magyar zászlót?

Korodi Lajos: Nem sérti!

Schmidt Károly: Szó sincs róla!

Rákosi Viktor: Tessék felolvasni azt a verset. Lurtz Károly országgyűlési képviselő ur egy brassói képviselői testületi ülésen, amikor arról volt szó, hogy magyarul is veszekék Brassó városnak jezőző-könyveit, mert hisz egy harmadrésze a lakosságunk magyar, egy harmadrésze román és csak egy harmadrésze szász, állítolag azt mondta: Az oláhnak mindent, a magyarnak semmit. (Nagy zaj és mozgás.)

Kubik Béla: Igaz ez?

Korodi Lajos: Nem igaz! Állítani lehet!

Papp Zoltán: itt semmi sem igaz, csak otthon!

Rákosi Viktor: Brassó város jezőzőknyveit ma is csak románul és németül vezetik, ez igaz!

Korodi Lajos: A törvény szerint!

Papp Zoltán: Ez a nemzetiségi törvény!

Rákosi Viktor: Nekünk egy egész ország áll rendelkezésünkre a maga hatalmával, katonaságával, közgeivel és minisztériumával, és nem nyomjuk el őket; ők abban az egy városban ahol dománál, ennyimaj a magyarakat. (Elzenés és taps a szélső-baloldalon.)

Kubik Béla: Szép kis nemzetiségi politika!

Rákosi Viktor: Csak egy helyen kerül kezükbe a magyar és ott meg akarják lojtani. Ha önknek nem szászok volnának Magyarországon, hanem lengyelek volnának Németországban, mindnyájan börtönben és nem képviselőházbán ülnének. (Zajos tetszés és taps a szélső-baloldalon.) Az állami építkezések elől az igen tisztelt szász urak a legnagyobb akadályokat gördítik telkeket csak méregdrágán engednek át. A törvényke-zési palotának elvitelével tenyegedőzdött a kormány, mert nem akartak telket adni, akkor nagy nehezen adtak. A posta- és távírhivatal a legnyomorultabb helyiségekben tengődik ma is, mert nem akartak telket adni.

Korodi Lajos: A legszebb ház a városban! *Furesa* adatok!

Rákosi Viktor: Mikor Széll Kálmán miniszter-elnök ur Rakovszkynak az Alldéutscher Verbandról mondott beszédre azt felelte, hogy egy ártatlan egye-sület, rá pár napra a *Kronstädter Zeitung*, mely a szász-je hivatalos közlönye, azt írta, hogy a német miniszte-rek és magas államhivatalnokok léptek be újabb-ban ebbe a szövetségbe és gunyoson ritkított betük-kei hoz-átotte: *So unschuldig sind diese Vereine*. Korodi ur ugyanakkor a *Pester Loyalität* ir egy cikket és ott ennek az egyesületnek ártatlanságát bizonyította. Le-het, hogy más írta, mert ő akkor Pesten volt, de ér-dekes az elmentés Erdékes az a vers is, amelyet a *Kronstädter Zeitung Széll's Zolitarif* cím alatt írt és amely így szól:

„Ungarland wo viel Getraide Rindvieh mehr

nooh auf der Weide durch den Zolitarif steht da, wie Speck ohne Papr ka.“

T-essék odabaza az ilyen tönus ellen tiltakozni! Arról nem is beszélék, hogy mi mindent elkö-vetek, hogy pár száz magyar e-sikkasztanak a vá-lasztási lajtrómból. Tény, hogy a központi választ-mány Hiemsch polgármestert 100 korona és Hertel városi jezőzőt 800 korona pénzbírsággal büntette meg. A kormány a gazdag gyárosokat nagyban pár-tolja szubvenciólal, állami kedvezményvel.

Nagyon ajánlom hogy nézze meg, kit támogat, mert sokszor a legrosszabb helyekre, a leginkább iz-gató embereknak adják a segélt. Nagyszebenben az *Urania* előadása alkalmával tüntetés volt a szimbá-zban. A segesvári *Petőfi-szobor* ellen is tüntettek annak idején és *Czigler Regina* szász költőné még verset is írt *Petőfi Sándor* ellen! Itt megint Korodi Lurtz uram-ról van egy adatom és ez az hogy ő lapjában heve-sen megtámadta Traugott Fromm polgármestert, mert leányának megengedte hogy egy magyar ünneplegyn közreműködjek. (Zaj.) Ez a legnagyobb türelmetlenség! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Igaz ez?)

Korodi Lajos: Igaz, de bizonyos viszonyok között történt és kényseritve voltam ró!

Justh Gyu a: Ez nem járja hogy folyton terro-rizálni akar bennünket, nincs Brassóban most, hall-gassa meg, azután beszéljen! (Zaj.)

Elnök: Csendet kérek! Ha valami rendreutasít-ásra szükség van, az elsőnök azt megteszi.

Rákosi Viktor: Elmondhatom hogy az adatok egész megdöbbentő tömege áll rendelkezésemre, mely a szász vezetők egy részének a distingválni mündig kell — rosszhiszeműségét és hazafiatlanságát, mondjuk, bizonyítja. S akkor ezek az urak ideönek, kiállanak a képviselőház elé és bangulyozzák az ő hüségüket a magyar államessze iránt. (Halljuk! Halljuk!) Meg-lehet hogy igazuk van, hogy az ő otthoni viselkedé-sük a magyar állam esszéivel összefér, mert az a magyar államessze a *legrongyosabb találmány a világ-on* és nem más, mint egy methazibaki fogalom. Hol van ennek keze, lába, tartományja, hegyei, királyi országgyűlése! Ez szeményvesztés, (Igaz! Ugy van! a bal-és szélsőbaloldalon.) melybe rosszhiszemű nem-zetiségi politikusok beleburkolóznak és a magyart bo-ondítják; nem más, mint az *Oesterreichischer Staats-gedanke* szolgáit fordítása, amely nekik kényelmi esz-köz odaát, amelylyel kormányozhatnak, de mi nem fogadhatjuk el. Mi ismerünk egy államot, a maga elől szervezetével királyával, országházával, jogszolgáltá-sával, ismerünk egy hazát a maga ezereves történe-tével, vértanuinál, hőseivel, költőivel, államérfiaival és tudósával de nem ismerünk magyar államesszét és visszatartjuk azt, hogy ezzel az államesszével itt bennünket valaki boondítson. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Csatlakozzék a nemzethez, ismerje el a hazát, szeresse velük a együtt, higyen jövőjében, tiszteleje multját, akkor a mi emberünk minden jogot megad-hatunk neki, ami csak magyar embernek dukál e ha-zában. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Mert mi jöhisze-műek vagyunk önnökkel szemben, nem akarunk senkit elnyomni. Akkor eljogadjuk az önk barátai jobb át, mert egymásra vagyunk utalva, különösen önnökkel szembe t. szász urak. De ha végigolvasom ugyanazokat a lapokat, melyekből az imént citáltam és keresem hogy a románokról mit beszélnek ezek az urak, akkor azt találom, egy szót sem írnak róluk, vagy ha írnak is, csupa kedvességel szolgálják nekik, soha össze nem vesznek velük. Pedig tény, hogy nem mutatnánk egyetenny elmagyarosodott szászt, sőt mutatnánk eszázszodott magyart Korodi Lurtz személyében ki mint elszázszodott magyar jön ide és megszokdik, hogy a szászokat elmagyárosítjuk. (Derültség.) Elen-ben mutatnók ezrivel és százezerrel előladosított szászokat. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Miért harcolnak önk, mint a szegény félbolond Don Qui-otte a számalom ellen, a magyarság ellen, mikor a magyarság önöket csak megvédeni attól, hogy ne olánosodjanak el? (Igaz! Igaz! balföld.) Ne kívánják önk, hogy Erdélyben valaha a románok legyenek az urak, mert akkor másképpen fognak önnökkel bánni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Vesszi József: Meghóstitták Szászseben, de nem okultak rajta!

Rákosi Viktor: Egyetlen üldözött nemzetiség van Magyarországon és ez a magyar. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Gróf Andrássy Tivadár: *Nevetéses!*

Rákosi Viktor: Andrássy Tivadár képviselő ur — úgy látszik — azt hiszi, hogy ez nem igaz. Hát legyen szives toglakozni a görög katolikusoknak a magyar liturgiáért tolvaitott küzdelmeivel. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ezek az emberek évtizedek óta kérnek könyörgőnek elzarandokoltak a pápa aranyos kapujához, megkopogtatták alázatosan, leterdedek, adja meg nekik azt amhez kétségtelenül joguk van. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon); zajos felkiáltások: Miért nem adták meg?) A pápa nem adja meg nem telet nekik.

Papp Zoltán: Hol volt a kormány ebben a kér-désben?

Rákosi Viktor: Mindenki tudja, hogy hol volt, pedig a magyar szertartási nyelv dogmába nem fűtő-zik, hisz ha dogmába fűtőznék, nem adta volna meg a maronitknak, koptoknak Egyiptomban katolikus örményeknek, az unikus oláhnoknak és oroszoknak; sőt megkapták a latin szertartású katolikusok is az ő-szláv liturgiát. Strossmayer hatalmas közbenjárására, csak a magyar nem kap semmit saját hazájában. Mi csak akkor kaptunk a pápától biztatásokat, mikor a törökök ellen védjük a keresztényiséget. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Most még biztatások sem kapunk. Hanem mi, mint a nép érdekeinek képviselői, örködni tognuk a felett, hogy a magyar népnek ezt a legszembbe jog, az anyanyelvén való istentiszte-letet, el ne sikkasztathassák. (Élénk tetszés a szélső-baloldalon.)

Mintán ezt a budgetet egészségtelenek tartom, olyanak, amely a nemzet erejét felülmúlja, nem fogdom el azt, hanem csak elköszöm Kossuth Ferenc t. barátom határozati javaslatahoz. (Hosszantartó zajos helyeslés, éljenzés és taps a szélsőbaloldalon. Szónokot számosan üdvözlék.)

Elnök: Az ülést öt percere felülggeszti.

(Szünet után.)

Korodi Lajos: Bocsánatot kér, hogy mint új képviselő személyes ügyben szólal fel első ízben. De hát a t. ellenzék egy tagja akartam lenni. Rákosi azt hozta fel, hogy egy Ziegler nevű hölgy kötetményt írt Petőfiről...

Rákosi Viktor: Petőfi ellen!

Korodi Lajos: Tehát Petőfi ellen. En ezt a kötetményt nem ismerem és nem is hiszem, hogy ez a kötetményt létezik. De ha van is ilyen kötetményt, Petőfi ellen nem létezhetik. Ha azonban Petőfiről szól és létezik, mindnyájan megköszönünk, ha ide a Házba hozná ezt a kötetményt.

Rákosi Viktor: El fogom hozni!

Korodi Lajos: Mert én beestülöm és tisztelem ezt a szász hölgyet, mint kiváló írónőt. Tudom, hogy irt egy cikket egyszer a Petőfi-ünnep alkalmával és pedig azért, mert valamelyik budapesti napilapban gyalázták a segesvári szász leányokat és ezzel természetesen az összes szász leányokat. (Egy hang a jobboldalon: Gyalázták? Igen, gyalázták, tessék csak elhinni. (Mozgás jobboldalra.) Halljuk! Halljuk!) És akkor ez a szász írónő a *Bixtrizer Zeitung* nevű újságban közzétett egy tárcáikat, amelyben erőlyesen védekezett azon vádakkal ellen. Ezen cikk folytatást keletkezett egy sajtóper és az a sajtóper tárgyalatott Kolozsvárról; itt elítéltek a felelős szerkesztőt, és úgy hiszem, a lapnak még egy munkatársát. S a szerkesztő, dr. Kerp Gusztáv, ügyvéd Kolozsvárra vagy Szegeden, — már nem emlékszem biztosan, hogy hol — a fogházban ült akkor, amikor Szászregényben az ottani magyarok egy ünnepélyt terveztek. Ezen ünnepélyre hívták a szász hölgyeket hogy árusítanak ott virágokat stb. En akkor azt írtam a *Kronstädter Zeitung*-ba, mikor az ünnepély lefolyt, hogy én nem tartottam nagyon alkalmasnak éppen akkor, amikor egy szász szerkesztő a fogházban ül...

Rákosi Viktor: Egy szász mindig be lehet csukva! Márirt Igen jól fizetik azokat a mártírokat. 1200 forint évi fizetésük van! (Nagy zaj.)

Korodi Lajos: ... mert az 8 lapjában védekeztek azok ellen a gyaláztatások ellen. Ez volt a bűnöm, mert tényleg volt ezen az ünnepélyen három vagy négy szász leány, köztük a polgármester leánya is. Itt most egészen kimondtam, amit én akkor írtam és általában, ha valamit írok, azt mindenki tudja, mert megvan nekem az újságban a magam jele, a *Kronstädter Zeitung*-ban mindenki olvashatja és megmondhatja, hogy hazafias-e vagy nem. Tessék azokat a cikkeket idehozni és azután engem megtámadni, hogy én vagy elvtársaim a magyarság, vagy a magyar faj ellen valamikor írtunk-e? En írtam, írok és fogok is írni, mindig, amíg írni tudok a magyar szoviniztákkal ellen. (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.)

Rákosi Viktor: És az állameszme mellett!

Korodi Lajos: ... De az nagy különbség... (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Meg csak most kezdődik! ... azon faji politika ellen, amely nem áll érdekében a magyarságnak, amely a magyarságra nézve valóban öngyilkos politika az én szerény nézetem szerint. (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Ballagi Géza: Mitéle politika?

Korodi Lajos: Ez a politika az, amely minden nemzetiségben a magyarok iránt nem szeretetet, hanem ellenszenvet kelt.

Azt is tesszét felhozni, hogy elmagyarosodott szász nem létezik. En ezt egészen bizonyosan nem tudom, lehet, hogy van, lehet, hogy nincsen; de ez nem annak a faji politikának az eredménye, amely nyíltan hirdeti, hogy legyenek fajmagyarok, vagy ahogy mi németek mondjuk, *Magyaren*, hanem a nemzetiségi öntudatnak, a német, a szász nemzetiségi öntudatnak az eredménye.

Rákosi Viktor: Akkor miért oltahosodnak? Az ellen nem védi az öntudat?

Korodi Lajos: Vagy igen!

Korodi Lajos: Magyar honpolgári öntudatunk is van, tessék a cikkeimet átolvasni... (Egy hang a szélsőbaloldalon: Fel is olvassuk majd!) Az igaz, hogy az én véreimben is van egy csepp magyar vér. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem látszik meg! Elnök csenget.) Ha nem akarnak meghallgatni, egyszerűen leülök. (Halljuk! Halljuk!) Mondom, az én véreimben, ha van is egy csepp magyar vér (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Csak egy csepp?) vagy két csepp, ha tetszik. (Derültség) de az őseimnek legnagyobb többsége német (Egy hang balfelel: Szász!) vagy szász nemzetiségű, mert hisz etnografailag mindegy, a szász is német, azt nem lehet tagadni. Hát aztán legyen szász!

Rákosi Viktor: Bár inkább lengyelek lettek volna Posenben az ősei!

Korodi Lajos: Hát tessék kérem, méltóztatassék tudomásom venni, hogy nem elszászosodott magyar vagyok, hanem szász vagyok, akinek az ereiben van egy, vagy ha tetszik, két csepp magyar vér is. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem igen látszik meg rajta!)

Rákosi Viktor: Majd kieresztjük belőle! (Zaj, Elnök csenget.)

Korodi Lajos: És talán éppen azért, t. Ház, mert magyar vér is van ereimben, talán éppen azért is van érzésem az iránt, hogy mitéle öngyilkos politikát üznek azok a fajmagyar politikuskok. (Mozgás.)

Ballagi Géza: Kik azok?

Korodi Lajos: A szoviniztá!

Ballagi Géza: Kik azok a szoviniztá?

Korodi Lajos: A szoviniztá azok, akik azt mondják, hogy *magyarosodjunk* stb. Hát hiszen, kérem, sze-

lyes dologban beszélnek, nem mondhatok egész speechet! Utóljára hazafiságotat kétségbevonni nem engedem, azt nem is lehet kétségbe vonni. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Melyik hazafiságot?) És azért nem lehet nekünk azt mondani, hogy mi itt másként beszélünk, mint másutt mert ha itt beszélünk, az egész beszédünk hazra küldjük és ott olvassák; minden szót olvassanak.

Lukács Gyula: Németországba! Oda küldik a beszédeket! (Zaj.)

Korodi Lajos: Brassóba vagy Nagyszebenbe! (Egy hang: Magyarországra!) No hát az Magyarországi persze Magyarországi! Ott mindent olvassanak és ott tudják a mi választóink, hogy mi itt is, ott is ugyanazok vagyunk: magyar honpolgárok, akik a hazra ellen semmi rosszat sem követnek el; magyar honpolgárok de német nemzetiségűek mindig fenn-tartottuk és mindig fenn fogjuk tartani.

(A válasz.)

Rákosi Viktor: Nagyon örülök, hogy Korodi Lutz t. képviselő urat felszólalásra bírtam, mert minél többen szólunk hozzá, annál inkább tisztázódnak itt az eszmék, a legnebezesebb kérdésben, a nemzeti-ségi kérdésben is. En nem vagyok gyűlölettel a szászok iránt és nem is ismerem magyar embert, aki a szászok iránt gyűlölettel viselkedik; semmiféle nemzetiségi iránt mi, ugynevezett szoviniztá gyűlölettel nem viselkedünk. (Ugy van! Ugy van!) Ha felszólalunk és ha felszólalásaink némi éle vagy nevesége van, vagy ha ekkeseredés tükröződik belőle, az tisztán az önk viselkedésének, az önk cikkeinek, az önk lapjainak tulajdonítandó. (Igaz! Ugy van!) mert abból látjuk hogy, bár nyolczászt esztendője lakunk itt együtt egy hazában mégis egészen különböző eszmékörben élünk, egészen másféle idealokt rajonunk és nem tudunk együttérző nemzetet lenni, holott talán a magyar nemzet mégis az egyetlen fix pont ebben az országban, amelyhez egész nyugodtan ha a jövőtől önelégültséget kívánunk nemzetünk számára, hozzáismulhatunk; mert a mi gondolataink a hazra határnál leessnek, nem repülnek tovább; (Ugy van! Ugy van! Tetszés.) nekünk nincsenek aspirációink sem Berlin, sem Szent-Pétervárra, sem Bukarest felé. (Igaz! Ugy van! Nekünk ez az egyetlen hazánk és ezt védjük, ezért szenvedünk, ezt a mi kezünköl kizagadni senki kedvéért nem engedjük. (Helyeslés és tetszés a szélsőbaloldalon.) Ez a mi szovinizta álláspontunk és ezt a szoviniztaságot attól a németől tanultuk, a kiert önk rajonganak: Bismaroktól. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Mert ha a német nemzetet valami nagygyá tette, az a szovinizmus volt, de nem az a szovinizmus amely bennünk él mert ez elnéző, (Ugy van! Ugy van!) a szélsőbaloldalon) mert ma szovinizta irázásokkal is megelégszünk; (Ugy van! igaz! a szélsőbaloldalon) beérjük azzal, ha a nemzetiségek szemünkbe port hirtének, ellenben a német szovinizmus elgázolta Schleswig-Holstein-t, a francia Lotharingiát és most elgázolja Posent és nem engedi, hogy beleszóljon valaki. (Ugy van! Ugy van!) a szélsőbaloldalon) A t. képviselő ur Ziegler Regina költőnőre vonatkozó adataimat igyekezett megcáfolni; azt mondja tudnillik, hogy ő nem költőnő, amit őrfimmel veszek tudomásul. (Derültség) és hogy prózában írta azokat a Petőfi-ellenes dolgait, amelyek miatt egy szerkesztőt államfogházra itétek és Szegeden elzárták.

Korodi Lajos: Nem Petőfi ellen írt; hanem azon cikk ellen, melyben gyalázták a szász leányokat!

Rákosi Viktor: Akkor kénytelen leszek Ziegler kisasszonyt mégis költőnőnek tekinteni, és legközelebb el fogom önknek hozni az ő kötetményeit. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) És azzal védi magát, mivel megtámadta Traugott Frommann a leányát, azért mert egy magyar műkedvelő előadásban részt vett, hogy akkor egy szász ember be volt zárva és olyankor nem illik egy szász leánynak magyar műkedvelő előadásban részt venni. (Derültség. Mozgás és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ez az önk szovinizmusa! Magyargyűlölet! Zaj. Elnök csenget. Halljuk! Halljuk!) Ha a *Kronstädter Zeitung*-ot olvassuk, abból látjuk, hogy az olyan éktelen hangon írt hogy ebből nyugodtan azt következtethetjük hogy egy szásznek mindig be kell csukva lennie vagy Szegeden vagy Váczon, vagy másutt valamely államfogházban. (Derültség) ugy hogy ezen az alapon szász leányok magyar mulatságokon viragot soha nem árulhatnak. (Elnök derültség. Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Azt mondja a t. képviselő ur hogy az elmagyarosodás ellen védi őket a szász nemzeti önérzet. Hát az eloláhosodás ellen nem védi meg őket a szász nemzeti önérzet? Önöknek kétféle önérzetük van: egy magyargyűlölő és egy olákhedvelő önérzet. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Korodi Lajos: Nem áll!

Rákosi Viktor: Emlékeztetem önt *Wächter* Frigyes szavaira, aki igen jeles szász ember volt s 1848-49-ben mint huszár a magyar hadseregben szolgált. Amidőn a szászok összéittek tanakodni és azt mondták, hogy „vagy magyarokká kell lennünk vagy oláhhokká”, *Wächter* Frigyes ezt mondta: „No már ha nekem választanom kell, inkább pezsögbe tullanok, mint kocsisborba”. Pezsög alatt az *elmagyarosodást*, kocsisbor alatt pedig az *eloláhosodást* érteite.

A t. képviselő ur megtette azt a koncessiót, (Halljuk! Halljuk!) a szélsőbaloldalon) hogy ő benne van egy pár csepp magyar vér is. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Csak kettőig ment!) Felemltet kettőig; láttam, hogy harmat is szeretett volna mondani de ezt már nem merle; talán a választóra gondolt. (Nagy derültség.) Hát hiszen t. Ház, én bennem is, — nem tagadom — van egy pár csepp német vér. — régi rossz időköl (Derültség) — a családomban van egy pár csepp német vér; talán nem szász, — ezt nem hiszem, — de egy pár csepp német vér van benne. De amikor azt láttam, hogy ez az a hazra, amelyben apám, nagyapám, dédapám született, s megkereste szégyényen bár, de becsületesen a mindennapi kenyerét, zeinevelte a

gyermekeit és élvezeit mindent szerényen, amit egy haza hü polgárainak nyuthat: akkor, t. képviselő ur, én azt az egy pár német oseppt kieresztettem magamból. (Zajos derültség és tetszés.) És ajánlom neki nem azt, hogy eressze ki azt a pár csepp magyar vért (Zaj Elnök csenget. Halljuk! Halljuk!) hanem hogy ismerje el azt, hogy neki ebben a magyar hazában igen jó dolga van, mindenféle pozíció: megsezté magának nem is kell magát nagyon megerőltetnie, itt ül a képviselőházban elmondhatja szabadon, a magyar törvények védelme alatt mindazt amit csak szíve, vére sugall. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Vészt József beszéde.

Vészt József: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) A parlamentbe bejutó publicista emberek önmagukat a sient emberek kategóriájába szokták számlálni azoknak a kategóriájába, akik ritkán csak a legvégső kényszerűség esetén szokták felszólalásukkal a Ház figyelmét igénybe venni. Ami különben természetes dolog mert az újságíró, akinek nap-nap után hivatásszerű kötelessége, hogy amit érez és gondol a politika porondján történelkről, azt a nyilvánosság elé vigye, az e Házban vagy csak ugyanazokat mondhatná el, amiket már megirt s ez esetben ismételné magát és unalmasná válnék vagy pedig egybevetek mondana és ebben az esetben ellenmondásba jutna önmagával. En tehát tudatosan és rendezesen csak akkor szoktam a t. Ház szíves tetszését egyhányszor perore kikérni, ha személyes ügyben van egynémet mondandó.

Ma nem ilyen jogcímek kérem az önk szíves figyelmét, hanem bir róá engem erre olyas valami, ami ösztökélt Rákosi Viktor t. barátomat és újságíró-társamat mai felszólalására, nem ugyan közbeszólások hanem apró *csipkedések*, melyeknek céljátájá a budgetvia megindulása óta egy bizonyos oldalról én vagyok. Monár János t. képviselő ur kezdte a dolgot; érdekes beszédének mindjárt a bevezetésében csipet rajtam egyet.

Molnar János: *Hisszen ön csipkedett engem, én csak visszacsipkedtem!* (Zaj. Halljuk! Halljuk!)

Vészt József: Trubinyi János igen t. képviselő ur nyomdokaiba lépett; Rakovszky István t. képviselő ur tegnapelőtt nagyon lendületes beszédében ugyanezt eszelekedte és tegnap — Isten tudja hogy, hogy nem — Beöthy Akos t. képviselő ur részéről is hasonló megismételtetésben részesültem. Engedjék t. képviselőtársam ebből feltennem, hogy talán a tulsó oldalon ülő igen t. képviselő urak engem ezáltal a vitába akarát belevinni és ha ez így van, akkor legyen szabad nekem azokhoz, amiket az utolsó 45 órában halottunk a Házban, néhány megjegyzést tüzni. (Haljuk! Halljuk!)

Azt hiszem, a t. Ház természetesen fogja találni hogy legelső sorban Beöthy Akos t. képviselő-társamnak beszédevel foglalkozom, kritika tárgyává öhajtván tenni azokat az *analógiákat*, amelyeket ő tegnap Anglia közeletéből vett és melyekkel párvonalba tette azt az incidenset, amelyről előbb-utóbb annyi szó esett e Házban t. i. a trón várományosának pétiárvai utazását. (Halljuk! Halljuk!)

(Az angol analógiák.)

A t. képviselő ur a miniszterelnök ur eljárásán kritikát gyakorolva azt mondta, hogy a miniszterelnök ur eljárása, melyet az angol parlamenti felfogásból eredőnek mondát e Házban is, a sajtóban is, homlokegyenest ellentétben áll épp az angol közeletnek s parlamentnek felfogásával. Felhozott reá két esetet; szöszösrnt fogom idézni, mert szükségem van a kitételeire, későbbi lejegyzéseim nyomán.

Azt mondja a t. képviselő ur: hiszen 1850-ben történt, hogy az angol konzervatív Derby-Disraeli kormány a leghalásosabb ellenfelet, Gladstonet elküldte a jóniai szigetekre, hogy Görögországgal a differenciát elintézte, és hogy egy évre reá, 1860-ban, lord Palmerston egyik legnagyobb ellen-elét, a radikális Cobden Richardot küldte Franciaországba, hogy neociálja a híres 1860-iki francia-angol kereskedelmi szerződést.

Legyen szabad mindenekelőtt zászolt bajtantom Beöthy Akos t. képviselő urnak az angol közelet és parlamentarizmus történetében való jártassága előtt, amit mindnyájan ismerünk. De legyen szabad egyuttal kimondanom hogy szerény felfogásom szerint ezen példát semmi tekintetben nem állnak helyt. Nem állnak helyt egyfelől azért, mert ha csak általános-ságban tekintjük is a dolgot, sem Cobden, sem Gladstonet nem az *akkori angol trónörökös küldte diplomáciai misszióra*, a felelős kormány előleges megkerdezése nélkül, hanem éppen ellenkezőleg, az *angol felelős kormány tette az előterjesztést*, hogy ugy Gladstonet, mint Cobdenet diplomáciai kiküldetésben részesítsék. (Egy hang balfelel: A miniszterelnök ur ezt nem tenné! Mozgás jobboldalra. Halljuk! Halljuk!) Nem hallottam a közbeszólást; de méltóztatassan koncedálni, hogy az analógia legalább is nagyon mérész. Itt nem két paralell vonalról van szó, hanem két olyan vonalról, amelyek egymással ellenkező irányban haladnak. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) És ha Rakovszky t. képviselőtársam azt mondja, hogy nem, én eloládom a vitakozást azon a plateau, amelyet Beöthy Akos t. képviselőtársam ide kínált.

Tegyük fel tehát hogy a heiyzet e tekintetben teljesen analóg. Akkor is szerencsém lesz kiutatni, hogy Beöthy Akos t. képviselőtársam a *lehető legszerevéselőnebb példát* választotta. Mert amennyiben ezekkel a példákkal valamit bizonyít, éppen az ellenkezőjét bizonyította annak, amit akart.

Maradjunk a t. képviselő ur kronológiai sorrendjénel és vizsgáljuk meg az 1850-iki esetet. Azt mondja t. képviselőtársam, hogy Gladstone a konzervatív Derby-Disraeli-kormánynak a *leghalásosabb ellenfele volt*. Vizsgáljuk meg előbb az esetet és nézzük meg, hogy mikor a Disraeli-kormány 50-ben kiküldte

volt Gladstone, mi volt akkor a parlamenti helyzet. 1858-ban jött létre a Derby-kormány, mely, bár kisebbséggel volt a parlamentben s az ellenzék határtalanul nagy többséggel állott vele szemben, még sem adta be lemondását, hanem kormányzott majdnem egy álló esztendőig, vagy tíz hónapig azzal a parlamenttel és csak mikor látta, hogy nincsen boldogulása, hogy minden eszköze cserben hagyja őt, akkor, 1859. elején az angol képviselőházat feloszlatta, kiirta a választásokat és csak mikor e választások után is kisebbséggel került a parlamentbe, akkor adta be lemondását. Lássuk most az analógiáját ennek a példának. Ugy tudom, hogy Széll Kálmán miniszterelnök urnak nincsen kisebbsége.

Buzáth Ferenc: És nem adta be a lemondását! (Élénk dörögés a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Még eddig nem! **Vérsi József:** Azt hiszem, Buzáth Ferenc t. képviselő urat megnyugtathatom arról, hogy Széll Kálmán miniszterelnök ur nem fog annyira ideig várni a lemondással, mint a Derby-Disraeli-kabinet; és mihelyt kisebbségben lesz, (Egy hang balról: Ez lehetetlenség!) beadja lemondását a kormányról. Hát ha ez lehetetlenség, akkor ennek önként az okai. (Élénk tetszés jobbról.) Miért nem csinálnak jobb politikát? (Felkiáltások balról: Hát Bánffy!) Most nem Bánffyról van szó, hanem ellenkezőleg a Disraeli-kabinetéről. Már most ugyebár ha kisebbségben levő kormány az ellenzék vezériférfái veti a szemét, akkor annak kétféle oka is lehet. Vagy az, hogy ezzel lekenyerezze a kisebbséget és megmutassa, hogy előzékeny tud lenni iránta, vagy az, hogy egyik vezedelmes ellenfelét a jóniai szigetekre száműzze, hogy az ő távollétében folytathassa csatáit a képviselőházban. (Mozgás a néppártban.) Látnom, hogy ez nem tetszik odaát. Kénytelen vagyok tehát bemutatni azt, hogy egyáltalán akkoriban nem is voltak ellenfelek a Derby-Disraeli-kabinet és Gladstone. Allok kötélnék és megbizonyítom. (Halljuk! Halljuk! Zaj. Élénk csevegés.)

T. képviselőház: 1858-ban az első Palmerston-kabinet az angol alsóházban 19 szavazattöbbséggel megbukott egy Millner-Gibson-féle indítvány miatt, amely valamely francia ügyben helytelenítette a kabinet eljárást. Azok közt, akik ezt az indítványt, amely a Palmerston-kabinetet megbukatta, megszavazták, az első helyen volt maga Gladstone. Gladstone tehát liberális ember léte a liberális Palmerston-kabinet megbuktatására szövetkezett, ezzel demonstrálta a torykhoz való közeledését, és ezt a demonstrációját a tory-kabinet mellett Disraeli azzal honoralta, hogy tárcával is kínálta meg. Gladstone ugyan nem fogadta el a tárcát, de azt mondta, hogy kész politikai exmissziót vállalni, mert politikai barátság fűzi a kabinethez, amelyet diadalra segített, és amelynek javára sikerült Palmerston kabinetjét eltemetni. All tehát az analógia? Kérdezem a képviselő urtól, kérdezem mindenkitől, aki elgouglatlanul és józanul itéli meg a történeti jelenségeket: lehet-e a két esetet párhuzamba helyezni? (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon. Közbeszólás a néppártból: Van harmadik eset is!)

Nem politikai ellenfelek voltak akkor Gladstone és a tory-kormány, hanem politikai szövetségesek és barátok.

Rakovszky István: Nem úgy volt!
Vérsi József: Ha ebben kételkednék, Alfesus Taddót fogom felolvasni és ez mellettem bizonyít és a képviselő ur ellen, pedig kétőnk közt ez a harmadik a legilletékesebb.

(A Cobden-eset.)

Nézzük most a Cobden-esetet. Ez még cirábrabb. Azt mondja a t. képviselő ur, hogy Lord Palmerston 1860-ban a „legnagyobb ellenfelét, Cobden Richardot” küldte ki Párisba. hogy tárgyalja a francia-angol kereskedelmi szerződést. Engedelmet kérek, itt a tévedés még vastagabb. 1859-ben bukott meg a Derby-Disraeli-kabinet és miután Greenville nem akart kabinet alakításra vállalkozni, Greenville tanácsára a Palmerston-kabinetnek adott helyet. Időközben a Palmerston-kabinet megalakult 1860. elején és Cobdennek mi volt legelső teendője? Az, hogy Cobden Richardot, akiről a képviselő ur mondta, hogy legnagyobb ellenfele volt, kinevezés kereskedelmi miniszternek.

Széll Kálmán miniszterelnök: Bevette a kabinetbe!
Vérsi József: A kinevezés meg is jelent a hivatalos lapban. De Cobden nem fogadta el.

Rakovszky István: Itt van!
Vérsi József: De nem volt ellenfelek. Gróf Zichy Jánost tudommal még nem nevezték ki kereskedelmi miniszternek a Széll-kabinetbe. Ha kineveztek volna, akkor volna jó a analógia! (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon. Zaj a néppártban.)

Elfoglaltság nélkül való, nyugodt történelmi kritikák gyakorolok, azt hiszem, minden indulatnak belezérelése meghamisítása volna a vitának és csak kellemetlen dolgokat hozna a prondra.

Beóthy Akos t. képviselő ur azt mondja, hogy Palmerston legnagyobb ellenfelét bízta meg a szerződés tárgyalásával, én pedig történelmi világtársa helyezem, hogy Cobden nem volt legnagyobb ellenfele, hanem egy politikai pártához tartozott vele, sőt csak Cobden nem volt, hogy egy és ugyanabban a kabinetben nem állt Palmerstonnal. Ha még mindig azt állítja a t. képviselő ur, hogy Beóthy Akos képviselő ur analógiát megállnak, akkor tovább nem vitatkozhatom vele, mert legerősebb meggyőződésem, hogy ezek az analógiák nem állanak meg. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

(A bedchamber-ügy.)

Egyébiránt, t. képviselőház, hajlandó vagyok Rakovszky t. képviselőtársam analógiáinak kritikájába is becsatkozni, ha szives lesz meghallgatni, mert azokhoz is vannak némi megjegyezni valóm. A t. képviselő ur tegnapi beszédében a nevezetes bedchamber-kérdést is bevitte a vitába. Azt mondta: a miniszterelnök ur barátai a sajtóban és a házban, sőt

maga a miniszterelnök ur is az angol parlamentáris fellegásra hivatkozott, pedig Angliában a Peel-kabinet, majd utóbb a Melbourne-kabinet. . .

Rakovszky István: Először a Melbourne!

Vérsi József: Felveszem a vitát ezen a ponton is, nem én tévedek, hanem a képviselő ur. Mikor a Melbourne-kabinet megbukott és Sir Róbert Peelt először hívták meg kabinet-alakításra, akkor ez kívánta, hogy az ir alkirálynak női rokona, aki ő felségénél volt alkalmazásban, bocsátassék el a szolgálatból, mert a kormány tekintélye megköveteli, hogy ellenkező nézetű exponált egyéneknek nőrokonai a királynő környezetében ne legyenek. A Melbourne-kabinet, amely már lemondott volt, a királynő felkérésére tanácsot adván a dologban ő felségének, nemcsak azt tanácsolta, hogy ne menjen bele ezen dologba, hanem egyebet is, amit később lesznek bátor felolvasni, s ami a képviselő ur állításával ellenkezik. Ezek után Sir Róbert Peel kabinet-alakítási megbízását a királynő visszavonta és jött vissza a Melbourne-kabinet. Mikor azután a Melbourne-kabinet megbukása után ismét Peel következett 1841-ben, akkor már ama fellegosság, hogy a királynő udvartartásában és környezetében ellenzéki férfiak hozzátartóit helyet nem foglalhatnak, semmi akadály nem állott útjában. Majd leszek bátor megmutatni a képviselő urnak, hogy miért, és majd ebben meg fogja találni a képviselő ur a miniszterelnök ur eljárásának legfényesebb igazolását.

Rakovszky István: Azt gondoltam!

Vérsi József: A képviselő urnak lesz joga hozzászólni, én az anvgót szivesen adom hozzá. Ne méltóztassanak most teendő megjegyzésemben semmi gunyt, még csak sarkazmust sem látni, én egész szarozom, mint történés, ki kritikát gyakorol, kiváncsi csak konstatálni, hogy gróf Zichy János ur nem palatohölggy, tehát az az eljárás, melyet palatohölggyek néve megállapított az angol alkotmány. reá néve nem is volna alkalmazható, hanem gróf Zichy János ur a parlamentnek egy tagja, tehát rá néve azon jogszabályok alkalmazhatók per analogiam, melyeket az angol alkotmány az udvartartás környezetében működő vagy udvari reprezentív méltóságban és küldetésben résztvevő parlamenti tagokra néve állapít meg. Erre néve hogy állunk? Mikor a Melbourne-kabinet a királynőnek azt tanácsolta, hogy ne bocsássa el a megelőző kormányral rokonszenvező udvarhölgyeket, ugyanakkor adott még egy tanácsot a királynak, melyet Rakovszky képviselőtársam elhallgatott, mely pedig úgy ráillik erre az esetre, mintha a történelem géniusza egyenesen rászábla volna. Szól pedig ez a tanács a következőképp. Lord Melbourne értesíti a tejedelemnőt, hogy az utóbbi időben már mindig szokásban volt, — megjegyzem, hogy ugyanezen előterjesztésben tanácsolta, hogy ne küldje el az udvarhölgyet, — kormányváltozás alkalmával az udvartartás főbb személyeit is megváltoztatni, sőt ugyanazon udvartartási hivatalokat, melyeket a parlament valamelyik házának a tagjai szoktak betölteni, rendszeren már előre is rendelkezésre bocsátják az új kormány alakításával megbízott egyéneknek. Erre a tanácsadásra a királynő aztán tudomásul vette, hogy akik a parlament tagjai és az udvar körül funkcionálnak az ellenzék sorából nem vehetők, azonban az udvarhölgyeket nem bocsátotta el, hanem visszahívta a Melbourne-kabinetet. Már most mi volt ennek a kabinetnek a legelső dolga? Kabinet-tanácsot tartott, a kérdést elvi vita tárgyává tette és felvett egy jegyzőkönyvet. Legyen szabad megmondanom, hogy ezen jegyzőkönyben mi áll. E minisztertanácsai határozatban a Melbourne-miniszterium tagjai azon nézetűket jelentették ki, hogy azon célból, hogy a kormány baltalma és tekintélye növeltesék és hogy a korona részéről oly alkotmányos támogatásban látszassék részesíteni, mely szükséges a közügyek sikeres viteléhez. Ok is helyesnek tartják — tehát nemcsak Peel. hanem ők is, — hogy az udvartartás azon magasabb hivatalai és állomásai, melyekben parlamenti tagok vannak, szintén bevonnassanak a kormány változásával együtt járó intézkedések körébe. A Melbourne-kabinet okos volt, lépése alkalmával azt tanácsolta a királynőnek, hogy ne bocsássa el udvarhölgyeit, és mikor visszahívta, azt mondta, az udvarhölgyek elbocsátása más kérdés, de ha parlament tag van a korona büvékörében, intím környezetében akár udvartartási akár reprezentatív szerepre hivatva, kimondják előre, hogy a kormány tekintélye, befolyása és a korona semlegessége megköveteli, hogy ez az ellenzékhez ne tartozzék. (Helyeslés a jobboldalon.)

Nékem van még anyagom erre néve, és ha Rakovszky képviselő ur lesz szives megjegyzéseit erre megtenni, talán más alkalommal felvehetjük erre néve a vitát, és én magamat erre néve korlátlanul rendelkezésre bocsátom. Most sietek másik analógiájának megvizsgálására, mely szintén szóvá tetteit ebben a házban. (Halljuk! Halljuk!)

Fossagy Miklós: Az önálló vámtérületről halljuk! (Zaj.)

Vérsi József: Ha a t. képviselő ur szives lesz engem vitába hívni az önálló vámtérületről, majd beszéljek róla, most nem arról van szó.

(A miniszteri nyugdíjak.)

Rakovszky István t. képviselőtársam tegnapi beszédében az államháztartás pénzügyi részét is kritika tárgyává tette, természetesen a maga lendülete, temperamentum módja szerint. A leglendületesebben, a legtemperamentusabban a költségvetésnek azt a tételét, mely a nyugdíjakról szól. Arról nem beszéltek, — mert ez licit dolog az ellenzéknel — hogy az egymilliónyi költségvetési többletet, melyet nyugdíjak címén a kormány a költségvetésbe beállított, a képviselő ur ügyesen a miniszteri nyugdíjak számára foglalta le, holott tudjuk, hogy ez csak pici része ennek az összegnek, de az országban persze úgy is magyarázhatók beszédének ezen részét. A képviselő ur aztán hozzátette, hogy a miniszter urak szeretnek

Angliára hivatkozni, Angliában pedig miniszteri nyugdíj nincs, ott csak az a miniszter kap nyugdíjat, aki részolgált erre és ezt is külön bill alakában nyeri. Méltóztassék megengedni, hogy ennek szemébe nézzek. (Halljuk! Halljuk!) A képviselő ur itt eltörtött egy angol törvényt amire a magyar képviselőháznak tudtommal pouvoir-ja nincsen. Van egy angol törvény, IV. Györgynek IV. és V. aktája, mely éppen az ellenkezőjét mondja annak, amit a képviselő ur állít. Kimondja ugyanis, hogy a kormány minden tagja számára, az általa vitt hivatal fontosságához képest, ezertől kétezer fontig változó nyugdíj van biztosítva, tehát a maximális nyugdíja az angol miniszternek jóval nagyobb, mint a magyar miniszterelnök egész fizetése. (Mozgás a baloldalon.) Hogy valaki azt a nyugdíjat megkaphassa, megkívántatik, hogy bizonyos számú éveket állami szolgálatban lett legyen — ez nálunk is megvan — s e mellett, hogy saját maga kinyilatkoztassa, hogy magánjöveldelme nem elegendő társadalmi állásának fenntartására. (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Ez az! Ez nagy különbség!)

En erre az ujjongásra el voltam készülő; legyen tehát szabad erre a következőket megjegyezmem. (Halljuk! Halljuk!) Nem azt állította a képviselő ur tegnapi beszédében, hogy Angliában vannak miniszteri nyugdíjak szervezte minden miniszter számára, aki igényt tart rá, csak azt kell kijelentenie, hogy társadalmi állásának fenntartására szükséges, hogy a nyugdíjat igénybe vegye, hanem a képviselő ur azt mondta, hogy csak nagyon érdemes miniszterek kapnak nyugdíjat. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Zaj a baloldalon.) Bocsánatot kérek, vagy a képviselő ur jobban tudja a törvényt, mint IV. György angol király, aki a törvényt szentesítette s ekkor neki van igaza de ha istenben boldogult ő brit felsége, aki ezt a törvényt szentesítette, tudta jobban, és ha Alpheus Todd magyarázza jobban, mint ő, akkor nem neki van igaza, hanem nekem. (Tetszés jobbról.)

Méltóztassanak nekem megengedni, de én azt hiszem, hogyha az angol törvényhozásnak ma kellene ezt a törvényt meghoznia és ha IV. György királynak ma kellene ezt a törvényt szentesítenie, akkor ezt a klauszult belőle feltétlenül kibagynák. Sőt merem állítani, nagyon alaposan ismervén a mai angol közszellemet és azokat az átalakulásokat, amelyeket a különböző reform-billek az angol törvényhozás szellemében, fellegóságban és az angol közszellemben előidézték, hogyha ma elenzéki oldalról példánul egy ir nacionalista képviselő, egy londoni Pavlovics L. ubomir, azt találna indítványozni, hogy ez a szűzen-paragrafus hosszék be, akkor a méltatlankodás vitára zugna végig az angol parlamentben, mert a mai angol parlamentben meg van az a méltányos, az a demokratikus fellegóság, hogy sérő, rá néve megszegyenítő kinos vallomásra rábírn nem akar senkit és hogy akik számára a törvény a nyugdíjat feltétlenül és korlátlanul állapítja meg, azokra néve nem illik Sohand-paragrafusokkal e nyugdíj élvezetét megkeseríteni. (Igaz! Ugy van! jobbról.)

Azon az alapon, hogy ez az u. n. Schand-paragrafus indokolt-e vagy sem külön vitát kellene folytatni. De itt most nem arról van szó. A képviselő ur a legperemptorikusab hangon olyan apodikciótással, amely az én memóriám tekintetében saját magamat is megrendített, azt jelentette ki, hogy Angliában a miniszteri nyugdíj nincs külön törvényvel szabályozva, hanem kivételképpen a nagyon érdemes minisztereknek külön törvényvel biztosítanak nyugdíjat. Ezzel szemben megállapítottam a történelmi tény, hogy IV. György IV. és V. t. o-ikke a miniszteri nyugdíjat ezer és kétezer fontban minden olyan miniszter számára megállapítja, aki bizonyos számú éveket szolgált és a törvényes kellékeknek megielet. (Helyeslés jobbról.)

T. képviselőház! Noha nagyon csábító volna az alkalom. (Halljuk! Halljuk!) hogy az igen t. képviselő urnak, jelesül Beóthy Akos t. képviselő urnak egynemely megjegyzéséhez még reflexiókat tűzzek, úgy látom mégis, hogy az interpellációk ideje már elkövetkezett. (Halljuk! Halljuk!) a bal- és szélsőbaloldalon.)

Ha azonban a t. képviselőház szives engem türelmével megajándékozn, akkor volnék bátor Beóthy Akos t. képviselő urnak beszédéhez még egynéhány megjegyzést tűzni. Azt hiszem, ama beszéd bizonyos részei amugy is provokáltak, hogy erői az oldalról valaki szó tárgyává tegye.

(Kvóta és ellenszolgáltatások.)

A t. képviselő urnak történelmi kifogásainál nem voltak helytállóbbak azok a kifogások, amelyeket az aktuális kormányzati politika ellen intéztek. Egyik legulsyosabb kifogása, amelyet beszédében felsorolt, a volt nemzeti párt ellen irányult, azok ellen, akikkel nemes legyverbarátságban éveken keresztül egy csatasorban küzdött, hogy ok elvesztették — enyhén to-gom magamat kifejezni — az ő politikai rokonszenvét, mert elkövettek egy rettenetes dolgot, megszávták a kvótát. (Ugy van! balról.)

Először is nem ugy van, mert a nemzeti párt tagjainak egy része nem vett részt a szavazásban. (Mozgás a néppártban és a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Az megszavazta!

Vérsi József: Volt olyan is, aki nem szavazta meg!

Kubik Béla: Csak az nem szavazta meg, aki ellene szavazott! Aki hallgat, az belegegyezik! (Ugy van!) a szélsőbaloldalon.)

Vérsi József: En Kubik Béla t. képviselő urnak erre azt felelem, hogy nagyon sok szavazás folyik itt ebben a képviselőházban, amikor ő nincs itt, de én azt hiszem, ő volna az első, aki tiltakoznék, ha minden o-lyan szavazásban, amelyben ő részt nem vett, az ő belegegyezését imputálnák neki. (Tetszés jobbról.)

Kubik Béla: Az nem olyan szavazás volt! (Ugy van!) a szélsőbaloldalon.)

Piehler Győző: Más dolog, ha azért mennek ki, hogy ne szavazzanak! (Zaj.)

Vérsi József: Ez nem komoly diszkusszió, ha ilyenről beszélünk. Ez egy olyan incidentális részlete ennek az igen nagy kérdésnek, hogy kár e mellett egy percre is immorális. (Helyeslés jobbólól.) Már most Beöthy Akos képviselő ur mit mondott? Érezte, hogy a midőn ilyen abrupt módon szakít azokkal, akikhez egy évtizedeken át tartó barátság és szövetség egykor drága emléke fűzte, akkor ennek valami okát is kell adnia. Megadta ezt az okot a következőben. (Halljuk! Halljuk! jobbólól.)

Azt mondja, hogy azért volt... (Nagy zaj balról. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Az okadatlansága az volt, hogy kicsoda borzasztó dolgot csináltak a volt nemzeti párt tagjai ezzel, mert hiszen a kvóta meg van szavazva, ellenben az ellenszolgáltatások a levegőben a lógnak. Hát ebben ugyanannyi igazság van, mint a Cobden- és Gladstone-esetben. T. i. éppen az ellenkezője igaz. Mutassa meg nekem Beöthy Akos t. képviselő ur, vagy akárki azt a törvényt, amelyben a kvótalemelecs meg van szavazva. (Tetszés jobbólól. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Évről-évre ideiglenesen ő felsége dönti el az arányt. (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: De mi fizetjük!) De én megmutatom a t. képviselő urnak és megmutatom az ország közvéleményének azokat a törvényeket, amelyekbe be van iktatva először, hogy a fogyasztási adóknál az általános rendszer révén Magyarországnak egy 35 esztendő séreime orvosoltató; megmutatom, hogy be van iktatva a törvénybe, hogy amit a magyar gazdaságosságnak egyhangulag követelt, az órlési tárgalom megszüntetett; megmutatom a törvényből azt, hogy a bankparitás az egész vonalon — hála Istennek — helyreállt. — Hát kérem épp az ellenkezője áll. A kvóta telemelecsért való ugynevezett ellenszolgáltatások fixrozva vannak, be vannak iktatva törvénykönyvünkbe, a kvótalemelecs maga pedig lóg a levegőben.

Molnár Jenő: De fizetjük: (Ugy van! a szélsőbaloldalon. Felkiáltások jobbólól: Halljuk! Halljuk!)

Vérsi József: Hiszen én rem a Molnár Jenő t. barátommal polemizálok, hanem Beöthy Akossal. En azt cáfolom, amit ő mondott. Ha a képviselő ur mást fog mondani, őt fogom cáfolni, ha lehet és ha érdemes. (Derűtség a jobboldalon.)

(A kormányzati politika.)

Beöthy Akos t. képviselő ur az uralkodó kormányzati politikát és a többség politikáját igen súlyos szempontból bírálta meg, a liberalizmus szempontjából, — ami mégis iurca, mert ő a liberalizmusnak elvi ellensége — és azután mégis a liberalizmus mértékét alkalmazza reánk, megnézendő, vajjon az a politika, amelyet mi gyakorlunk valóban szabadelvű-e vagy sem. De én ellagodom az ő kritériumait és nézök meg, hogy miéle kétfélembeli kitűrése volt neki a modern kormányzati politika szabadelvűsége ellen. Az egyik az volt, hogy mi jogon nevezhet magát ez a politika szabadelvűnek, mikor a választások kiterjesztésére nézve minden ideát elutasít magától. Hát engedelmet kérek, a képviselő urat oserbenhagyta az emlékezőtehetség. Mi mindnyájan tudjuk, a Ház naplói is tanuskodnak róla hogy a miniszterünk ur nem is egy ízben, de több ízben maga is kijelentette, hogy az általános, községenkénti titkos szavazást a nemzet legdrágább javainak érdekében perhorreszkálja ugyan...

Bíró Lajos: Helyesen!

Vérsi József: ... és ebben tökéletesen igaza van (Élénk helyeslés a jobboldalon.) de ő maga is belátja azt, hogy a mostani választási jogrend, a parlamentarizmusnak mostani jogalapja nem telet már meg a modern kor követelményeinek. annak a méltányosságának és annak az igazságnak, melyet a modern politikai felfogások érvényre akarnak juttatni és a miniszterünk ur ki is jelentette kötelesség, hogy nemcsak jogalkozni fog ezzel a kérdéssel hanem alkalmas időben magát a törvényhozást is foglalkoztatni kívánja vele. Már most, hogy adminisztratív uton a választói jog már is kiterjesztett az adóhárítókész bevonulásával stb., arról beszélni sem kell, az köztudomású tény, amelyet a közvéleménynek az a része, amelyhez a képviselő ur tartozik, szintén egyhangú helyesléssel, tetszéssel, nemzeti köszönettel fogadott annak idején, a képviselő ur azonban halgatagoton elsiklik e felett is, mert beszédének tenorja így kívánja.

De én azt hiszem, hogy a képviselő ur a helyett, hogy általánosságban mozgott volna, ha erre vonatkozó megjegyzése valami konkrétumot mondott volna akkor meggyőződhetett volna felőle, hogy nem áll izoláltan e tekintetben, hogy mi ugyan nem megyünk vele oda, ahova az ő igen t. közvetlen szomszédai haladnak, mert mi az abszolút népuralmat öcölnék ebben az országban nem tekintjük, mi a magyar nemzet korlátlan uralmát tekintjük öcölnék. (Élénk tetszés és helyeslés a jobboldalon.) és az abszolút népuralomnak idekinált eszközeit csak annyiban vesszük igénybe, amennyiben a nemzeti állam nemzeti tartalmával meggyeznek és ezt a nemzeti tartalmat nem veszélyeztetik. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

De ezzel az öcöccéll egy és más részleges reform nagyon jól meglett. Ilyen a rötten borongók elűzése, a cenzus nivellálása és lehetőleg igazságos alapon való kiegyenlítése, a községenkénti való, de nem titkos szavazás, szóval vannak parlamenti reformok, amelyek visszautasítását mi perhorreszkálunk a leg-határozottabban. Hogy ez alapon miként mondhatja t. képviselő ur, hogy mi nem vagyunk liberálisak, azt nem tudom. Nagyon sajnálom a t. képviselő urat, mert ezeket olyan labilis alpra helyezkedett, hogy tartok tőle, a talaj könnyen kisiklik lábai alól. (Igaz! Ugy van! jobbólól.)

(Az idealizmus.)

Azt mondja a t. képviselő ur továbbá, hogy a mi liberalizmusunkban nincsen idealizmus. (Halljuk!

Halljuk!) Hát, t. Ház az egyike a legképtelenebb jogalomzavaroknak. (Zaj a baloldalon.) Engedelmet kérek, az idealizmus nem politikai irányzat. Az idealizmus nem jellegzetes vonása sem a liberális, sem a konzervatív, sem a reakcionárius politikának. Az idealizmus, ha úgy tetszik, pszichikai, ha úgy tetszik, etikai vonás, amely a politikában diszitheti az egyik pártot, diszitheti a másik pártot, de egyetlenegy politikai irányzatnak sem lehet kritériuma. (Helyeslés és tetszés jobbólól.) A t. képviselő ur tehát ezt csak állította, de adós maradt annak a bebizonyításával, hogy e pártban idealizmus nincsen. Egyetlenegy negatív adattal állott elő, hogy ott van Irányi Dániel és Madarász József.

Madarász József (a jobboldalról közbeszólván): Most azonban itt vagyok! (Általános, élénk derűtség és éljenés a szélsőbaloldalon.)

Vérsi József: Az Isten sokáig éltesse a mi Józsi bátyánkat, aki történetesen itt ül most közöttünk. (Eljénés.) De abból, hogy Madarász József és Irányi Dániel nem tartoztak a szabadelvűpárthoz, csak nem következik talán, hogy ezen pártban nincsen idealizmus. Mondok én három olyan embert, akik ide tartoznak e párthoz, és akiknek idealizmusa előtt lehetetlen, hogy a t. tulajdai is meg ne hajolják. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Csak hármát?) Négyet is, ha tetszik, vagy amennyit akarnak. (Ellenmondások a szélsőbaloldalon.) Itt van Deák Ferenc. (Közbeszóások és derűtség a szélsőbaloldalon.) T. képviselőghaz! Hogyha nemzeti idealizmusról van szó, akkor ne vicceljünk, hanem maradjunk meg a jó izlés korlátai között. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Itt ül a pártban Deák Ferenc, báró Eötvös József, gróf Andrássy Gyula és Szilágyi Dezso, akiknek idealizmusa, azt hiszem, nem volt kevesebb, mint a t. képviselő uré. (Élénk helyeslés jobbólól.) A t. képviselő ur tehát nekünk kettőt mondott. Én felhoztam ellenben négyet. Ha tetszik, ezt a versenyt folytatni, hát bebizonyíthatom, hogy idealizmus volt ezen a pártban anyai, mint amennyit a magyar közélet bármelyik politikai párta felmutatni képes. (Tetszés és helyeslés jobbólól.)

Beöthy Akos t. képviselőúrsam beszédében meg egy súlyos vádallat illette e a pártot. (Halljuk! Halljuk!) Engedjék meg, hogy ez ellenében is megvédhessem politikai tanymat, politikai táboromat és azután belejehessem beszédemet. (Halljuk! Halljuk!)

(A következtetés.)

A t. képviselő ur legvakosabb vádja, amelylyel e pártot illette, a politikai következtetés vádja volt. Azt mondotta erről a pártól, hogy időztől már ezen a konyhán, időztől azon a konyhán is, hogy követte és elejtette ezeket az elveket és amazokat; elmondotta, hogy ez nem lepett meg senkit, csak azokat, akik több következtetést várnak, mint amelyet mi mutatunk; szóval, hogy ez a párt valóságos kaméleon.

Hát, t. képviselőghaz, én ellentálok annak az ingernek, amelyet érzek, mikor e tárgyról szólok, hogy vizsgáljam a t. képviselő ur pályatúásának következtetését mert, hogy ha versenve keire ez a párt és Beöthy Akos t. képviselő ur, akkor e tekintetben körülbelül holtversenyben jutnánk a célhoz. (Halljuk! Halljuk!) Ha kívánják jó; szólok hát erről is. A t. képviselő ur a konzervatív táborban indult meg politikai útján, amely a tábor valamikor sokallta a honvédséget, azután beleült a nemzeti pártba, amely ismét keveselte azt. (Tetszés és helyeslés jobbólól.) A t. képviselő ur Grünwald Béla mellett a centralizmus nagy álmait és ábrándjait szőtte és most, legutóbbi felszólalásában a publicisztikai működésben azt a benyomást teszi mindenkire, hogy a vármegyével szövi a régi, gyengéd szálakat és ismét a municipalizmus táborába akar visszatérni. (Derűtség jobbólól.)

Beöthy Akos t. képviselő ur évek hosszú során keresztül csinált politikát Szilágyi Dezsoval is. No, t. Ház, Szilágyi Dezsoval más politikát, mint liberális politikát csinálni nem lehetett. És most mégis politikai affinitásba de nemcsak politikai rokonságra csaknem politikai össze-orradásba jutott Rakovszky István t. képviselő urral, akiről pedig tudjuk, hogy mindenféle politikát tud és akar is csinálni, csak liberális nem. (Ugy van! a jobboldalon.) Azt hiszem, megvallhatjuk hogy ha a következtetést kell ennek a pártnak valakitől tanulnia, nem Beöthy Akos lesz tanítómesterünk. (Ugy van! a jobboldalon.)

De — bocsánatot kérek hogy e kérdésnél egy percre megállók, ugyanis bucsuzó szavához érkeztem előadásomnak, — a következtetés vajjon politikai qualitas és ha igen, mennyiben? Gondolom, sine ira et studio érdemes e kérdéssel foglalkoznunk. (Halljuk! Halljuk!)

A politikának két ágazata, mondhatnám két area van, mint Janusnak. Az egyik az elméleti tudomány, a másik a gyakorlati államművészet. A politika, mint elméleti tudomány, természetesen elhathatatlan doktrínákon épül, azokra támaszkodik, elveinek egész ridegségével dolgozik és így fejt ki a maga nagy igazait. A gyakorlati államművészet ellenben Magyarország egy igen nagy elméjétől, egyik legklasszikusabb államférfiától meghatározást nyert, olyat, amely halhatatlan lesz a világ gondolkodóinak történetében. (Halljuk! Halljuk!) Kossuth Lajos volt, aki ki mondta, hogy a politika az exegenciák tudománya. Am, ha a politika csakugyan a szükségletek tudománya, akkor ez a tudomány nem mondhat egyebet, mint azt, hogy a telmerülő és elháríthatatlan szükségletekhez miként kell az állságnak alkalmazkodnia. (Ugy van! a jobboldalon.) És én felhívom az én t. képviselőúrsamat aki történetbuvár és akinek történetfilozófiai tejegetéseit használna és gyönyörűséggel élvezük mindannyian, tarison egy kis retrospektív kritikát a magyar történet felől. Ha ezt megteszi, azt fogja találni, hogy amit tegnapi beszédének elejéig végén e nemzet történetlen öserének nevezett, az nem volt egyéb, mint az alkalmazkodni-tudás gyönyörűsége művésze.

Igenis, egy rokonnéküli faj, amely ide van vetve kelet és nyugat mesgyéjére, amelyet nyomott délről a félelmes izlam, északról a félelmes szláv, nyugatról a legfélelmetesebb túlerő: a germánás, ez nem tudta volna magát fenntartani, ha az exegenciák tudományát olyan művészzellet nem gyakorolta volna, mint a minővel azt gyakorolta, ha nem alkalmazkodott volna mindenkor a történelmi szükségletekhez. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Ellenmondások balrólól.)

Engedelmet, nekem mindig a tulajdai székeszsével kell megküzdönnem; hivatozom tehát egy auktoritásra. akít a tulajdai tagjai is elég tekintélynek fognak elfogadni és ez Bismarck, aki, mikor a katolikus centrummal csinált erőteljes politikát a liberálisok ellen, akikkel pedig régebben a Kultur-Kampot csinálta a centrum ellenében, akkor egy doktrinárus gondolkodó kétségbeesetten mondotta:

„Herzogem, ez borzasztó következtetés: — a mire Bismarck — és itt bocsánatot kérek, de megint az ökrököz érünk, mert, ugy látszik, ez most modern théma a képviselőházban. (Derűtség.) — azt mondta:

„Következőcs csupán az ökr, mert az mindig szédát zabált.”

Azt hiszem Bismarck tekintélye előtt meghajolhatunk mindannyian. (Élénk tetszés jobbólól.)

Ez azonban nem jelenti az elszáradásnak lenésését, nem jelenti a princípiumok rideg megtartásának kicsinylését hanem jelenti azt, hogy egy párt, amely uralmon van és amely ha történelmi kényszeriségek merülnek veie szemben íel, többségéül fogva és mert a hatalom letéteményese kénytelen ezekkel a szükségletekkel számolni és velük megalkudni, nem valódiható következtetéssel, amikor nemzeti hivatást komolyan és lelkiismeretesen teljesíti. (Élénk tetszés a jobboldalon.)

(Mimikri.)

Mi vagyunk mi a német nemzethez, ahhoz az óriási népközlösszöshöz képest? Es ha ez az óriási népközlössz az alkalmazkodásban látta a maga leg-tökéletesebb feladatát, akkor mi, kis nép legyünk azok, akik a nagy népek e példáját a labunk alól kirugjuk? (Tetszés jobbólól.) Van a természetnek egy törvénye, mely azt hiszem, a legnagyobb természeti bölcsesség; mimikrinek hívják. Mi az a mimikri? A természeti környezethez való alkalmazkodás művésze. Tessék megfigyelni a természetrajzot (Halljuk! Halljuk!) és a természetudományt nagy igazat. Mely állapotban nincs meg a mimikri? Abban, amely formidablis erejű, amely ellentétől nem íel, hanem ki tudja maga ellen hívni egész környezetét. A Szaharavivatag oroszlánja vörösés-barnaszőrű és a vörösés-barna szín élesen kiemelkedik a sivatag homokjának szürkéségéből. De az oroszlán ezt a luxust megengedheti magának, mert azt, aki teletje közeledik, szétépíti. Az indiai óserdők örökzöldjében lakozó elefánt is megtartotta a maga szürke színét amely élesen elít a sötétzöld háttéről, mert, erős, formidablis, nagy, és ha támadás ér, magát könnyen megvédheti. De a kis állatok, a nyul, a róka, a gyík, a madarak és bogarak nagy része, (Egy hang a baloldalon: A kaméleon!) a kaméleon is igenis, a természettől meg van áldva azzal a nagy tudománnyal, azzal a nagy művészzel, azzal a nagy adománnyal, hogy alkalmazkodna a környezethez, hogy így a veitk szemben közeledő ellenséget félre tudják vezetni. (Nagy zaj a baloldalon.) Amennyiben valaki a magam szereplését veti a szemembe. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) — én az igen t. közbeszó ur mondását nem hallottam, sejttem, hogy körülbelül ilyesmi volt, — én ad personam magamat álavetem ebben a tekintetben is a kritikának, hogy a közéletben való működésem alatt elveimről csak egy hajszálnyira is eltértem-e? Várom a kritikát. De itt nem én rólam van szó, hanem szó van egy nagy politikai pártól, amely felelősség mellett vezeti az ország ügyeit méltózzassék tehát erre nézve kontrastingválni. (Helyeslés jobbólól.)

En bejezésül csak annyit akarok mondani, hogy az opportunizmus nem egyéni hibája ennek a pártnak, nem egyéni hibája az ellenzéki pártoknak sem — mert az opportunizmus nyomait ha náluk keresnők, göröcsövi vizsgálat nélkül ott is könnyen meglátók, — az opportunizmus a magyar nemzetbe maga a törtérel nevelte bele, azoknál az elemi okoknál fogva, amelyekre való szerencsém az imént rámutatni. Én azt méltányos eljárásnak nem tarthatom, ha olyan lényes elméjű, olyan nagy tudású politikus, mint Beöthy Akos, azt, ami a magyar nemzet történetét, ami a magyar közélet fejlődését ösidoiktól fogva egyaránt jellemezte, egyetlenegy párt hibájának tudja be, a helyett, hogy az egész nemzet törtérel és természetrajzi vonásának tekintendő. (Tetszés jobbólól.)

T. Ház! Mondani valóm még volna, de belejezem beszédemet. (Halljuk! Halljuk!) Csupán azért szóltam íel, mert ez íértias kötelességem volt — úgy érzem — azon szeretetmellett invitációk folytán, amelyeket a túlsó oldalról kaptam. Legjobb tudomásom szerint mondottam el az elmondottakat; amennyiben kifogásolni, vagy cáfolni valót találnak rajta: szeretettel és békétüréssel várom a cáfolatot. Természetes dolog, hogy a költéségtelést örömmel elfogadom. (Hosszantartó, élénk éljenés és taps a jobboldalon. A szónokot számosan üdvözlék.)

(Helyreigazítások.)

Rakovszky István: Legelsőbb is engedje meg a t. képviselőghaz, hogy azon teóriával szemben, amelyet Vérsi József t. képviselő ur az imént kifejtett, hogy a magyar nemzetnek egyik alapvonása az volt, hogy nagy alkalmazkodási kapacitása volt és ezt szerencsés példával az állatvilágból is akarta beigazolni, azt vagyok bátor felteimteni, hogy ez az u. n. mimikri-teória, az a teória, amely az apró-cseprő bogarakról szól, amelyek valóban hasonló szintű környe-

zetükhez, hogy odatapadnak szinte a virágokhoz, hogy megkülönböztetni őket ne lehessen, de a nemesebb fejlődési állapotok a gerincesek, amelyeknek gerincük van mindig kimagaslának, azok mindig feltűnő színben járnak a földön.

Vérszi József: *Köszönöm tudomásul veszem, hogy szíed vagyok!* (Mozgás a néppárton.)

Molnár János: *Ne tessék ilyen tőrre átvenni a dolgot!*

Gróf Zichy Aladár: *A magyar nemzetről van szó, nem Vérszi!*

Vérszi József: *En vagyok olyan magyar ember, mint bárki, t. gróf ur! In senkinek a jussát arra, hogy ezt kétsége vonja, el nem ismerem! Tessék ezt tudomásul venni!*

Rakovszky István: A sas fenn van a szikla-ormokon; háttere az azur, és fekete, hogy lássák. (Tetszés a néppárton.)

Attér arra, amit Vérszi József neki imputált. Azt állította hogy midőn ő itt a bed-obamber kérdésért felhotta, mint analógiát hozta fel. Nem hozta fel mint analógiát. Vérszi József, amikor azt mondotta, hogy rám cáol Todd-ból, nem citált egészen végig. Az egész dolog úgy áll, amit a képviselő ur monotta; ismerem ovastam nemcsak Todd-ot, de nálam van a Melbourne-kabinetnek tanácskozási jegyzőkönyve is. De a t. miniszter ur... (Dorútség.)

Bartha Miklós: Még az is lenet!

Vérszi József: *Mi már csak újságírók maradtunk, Miklós mester!*

Rakovszky István: A t. képviselő ur, mondom, megakadt és nem citálta azt, ami a Peel-minisztérium óta Angliában alkotmányos elv. Ez az elv, amely ott azokban a miniszteri tanácskozási jegyzetekben is van téve. a Melbourne-kab net által abolálva lett. a Peel-minisztériumnak konstitucionális elve szerint. amely 1841-ben akként határozott, hogy a király udvartársára nézve az az elv ismeretük e konstitucionálisnak. hogy az udvarbírók csak annyiban kötelesek odabagyni helyöket, amennyiben a lelépő minisztérium tagjaival közeli rokoni összeköttetésben állanak; és 1841 óta folyton-folyvást a mai napig ez az angol konstitucionális elv. Ebből az én t. képviselőtársam azt láthatta, hogy nem én citáltam helytelenül, nem én tévedtem hanem tévedett ő, mert a kabinetnek ezt az utóbbi határozatát, amely mai napig is érvényben áll, nem hozta fel.

A másik kérdés a penzióra vonatkozás. Ő brit felségért citálta ellenem a t. képviselőtársam. Citálta, de rosszul citálta. A t. képviselő ur nagyon érthető aggodalommal, nagyon érthető rokonszenvvel védte a miniszteri nyugdíjakat. Liberális intézmény ez: ez az, amit az iskola-gyermekeknek Studentenbrot-nak szoktak mondani; ez az a lelépő miniszterek számára. Amit a lelépő miniszterek penziójára mondott itt a t. képviselő ur, az az első beütőtől az utolsóig nem áll, nem áll dacára annak, hogy törvénybe van iktatva. Ismerem azt a törvényt én is; de nagyon áll a dolog azzal a törvényvel? Az a törvény végrehajta nincs. Angliában az egyetlen egy miniszter, aki élethossziglan fizetést huz, a lord-chancellor, aki élethossziglan ötezer font sterling fizetést huz; valamennyi többi miniszternek egy ftying penziója nincsen; megvan a törvényben. de sohasem haitották végre ezt a törvényt. Miért? Mert az angolok ezt a törvényt interpretálták és úgy interpretálták, hogy minden lelépő miniszternek meg van törvényes joga az egy- és kétezer font sterlingnyi penziót követelni, de ez igenis ahhoz a feltételhez van kötve, amit Vérszi t. képviselőtársam idézett, hogy az illetőnek be kell igazolnia, hogy kötelességeit híven teljesítette, hogy reá szorult a nyugdíjra. (Mozgás baloldól.) és hogy azt külön kell kérnie s azt külön meg kell szavaztatni.

Vérszi József: Nem a parlament által!

Rakovszky István: (Mozgás a jobboldalon.) *Am tessék megkérdeni itt valamennyi volt miniszteről, vajjon képesek-e ő k jó lelkiismerettel ide kiállni és azt mondani: „én szegény ember vagyok, nem tudok megélni! Nemcsak hogy erre nem képesek, de még azt a felháborító tény is látjuk, hogy miniszterek, akik politikai pályafutásuk alatt nem lettek szegényebbekké egy szegény országban meglesik azt a pillanatot, amidőn az a három év letelik, hogy nyugdíjukat felvehessék!* (Zajos helyeslés baloldól.) Ez az a liberális szokás, amely ellen szoltam; ez Angliában nincsen meg. Ott az a miniszter köteles beigazolni, köteles azzal az angol becsülettel odalépni és azt mondani: „szegény ember voltam. s dolgoztam az ország javára; tessék nyugdíjamat megszavazni.“ És megszavazzák. Ott van Disraelinek esete akit az ellenék meg nem bukottatott, bár megbuktathatta volna; három hónapig tartott a bizalmatlansági vita, mert csak ekkor teit le az az idő, amelynek elmúlásával miniszteri nyugdíját felvehette. A három hónap eltelével beadták a bizalmatlansági szavazatokat; Disraeli megbukott és megkapta penzióját. (Élénk mozgás és derűtség jobboldól.)

Vérszi József: Tehát megkapta! Tehát van miniszteri nyugdíj!

Rakovszky István: De külön megszavazták. Kérem, tessék itt is úgy eljárni és külön megszavazni a nyugdíjat. (Egy hang baloldól: Az szegény ember volt!) Az szegény ember volt, mint itt Bartha Miklós t. barátom jól mondja, nem voltak milliói. . . .

Vérszi József: *Irátnak nincsenek is milliói!*

Rakovszky István: Csak hogy itt nem íróból lesznek a miniszterek, hanem jólételemző állásokból kerülnek a miniszteri székbe és jólételemző állásokba esnek vissza. . . . (Ugy van! Ugy van! baloldól.)

Vérszi József: Amit senkinek sincs joga szemükre hányni! (Ugy van! jobboldól.)

Rakovszky István: Igenis, jogos ez a szemrehányás. Ez a Vérszi-jéle teoria, hogy akkor, amidőn az ország pénzéből lettek gazdagok, felveszik a penziót! (Élénk helyeslés balról. Zaj jobboldól.) De, t. képviselő ur, még egyet mondom. Tudom,

hogy fel fog állani a képviselő ur és megint ő brit felségének a könyvéből fog nekem citálni.

Vérszi József: Hát nem kívánok szólni!

Rakovszky István: Hát ne citáljon nekem abból. Hanem egyet mondom: küldjön le a könyvtárra és hozassa le az angol budgetet. Tessék nekem ott a nyugdíjtelét megmutatni és én megadom magamtól. Ebből láthatja a t. képviselő ur, hogy az angol liberalizmus. . . .

Vérszi József: Mely nyugdíjtelét akarja?

Rakovszky István: A miniszteri nyugdíj telétel.

(Mozgás : aj. Elnök csemet.)

Vérszi József: Hiszen az nincs külön!

Rakovszky István: Az külön van. Az indokolásban megtalálhatja. (Élénk mozgás és zaj.)

Vérszi József: Maird fogok szolgálni azzal a tétellel! (Halljuk! Haljuk! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Rakovszky István: Hát ez a nagy különbség. t. képviselő ur az angol liberális idea és a magyar liberalizmus között (Ugy van! Ugy van! baloldól.) A t. képviselő ur felhozott itt négy embert, akik önzetlenek voltak. Meghajlok az előtt: mind a négy ember önzetlen volt.

Vérszi József: Több is van!

Rakovszky István: De, sajnos, mind a föld alatt vannak!

Kubik Béla személyes kérdésben kijelenti, hogy ő a képviselőház szavazásai elől sohasem ment el, de a szabadpárti pártot már egyeztet megfertőzték, hogy ez is, az is, egyszerűen elfűt szavazás elől.

Vérszi József azt feleli, hogy előbbi beszéde során tett megjegyzését nem Kubikra értette és sajnálná, ha Kubik félreértette volna.

(Rainer főherceg ünnepe)

Széll Kálmán miniszterelnök: Ő felsége családjában holnapután egy igen kegyeletes és szép ünnepély megy végre, aminő ritkán szokott az emberi életben előfordulni s az uralkodóház családjában még nem fordult elő. Miután azt gondolom, hogy illő hogy a magyar kormány is ezen az ünnepélyen részt vegyen és én e végből Bécsebe fogok utazni, arra kérem a t. Házat, sziveskedjék elhatározni, hogy holnap és pénteken nem tart ülést és a költségvetés tárgyalását szombaton folytatjuk. (Helyeslés a jobboldalon. Felkiáltások a szélsőbalon: *Nem fogadjuk el!*)

Barabás Béla nem járul a miniszterelnök pro-
pozíciójához illi marad a kormány valamelyik tagja, előbbet az ülésre és a költségvetés tárgyalását a Ház folytathatja.

Széll Kálmán miniszterelnök: *En a magam részéről azt hiszem, hogy a t. képviselő urnak nincsen igaza, mert az, hogy ő felségéhez közelálló családtag, a legfelsőbb uralkodóházának tagja egy ilyen ünnepet ill. elég komoly ok arra, hogy a képviselőház — amit máskor igen sok és kis dolgokért is tenni szokott — két napig szüneteljen és ülésait ne folytassa. Ha a képviselő urnak ez nem imponál, nekem imponál, imponál azon lojalis érzésnél fogva, (Zaj. Elnök csemet. Halljuk! Halljuk!) amelyet megtagadni nem lehet, nem szabad, azon hagyományos lojalis érzéséknél fogva, melyekkel az uralkodóház családja és ő felségének közeli rokonai iránt viseltetünk. A kormánynak nem minden tagja megy el és maradnak közülünk itthon is, de én és a kormány több tagja elmegyünk és nem szeretnénk, ha a költségvetési vitát akkor folytatnák, amikor csak egy-két miniszter van jelen. Ha tehát van a t. képviselő urakban egy kis jóakarát a kérdést e tárgyalogossággal bírálja el. Azt a két napot majd behozhatjuk a jövő héten és ebből nem fog az országra valami nagy veszteség hárulni. (Élénk helyeslés a bal- és jobboldalon.)*

Rakovszky István elvbáráit nevében is kijelenti, hogy a kormányelnök indítványához hozzájárul. A többség eltötagja a miniszterelnök indítványát.

Elnök az indítvány értelmében hirdeti ki a határozatot s az ülést délután 2 órakor berekeszti.

BELFÖLD.

As autonómiai kongresszus. A katolikus autonómiai kongresszus ma folytatta tanácskozását gróf Szapary Gyula elnöklével. A részletes vita előtt gróf Apponyi Albert szólalt fel. A pápa jubileumáról szóló beszédét állva hallgatták meg. Indítványozza, hogy az autonómiai kongresszus keresse föl üdvözölő távirattal a pápát jubileuma alkalmából. Ajánlja hogy a távirat szövegéhez Vaszary Kolozs hercegprímást kérjék fel. Az ülés bezárta előtt az elnök fölolvasta a latin üdvözölő táviratot. A részletes tárgyalás során föl szólaltak: Pozsgay pécsi kanonok Hoványi előadó Ugron Gábor, Szemecz Emil, Hettyey Sámuel, gróf Zichy Nándor, Margalits Ede, Sághy Gyula, Gieszevini Sándor, Radnai Farkas, Fehér Ipoly s gróf Csáky Károly. Néhány módosítás elfogadása után heves incidenssel végződött az ülés.

Ugron Gábor hosszasan fejtegette ugyanis, hogy az egyházmegyei tanács tagjai számának minél szélesebb alpra való tekintése milyen nagy fontossággal bír a szervezetre.

Samassa József egri érsek a demokratikus alapokon nyugvó államok, de különösen az amerikai Egyesült-Államok szervezetéből ezzel szemközti kimutatta, hogy ezek mindig arra törekedtek, hogy a tanácskozó testületek tagjainak száma minél kisebb legyen, sőt e számot lélekszám emelkedésénél nem szaporították. E testület tekintélyét nem a kvantitás, hanem a kvalitás teszi. Nekünk nem számokra, hanem

értelmes, hitbuzgó emberekre van szükségünk. Ugront aposztrofálva megjegyzi, hogy itt nagyhangu, de semmitmondó frázisokkal nem lehet a katolikus ügyet előbbre vinni. Ismerni kell az egyházi szervezetet s csak akkor lehet e kérdéshez hozzászólni. Ő különben a maga részéről, ha e szervezet testé válik, nem a tanács óhaja szerint fog eljárni, hanem a saját lelkiismerete szerint. Osatlakozik Szmeosányi nézetéhez.

Ugron Gábor személyes kérdésben szól s tiltakozik az érsek felszólalása ellen, aki magának több auktoritást gerál mint a mennyi egyik vagy másik tagot, aki e gyűlésre küldetett, megillet. Itt mindnyájan egyenlő állásnak vagyunk. En ugyan semmi állásban sem vagyok — ugymond — Egernek érseke pedig igen magas és igen tiszteltreméltó állást tölt be, de ez nem ad neki jogot arra, hogy azt a hangot használja, melyet velem szemben használt s ezzel a kongresszusi tagok ellen használ. (Élénk helyeslés. **Rakovszky István:** Nagyon helyes. Ezt végté is meg kellett mondani.) *En a tudást, a bölcseséget igen becsülöm s ha ahhoz még szerénység is csatlakozik, akkor leborulok előtte. Rosszul hivatkozott az érsek ur az Egyesült-Államok példájára, mert ott a szenátusban az Egyesült-Államok vannak képviselve, s ahány állam csatlakozik az egyesüléshez, annyi van benne több tag. Ezt jelképezti a lobogóján lévő csillagok. En igen szívesen tanulok, meghajlok a tanítás előtt, ha az helyes, de megjegyzem, hogy az isteni tökéletesség oly messze van tőlünk, hogy ezt a legnagyobb elbizakodottság, be nem ismerni. Ha valaki erős, abból még nem következik az, hogy ő ezen erősségét éreztesse a gyengével. Kérem e kis eltérés után, kegyeskedjenek a tárgyra visszatérni.*

Samassa József azt válaszolja, hogy csak az előtt a férfit előtt hajlandó lenni a kalapot, akiben összhangzó egység és tartalmi szilárdság van. Megleckeztetni magát nem engedi attól az Ugrontól, akinek beszédeit a parlamentben nem fogja elilejteni.

Az elnök ezután tekintettel arra, hogy 7 óra elmul, a tanácskozást félbeszakította s a szavazást holnapra halasztotta.

Két petíció. A *baranya-szent-lőrinczi választókerületben* 1901. október 2-án megartott képviselőválasztás alkalmával **Thormay Károly**, volt megyei alispán, a kormánypart jelöltjét 278 szótöbbséggel választották meg képviselőnek **Hoitsy Pál**, a függetlenségi párt jelöltje ellenében.

Ifj. Bán László és társai a választást kérvénnyel támadták meg, melyet ma tárgyalt a kir. Kuria II. választási tanácsa **Vavrik Béla** elnökelete alatt. A kérvényezők meghatalmazottja dr. **Nemes Bertalan**, a képviselő dr. **Friedmann Bernát** védí.

A kérvényezők meghatalmazottja előadja, hogy a képviselő még alispán korában kezdte a korteskedést önmaga mellett így pl. vizjogi tárgyalások tartott, melyek szokálványos hozzjara nyultak s rendszerint lakomával végződtek. Ezek a vizjogi tárgyalások . . .

Elnök: A vizjogi tárgyalások ide nem tartoznak. **Dr. Nemes** előadja ezután, hogy az egyik alusli jegyző egy peres ügyből kiolyólag két-éle nyilatkozatot állított ki s az alispán őt ezért csak pénz-bírságra ítélte, holott hivatalvesztésre kellett volna ítélnie.

Elnök: *Es gyanúsítás! Honnét veszi ön a bátorságot, hogy a hatósági ítéleteket megkritizálja?*

Dr. Nemes: A büntetőtörvénykönyvből!

Elnök: Egyszer s mindenkorra felhívom, hogy az ilyen gyanúsításoktól tartózkodjék!

A kérvényezők meghatalmazottja előadja ezután, hogy az alispán a kerületben ugyancsak kihasználta a hivatalos presszó eszközeit, utasította a jegyzőket, hogy neki szavazatokat gyűtsenek, azontul kidoboltatta a községekben, hogy mindegyik választó, aki reá szavaz, ellátási és fuvardíjon teül 2-2 forintot kap. Az előadottak alapján kéri a Kurit, semmisítse meg **Thormay Károly** mandátumát, ha pedig ez lehetséges nem volna, mondja ki, hogy az érvényes szavazatok többségét nem **Thormay Károly**, hanem **Hoitsy Pál** nyerte el.

Dr. Friedmann Bernát, a képviselő védője, mindenekelőtt a kérvény pongyolását kiigólasolja. Ezután részletesen foglalkozik a petíció vádjával s azokat egyenkint és összességükben tagadásba véve, a kérvény elutasítását kéri.

A viszonválaszk után a Kuria tanácskozára vonult vissza s rövid megbeszélés után a kérvényt elutasította, mert nincsenek benne oly okok és tények felsorolva, melyektől a bizonyítás során eredmény volna várható.

A kir. Kuria I. választási tanácsában **Paise** elnök ma délben hirdette ki a *karcazi* madatum dolgában a Kuria ítéletét. A Kuria a petíció elutasította, mert tényeket nem sorol fel s a választási elnök állítólagos visszaéléseit nem bizonyította.

Szentos város határozata. *Szentosról* táviratolozák: Téves a mai lapoknak a csongrádmegyei közgyűlés határozatáról szóló az a híre, mely **Molnár**

Jenő képviselőre vonatkozik. A vármegye közgyűlése ugyanis helybenhagyta Szentos város azon határozatát, mely szerint Molnár Jenőt a város vendégének nem tekintik, elszállásolásáról nem gondoskodik és diszfogatot a rendelkezésére nem ad. A város e határozata ellen beadott felelőbbséget pedig a megye közgyűlése elutasította.

Nyilatkozat. Nagy Sándor országgyűlési képviselő ur a következő sorok közlésére kért fel bennünket:

A képviselőházban tegnap elmondott beszédemet, úgy látszik, félreértették és azért fűzött ahhoz a saját mindenféle kommentárt, amelyek intencióimmal homlokegyenest ellenkeznek. Igazán különös, hogy rólam azt írják, hogy a kormány ellen foglaltam állást, holott, ha beszédemet figyelemmel olvassák, abban ilyesmik egy betűt sem lehet találni. Az önálló vámtarutól igenis mondtam, hogy a mai viszonyok között, rámutatva az osztrák viszonyokra és az érdekeink elleni hátszóra, annak híve vagyok már azért is, mert Ausztriában mellette akarják azt a kölcsönös méltányosságot, — ami az érdekelletétek összeegyeztetéséhez okvetlenül szükséges. A hadsereg kérdésében sem mondtam, hogy a hadsereg egyáltalán nincs szükségünk, csupán azt, hogy a kiadásokban — tekintettel az ország válságos helyzetére — mérséklést kell tanúsítanunk. Azt hiszem, ezeket minden kormányparti bizvást aláírhatja. Egyebekben pedig hangszulyoztam és hangsúlyoztam ezután is a szabadelvű politikához és a Széll-kabinethez való őszinte ragaszkodásomat s a kormány iránt való feltétlen bizalmam. Pártállásom megváltoztatására tehát beszédem semmi okot sem szolgáltat. Budapest, 1902 február 19. Nagy Sándor s. k.

KÜLFÖLD.

A cukorprémium sorsa. Bécsből táviratozzák: Ma este összeül a parlamenti cukorkonferencia. Jól értesült körök megerősítik azt a hírt, hogy az osztrák kormány, a német kormányval egyetértve, hajlandó a cukorprémiumot elejteni s a cukorvámot fő frankra leszállítani. Az érdekeltek kijelentik, hogy a cukoripar és a répművelés ezzel kiszámíthatatlan kárt szenvedne, de remélik, hogy az osztrák kormány mindent el fog követni, hogy az angol követelésekkel szembeálljon s elvárják, hogy ebben a magyar kormány is támogathatja. Az érdekeltek azt követelik, hogy ha már a prémiumok megszüntetése és a vám leszállítása elkerülhetetlenül szükségesnek mutatkozik, a kormány rajta lesz, hogy átmeneti stádiumot létesítsen, azaz hogy legalább az idei campagne számára a státuszkvótó fennmaradjon, hogy így a cukoriparosok és a répművelők üzemük esetleges leszállítását nagyobb veszedelem nélkül fogantatosíthassák. A mai ülésen meg fogják állapítani az idevágó kívánásokat s ezeket a kormány tudomására fogják hozni. Böhm-Bawerk osztrák pénzügyminiszter Budapestre utazott, hogy ebben a dologban a magyar pénzügyminiszterrel tanácskozzék. A magyarok, hír szerint, ellenzik az osztrák kormány által kontemplált megoldást. A morva és sziléziai cukoriparosok holnapi értekezletükön fognak állást foglalni. Ma délbén Baerenreuther elnöklésével több képviselő tanácskozára ült össze, hogy a cukorkérdésben állást foglaljan. Ezen a gyűlésen kifejezésre jutott az a felgágás, hogy az osztrák cukoriparosokra és répatermelőkre feltétlenül romlás vár, ha a prémiumot elejtik és a cukoradót fő frankra szállítják le. A képviselők nem oszthatják a pénzügyminiszter abbéli nézetét, hogy a világpiacon emelkedni fog az ár a vámszállítás és a prémium megszüntetése folytán.

Bécs, február 19.

A Reichsrath Corr. a következő közleményt teszi közzé: Ma délután a szabad pártyegyesület által a brüsszeli konferencia tárgyában kiküldött bizottság tanácskozást tartott, amelyen azokat a súlyos következményeket, amelyeket a brüsszeli konferencia határozatai esetleg eredményezhetnek, behatóan megvilágították. A bizottság, amely tanácskozásait folytatni fogja a legközelebbi napokban, az ügyről a pártyegyesület összes tagjainak jelentést tesz. A lapoknak a bizottság működéséről hozott különféle jelentéseivel szemben minden oldalról sulyt helyeznek arra, hogy a bizottság álláspontját a brüsszeli konferencia kérdésével szemben félre ne értsék. A képviselők szabad pártyegyesülete, miután nem mint a ház bizottsága működik, sem pedig felhatalmazása nincs érdemleges javaslatokat tenni, ama fontos és válságos ügy megoldásának érdekében, amelyépp egy nagy néprétegnek bevételének kérdése, mint a hogy az államháztartásra is a legnagyobb befolyással van, feladatát kizárólag azt tekintti, hogy informatív összeköttetést hozzon létre a kormány és a képviselők között, akik köteleességüknek tartják, hogy teljes figyelmüket fordítsák az események menetére.

Az urakházának három csoportja három-három

képviselőt választott, akik a cukoradó-kérdésben a mezőgazdaság és az ipar érdekeinek védelme végett érintkezésbe fognak lépni a képviselőház tagjaiból alakult bizottsággal. A bizottság a következő tagokból áll: Lubomirski herceg, Lobkowitz Ferdinánd herceg, Wohanka, gróf Thun-Salm Oswald, Proskovetz lovag, dr. Beer, gróf Althan, Trautmansdorff herceg és gróf Vetter.

A Slavische Correspondenz jelenti: A cseh cukoripar-egyesület holnapi közgyűlésére a kormány Prágába küldi Carmine pénzügyminiszteri osztálytanácsost, aki tudomásul fogja venni a cukoriparosok óhajait és esetleg meg fogja jelölni a minisztérium álláspontját a függőben levő cukoripari és mezőgazdasági kérdések tekintetében.

Bulgária jubileuma. Két hónap múlva ünnepeket üli Bulgária: a török iga alól való felszabadulás ünnepe. Miután Sándor cárt ismerik a bolgárok a felszabadítójuknak, nemcsak Szófiában, hanem Moszkvában is nagy ünnepeket rendeznek április 23-án. A templomokban tartandó gyásztiszteletek után *Kalinsin* sirjára, aki az első bolgár zászlóaljnak volt a parancsnoka és aki a törökökkel való ütközésben Sztrazgora mellett a harctéren elesett és *Stolipina* tábornok sírjára koszorúkat fognak letenni. A zeneiskola nagytermében ünnepléses közgyűlést tartanak, azután pedig II. és III. Sándor cári emlékére a Kremblen rekviem lesz. Minthogy a jubilárius ünnepek a bój idejére esnek, azokat április 23-ára halasztják, amikor is egyben megünnepelik I. József exarcha kinevezésének huszonegyedik évjubiläumát is. A moszkvai ünnepeken Bulgária képviselőiben *Danev* bolgár miniszterelnök fog résztvenni.

A bosnyák vasutak.

— A Reichsrath ülése. —

Bécs, február 19.

A képviselőház mai ülését *Kaiser* alelnök nyitotta meg 11 óra 20 perkor.

A beérkezett irományok felolvasása után *Skene*, mint a közgazdasági bizottság elnöke, azt válaszolja *Maiknak* a bianco-határidőzletre vonatkozó tegnapi kérdésére, hogy az albizottság a törvényjavaslathoz már II. §-át elintézte, de akármilyen szorgalmas is, két héten belül nem tárgyalhatja le a javaslatot, amely azután még a bizottság plánuma elé kerül. Kéri a házat, legyen meggyőződve róla, hogy az albizottság minden lehető elkövet, hogy a ház kívánásait teljesítse. (Helyeslés.)

A ház azután áttér a napirendre és megkezdik a boszniai vasutakról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását.

Ofner: Szerinte csak a javaslat első részének, amely a szandásági vasut építésére vonatkozik, van valószínűség törvényjellege, többi része pedig merő trázis és nem mond egyebet, mint hogy a megfelelő törvényjavaslatot annak idején elő fogják terjeszteni. Nincs garancia arra, hogy a bugojno-arzanói vasutat ki fogják építeni.

Szólok ezután a Dalmáciával való összeköttetés jelentőségét mértatja. A szandásági vasut az utolsó nagy boszniai vasut, amelyhez még szükségük van a magyaroknak. Ezekből Ausztriának most kellene megszabnia a maga feltételeit és követelmie, hogy ha a szandásági vasutat kiépítik, egyidejűleg a banjalukajajoci és knim-novii vasutat is kiépítsék. Indítványozza, hogy az I. §-t akként módosítsák, hogy 75 millió helyett 100 milliót vegyenek föl és a szandásági vasutal egyidejűleg építsenek rendes vágyánu vasutat Knintől Noviig és Banjalukától Jajocig. Végül a dalmata képviselőkre appellál. Figyelmezteti őket, hogy ne feleddék, hogy csakis az osztrák Reichsrathtól várhatnak valamit, nem pedig Magyarországtól és felszólítja őket akadályozzák meg, hogy Bosznia Magyarország függelékévé legyen.

Wittek vasutminiszter ellenzi *Ofner* indítványát, mert az új tárgyalásokat tenne szükségessé Magyarországgal és bizonytalan ideig elhalasztaná egy évek óta táplált, jogosult kívánásának a teljesülését. Kiemeli a tervezett vonalak technikai és kereskedelmi jelentőségét és azt mondja, hogy a törvényben foglalt rendelkezéseknek annál nagyobb értékük van, mert a ház egyértelműen támogatja a kormányt, hogy e rendelkezések pontos betartását biztosítsa. A miniszter utal arra, hogy a kormány a legnagyobb készséggel kijelentette, hogy a knim-novii vonal létrejötte érdekében közreműködik. A miniszter elismeri a jajoc-banjalukai vonal helyi jelentőségét, de nem tulajdoníthat neki olyan jelentőséget, hogy miatta bizonytalan jövőnek tegye ki a kormány javaslatát.

Sylvester lemond arról a reményről, hogy Magyarországgal által valaha jó esélyekkel lehessen elérni. Szerinte az egyetlen helyes álláspont az, hogy az Adria forgalmát Dalmácián vezessék át.

A vita befejezése után

Fressl vezérszónok cseh nyelven beszél a javaslat ellen.

Berka vezérszónok szerint *Ofner* indítványát nem lehet megszavazni, mert akkor megbíusítják a törvény létrejöttét és ezzel Ausztria sok vívmányt utasítana el magától. Abban a kívánságban, hogy Dalmáciát valahára sinek kössék össze a monarchiával, valamennyi párt egyetért. Ezt az álláspontot kell a kormányának Magyarországgal való tárgyalásokon képviselnie.

A javaslat I. és 2. §-a elfogadtatik.

A 3., 4. és 5. §-nál **Lecher** technikai szempontból ismereti a javaslatot és azt mondja, hogy az osztrák közlekedési politika arra irányul, hogy a forgalmat Budapestest át vezesse. Ezt nemcsak a mostani törvényjavaslat bizonyítja, hanem a kelet-stájerországi vasut is. Elesen kritizálja a javaslatot és azt mondja, hogy iengeri hatalmak egyesülése esetén Ausztria nem tudná megtartani Dalmáciát. Nem szabad feledni, hogy Bosznia és Hercegovina szuverénje a török szultán. A berini szerződés rendelkezései értelmében a vasutépítés ezekben a tartományokban a boszniai kormány dolga. Az osztrák parlamentnek semmi köze a dologhoz. A vasutminiszter mindent elkövetett, hogy Magyarországgal valahogy ellentétbe ne jusson. Gunyason foglalkozik a vasutbizottság működésével és azaz fejezi be beszédét, hogy szeretné, ha pesszimisztikus felfogása tévesnek bizonyulna.

Wittek vasutügyi miniszter a legnyomatékosabban tiltakozik az előtte szóló ama szemrehányása ellen, mintha a kormány bármilyen módon kisleletet tett volna arra, hogy félrevezesse a házat abban a tekintetben, hogy a törvényjavaslattal nem teljesedtek Ausztria összes jogos kívánásai és törekvései és mintha szaklsmeret hiányából vagy talán rosszakaratból oly műszaki véleményt terjesztettek volna elő, mely elhomályosított volna egy Ausztriában óhajtott vonalat, vagy végre, mintha rosszakaratulag nem akartak volna közvetlen vonalat építeni Szerajevóba, hanem körülakon vezetett vonalat. A miniszter utal legutóbb tett nyilatkozatára, hogy a két államnak kompromisszum után létrejött akciójáról van szó, hogy a közös érdekek mellett egyformán vették figyelembe a két állam érdekeit, megcáfolja az előtte szóló különböző technikai megjegyzéseit és nevezetesen azt az intézkedést védelmezi, melylyel a szerajevó-uvaci vonal elkészítése után a másik két vonal párhuzamos kiépítése biztosítottatik. A miniszter kijelenti, hogy a kormány mindig köteleességének fogja tartani, hogy továbbra is képviselje a még nem teljesített óhajokat és törekvéseket, nevezetesen Spalatonak Boszniával való összeköttetése tekintetében és azt hiszi hogy a ház igazat fog neki adni, ha a legáltalánosabban visszautasítja az előtte szólónak az ő személye ellen intézett támadását, melylyel ez nemcsak guny tárgyává igyekezett őt tenni, hanem még osztrák hazafiságát is kétségbevetta.

Némi vita után a ház 140 szavazattal 70 ellenében, tehát éppen a szükséges kétharmad többséggel elhatározta a harmadik olvasást. A javaslatot azután harmadik olvasásban is eldögadták és megkezdték a költségvetés tárgyalását.

A délafrikai szabadságharc.

London, február 19.

A *Standard* jelenti Pretóriából tegnapi kelettel: A boerok a Spelonkán-kerületben, Észak-Transvaalban lévő német hittérítő állomást fölguyjították. Azon az északán, amikor azt várják, hogy *Ben Viljoent*, a fogságba esett boer tábornokot Machadodorpól Pretóriába viszik, a boerok Machadodorp és Dalmanuta között aláaknázták a vasutat. Valószínűleg ki akarták siklatni a vonatot, hogy a tábornokot így kiszabadítsák a fogságból. Egy próbakocsi, amely előre ment, fölrobbantották és elpusztították a boerok. A vonatnak nem történt baja. A boerok terve különben mindenestre megüszült volna, mert *Viljoent* nem Machadodorpban, hanem Dalmanutában tették vasutra.

London, február 19.

A *Reuter-ügynökség* jelenti Heilbronnból 17-iki kelettel: *Deisbe* és *Fanshawe* csapatai tegnap Trommel mellett, Reitzből északkeletre harminc mérföldnyire megtámadták *De Wet*-et és egy nagy boer csapatot. Az angolok elloptak tíz boert és hatalmukba kerítették egy heliográfot. *De Wet* állítólag elrendelte a boer seregek föllosztását, hogy ilyen módon kikerülhessék az angol csapatokat.

London, február 19.

A *Daily Mail* egy beszélgetést közöl, amelyet a lap dél-afrikai munkatársa a maritzburgi koncentrációs táborban *De Wet* parancsnok feleségével folytatott.

Amikor beléptem a szobájába, írja a levelező, két oldalt az ajtó mellett Transvaal és Oranje szabadállam címereit vettem észre. A falon *Kruger*, *Steyn*, *De*

Wet és Botha arcképe függött, az asztalon fehér virágokból kötött bokréta volt. *De Wet* kis, sovány nő; fehér ruha volt rajta. Amikor megszólítottam, vonatkozott angolul felelni, ellenben holland nyelven tett kérdéseimre élénk hangon válaszolt. Panaszkodott, hogy a koncentrációs táborban rossz a dolga és követelte, hogy Pietermaritzburgban jelöljenek ki neki szállást. *Smit* boer tábornok feleségének, aki rangban csak *De Wet* után következik, külön lakást adtak a városban. Megjegyezte, hogy van vagyona s semmiféle anyagi támogatást vagy szolgálatot nem kér az angol kormánytól. Nagyon haragszik azért is, úgy mond, hogy nem levelezhet a férjével. A kis asszony kijelentette még, hogy lérték sohasem fogják elfogni; inkább halva szeretné látni, semhogy az angoloknak megadja magát. Két fia még mindig atyjuknál van, a harmadikat Paardebergnél elfogták és Szent-Ilona szigetére vitték.

London, február 19.

Brodrick hadügyminiszter kijelentette, hogy *Krutzinger* boer parancsnok ellen e hó 15-ikén megkezdtek a tárgyalást. *Kitchener* megengedte neki, hogy tetszése szerint teljesen szabadon védekezhessen és minden bizonyítékot felhozasson mentségére.

Köln, február 19.

Amszterdamból jelentik a *Köln. Ztg.*-nak, hogy a boer delegátusok legutóbbi tanácskozásának az volt a célja, hogy a hatalmakat újabb közbelépésre bírják. *Leyds* párisi utazása is összefügg ezzel a dologgal és *Wessels* és *Wolmarans* is ezért utaztak Amerikába. A boer delegátusok remélik, hogy sikerülni fog az amerikai kormányt az intervencióra rábírní s biztosan hiszik, hogy a francia kormány támogatni fogja őket.

Szerbia hajai.

Budapest, február 19.

Belgrádból ma két ítéletes ajkáról hangzottak el védekező nyilatkozatok. Maga *Sándor* király mondotta az egyiket, szépítvén Szerbia pénzügyi és politikai állapotait és nagyon boldognak vallván magát házas életében. Az ország állapotainak festésében azonban mégis tulzása esett, mert ellenkezésbe jött önmagával, mikor nyilatkozatát befejező méla akkorként így sóhajtott föl: mért is nem lehet országom boldogsága olyan, mint családi boldogságom. Megtudjuk *Sándor* király nyilatkozatából egyébiránt azt is, hogy feleségével együtt esakugyan meg fogja látogatni az orosz udvart. Az *Obrenovics*-dinasztia ügye tehát teljesen rendben van. Ezt hangoztatta a másik ítéletes férfit, *Vuics* miniszterelnök is ma a skupstinában, azt mondván a többi közt, hogy „ugynevezett pretendensek” a külföldön Szerbia és a dinasztia ellen sajtóhadjáratot indítottak, de ő és miniszterársai szembeszállottak azzal a sajtóhadjáratral és a kemény támadások máris sokat vesztettek előkből. *Sándor* király és miniszterelnöke tehát meg vannak elégedve, s ha nekik jók a szerb állapotok, mi ebbe bizvást belenyugodhatunk.

(Beszélgetés *Sándor* királylyal.)

Belgrád, február 19.

Egy francia hírlapíró kihallgatásán volt *Sándor* királynál, aki neki az ország helyzetéről a következőket mondotta:

Nézete szerint az országban az ipar és a belöldi kereskedelem ugyan nem pang, de az általános közgazdasági érdek megkívánná, hogy Szerbiának nagyobb összeköttetése legyen a külfölddel.

— Fénzügyi helyzetünk sem elég kedvező, — mondta a király. — Ebben a tekintetben Franciaország segítségünkre lehetne. A francia tőke mindjárt más helyzetet teremtene.

— A katonai terhek, — szót tovább a király, — szintén nyomasztólag néheznek a szegény nép vállaira és szükség lesz rá, hogy új kölcsönt vegyünk föl. Ezt az új kölcsönt remélhetőleg kedvezőbb feltételek mellett köthetjük majd meg, mint az előbbieket, mert Szerbia politikájának stabilitása immár nagyobb bizalmat kölcsönzött az országnak.

Sándor király aztán elmondta, hogy a királynéval együtt meg fogja látogatni az orosz udvart.

— A cár, — úgy mond, — szívesen vette tudomásul, hogy meg akarjuk látogatni. Az utazás ideje azonban még nincs megállapítva.

Végül kijelentette, hogy házassága szerelmi házasság volt és nem volt oka azt megbánni.

— Sőt ellenkezőleg, — mondta *Sándor* király, — nagyon boldog vagyok. És mért, hogy országom boldogsága nem lehet olyan, mint a családi boldogsága?

(*Vuics* miniszterelnök beszéde.)

Belgrád, február 19.

Joigka és *Angyelkovic*s képviselőknek a külföldi sajtó egy része által Szerbiával és a dinastiával

szemben követelt ellenséges magatartása ügyében hozzántézett interpellációjára *Vuics* miniszterelnök a skupstinában azt válaszolta, hogy igaz, hogy egy idő óta Szerbia és a dinasztia ellen szervezett sajtóhadjáratot indítottak. Ez mindenkor beáll, valahányszor Szerbia belpolitikai és pénzügyi tekintetben a javulás útján van. A külföldi sajtó egy része éppen a szláv bakán nemzetek iránt már eleve ellenséges érzülettel viseltetik, még pedig mivel tartanak a képzelt panszlavizmusról. A sajtó eme részének érdekében áll, hogy Szerbia mindenkor állapotait tarthatatlanoknak tüntesse föl és hogy állat megsemmisítse a Balkán államok önálló állami fejlődésében és boldogulásában való hitet. Másrészlől ezt a sajtóhadjáratot az ugynevezett pretendensek, valamint néhány, Bécsben tartózkodó elégedetlen, akik ez előtt, sajnos, szerb miniszterek voltak, sziták. Végül a szerb ellenzék egy része is belesik abba hibába, hogy a kormány ellen intézett támadásaival, amelyekkel azonban legtöbbször magát Szerbiát találja, a külföldi sajtó ellenséges magatartását táplálják. (Nagy láрма az ellenzéken. Kiáltások: Ez nem igaz!)

Vuics miniszterelnök: Annak bebizonyítására, hogy ez igaz, csak *Zsifkovics* Ljubomir legutóbbi beszédét említi. (Lárma az ellenzéken.) *Zsifkovics* egy ezerfeji tömeg előtt meg nem engedett célzásokat tett arra, amibe szerb embernek tisztán zafalas okokból hozzányulnia nem volna szabad és amit tiszteletben kellene tartania. (Nagy láрма. Közbekiáltások az ellenzék részéről: Alítsa törvényt elé! Ez nem ide tartozik!) Ugyancsak *Zsifkovics* ez alkalommal odáig févedt, hogy a kü hatalmak állítólagos intervencióját a merénylőpör alkalmával, bár ez az intervenció nem történt meg, dicsőítette. Az ilyen kirohanások kárhöz-tatandók, különösen ma, amikor a korona és a szerb nemzet egy a bel- mint a külpolitikában egy és ugyanazt az álláspontot foglalja el. (Tetszés jobbról.) A miniszterelnök végül konstatalja, hogy kormánya mindent megtett, hogy szembeszálljon az említett sajtóhadjáratral és megelégedéssel említi, hogy a kemény támadások sokat vesztettek előkből. (Tetszés.)

Az interpellálók a választ tudomásul veszik és határozati javaslatot nyújtanak be, amelyben a skupstina a külföldi sajtó egy részének méltatlan hadjáratát és *Zsifkovics* képviselőnek borzasztó kirohanását elítéli és biztosítja a királyt és házat a szerb nemzet-hűgeről és hódatáról. Ezt a határozati javaslatot hosszabb vita után a többség ellogadta.

Stefanovics belügyminiszter válaszol arra az interpellációra, amelyet a *Karagyorgyevics* trónkövetelő által Szerbiába csempészett *antidinasztikus röpiratok* tárgyában hozzá intéztek. A miniszter elismeri, hogy ily röpiratokat tényleg nagy tömegben becsempészték, de ő szigorú intézkedéseket tett, hogy terjesztésüket megakadályozza.

A barcelonai munkásforradalom.

Budapest, február 19.

Vér folyik Barcelonában is, az általános sajtó ott épp oly heves, mint volt Triestben. Csak a sajtókolók és tüntetők száma nagyobb. Száz ezer munkás hagyta oda a gyárakat és most keserves harcot folytat a munkaadókkal és a katonasággal. A helyzet felette kritikus, mert Spanyolország legnagyobb gyárvárosa, iparának főtelepe, Barcelona egészen föl van fogatva, minden munka szünetel, kereskedelmi forgalomról szó sem lehet. Milliók pocsékolódnak el naponként az amugy is sanyaru viszonyok közt tengődő országban.

A triestri sajtókkal csaknem egyidejűleg tört ki a barcelonai. A legnagyobb figyelmet érdemli ez a koincidencia; legalább is arról tesz bizonyosságot, hogy a munkások sokkal jobban szerveződtek, semmint általában hiszik. Amire Franciaországban oly sokáig készülődtek s amit mindenki keresztülvethetetlennek tartott, az általános sajtóké ime megvalósult Triestben is, Barcelonában is. Ebből nem egy, de száz tanulságot vonhatunk le azok, akiknek szíven fekszik a mai szociális probléma megoldása.

A barcelonai munkásforradalomról a következő táviratokat kaptuk:

Madrid, február 19.

A barcelonai sajtókolók megtámadták egy vasúti vonatot, amely éppen elindult a városból. A merénylők ellen lovasságot küldtek, amely a zendülők közül kettőt megölt és igen sokat megsebesített. A sajtókolók meggyújtották a szabad kölostort.

A sajtó a szomszéd városokra is kiterjed. San Martinban összeütözték a katonák a sajtókolókkal; az utóbbiak közül ketten meghaltak. A sajtóké terjedése nagyon veszedelmessé teszi a helyzetet. Ostafrencában a zendülők torlaszokat emeltek s úgy védekeztek a csapatok ellen, amelyekre ráölték. A katonaság szuronytámadást intézett a zendülők ellen, akik közül ötven meghaltak és nagyon sokan megsebesültek. A

badalonai összeütözközésnél négy munkás esett el. A sajtókolók száma száz ezer. Barcelonát katonaság szálta meg. A külső városrészekből nyugtalanító hírek érkeznek. A színházak, kávéházak és üzletek még mindig zárva vannak.

Madrid, február 19.

A képviselőház tegnap az alkotmányos jogoknak a barcelonai tartományban való felfüggesztéséről szóló törvényjavaslatot tárgyalta. *Leroux* (republikánus) kikelt a javaslat ellen s szeméretelte a kormányt, hogy elhanyagolja a szociális kérdést, amelynek csak egy incidense a barcelonai sajtóké. Megrójja a kormányt, a miért a hadsereget a munkások ellen használták s nem a munkaadók ellen, akik a konfliktusért felelősek.

Gonzales belügyminiszter azt mondja, hogy a kormány minden lehető elkövetet a konfliktus elhárítására. Eltökélt szándéka a rendet fönntartani, a munka szabadságát megvédeni és minden erőszakosságot megakadályozni.

Castellano (republikánus) helyesli az alkotmányos jogok felfüggesztését.

Ascarate (republikánus) rosszalja az alkotmány felfüggesztését. *Sagasta* miniszterelnök azt mondja, hogy ami Barcelonában történt, más országokban is elő szokott fordulni. A kormány 600 sajtókéot egyenlített ki, köztük 170 nagyon komoly sajtókéot.

Barcelona, február 19.

A kereskedelmi élet pangása még egyre tart. Katonai őrszolgálat cirkálnak az utcákon s gyakran kénytelenek fegyverükhöz nyulni, hogy szétoszlassza a tüntetőket. Ma még két gyalogezred érkezett ide. Élelmiszerekben nagy a hiány, különösen husban és kenyéren. A sugáraton a sajtókolók és a katonák egymásra löttek.

Barcelona, február 19.

Az új prelektus ma a munkaadók és a munkások megbízottjaival tárgyalta. A főnngör vitás kérdések alapjára nézve megegyezés jött létre, amely szerint az összes munkások újra munkába állanak a sajtóké előtt érvényben volt feltételek mellett és vegyes választott bíróságot alakítanak, amely a munkások követeléseit megvizsgálja.

Barcelona, február 19.

Az egyetem és az iskolák zárva vannak. A munkások egyesületének bizottságát és igazgatóságának tagjait letartóztatták, gyűléstermüket bezárták. *Charemont* Teréz anarkhista nőt letartóztatták. A letartóztatások egymást érik. A tegnap megsebesült csendőrtiszt és az a vállalkozó, akit törrel megsebesítettek, meghalt. A tegnapi zavargások alatt egy fiatal ember rejtett helyről 14 revolverlövést tett a katonaságra. A katonaság visszalépett, de nem találta a támadót. A tegnapielőtti zavargások alatt egy *Very Agostino* nevű olasz anarkhista, akit nemrég Franciaországból kiutasítottak, a fején megsebesült.

Sabadelben és több szomszéd községben nöftönő az izgatottság. *San-Martin de Provensalsban* az ablakokból a katonákra löttek. A nép torlaszokat állított, mire a katonák szuronysegezve nyomultak előre. Több ember megsebesült.

Badelonában a tüntetők ki akarták siklatni a lóvasuti kocsikat. Az ablakokból rálöttek a lovasságra. Tizenkét embert letartóztattak és sokan megsebesültek.

Sabadelben a marianusoknak áruházban kellett menekülniök a dühöngő tömeg elől, amely a kolostor berendezését felgyújtotta. Barcelonában a tüntetők között néhány külföldi anarkhista is láttak.

HIREK.

Budapest, február 19.

— BUDAPESTI NAPLO. Február 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király látogatása. Ő felsége, mint nekünk Bécsből jelentik, ma bajor gyalogezredének egyenruhájában a bajor fejedelmi vendégek lakására hajtatott, de minthogy nem találta őket otthon, leadta névjegyet.

— Ebéd berlini nagykövetségünkönél. Szőgyény-Marich László osztrák-magyar nagykövetségénél és neje-nél ma nagy ebéd volt, melyre többek közt *Günther* schleswig-holsteini herceg és neje, *Károly* hohenzollerni herceg és neje, *Pless* herceg és neje, gróf *Solai* főkamrás és neje és *Botho Eulenburg* és neje voltak hivatalosak.

— **Rajner főherceg aranylakodalmá.** Szél Kálmán miniszterelnök, Darányi Ignác földművelésügyi, Hegedűs Sándor kereskedelmiügyi és Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszterek a mai délutáni folyamán Rajner főherceg aranylakodalmára Bécsbe utaztak. Bécsből jelentik: Rajner főhercegnél ma tisztelgett a közös hadsereg küldöttsége amelyet báró Kriegerhammer közös hadügyminiszter vezetett. A tisztelgés csatlakozott a főhercegek küldöttsége is, amelyben Ferenc Ferdinánd, Ottó, Péter Ferdinánd, Lipót és Ferenc Szalvát főherceg vett részt. A küldöttség nevében báró Kriegerhammer mondott üdvözlő beszédet. Délélt tizenegy órakor fogadta a főhercegi pár az osztrák Landwehrt ötvenhat tagú küldöttséget, amelyet gróf Welsersheimb honvédelmi miniszter vezetett elje. A küldöttségben a landwehr valamennyi legyverneme és szakmája képviselve volt. A küldöttségben résztvett Jenő főherceg is, mint tiroli landwehr-parancsnok. Gróf Welsersheimb rövid beszédet intézett a főherceghez, amelyben kifejezte azt a bőséget és hálát, amelyvel a landwehrnek minden tagja a főhercegnek adózik s egyuttal átadott a főhercegnek a landwehr tisztjei és hivatalnokai nevében egy csoportozatot amely a landwehrnek előtte való hódolatát ábrázolja.

— **Kihallgatás a közoktatásügyi miniszterteremben.** Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter helyett az audienciái holnap, február 20-án, csütörtökön a vallás- és közoktatásügyi minisztérium államtitkára fogja megtartani.

— **Tolsztoj betegsége.** Pétervári jelentések szerint a cár orvosa azt a távirati hírt kapta dr. Szaroszki-tól, aki Tolsztoj betegsége mellett van, hogy a beteg állapotában javulás állott be. A tüdőgyulladás csökken és a beteg könnyebben érzi magát. Ezzel szemben Tolsztoj másik orvosa azt táviratozta egy moszkvai barátjának, hogy véleménye szerint Tolsztoj napjai meg vannak számlálva. Tolsztojnak rákos baja van, mely gyógyíthatatlan.

— **Százhuszonhatezermunkanélküli.** Ennyi van Berlinben. A Vorwärts számlálta őket össze s az eredmény megdöbbentő — odaát Németországban. Nekünk nem, mert Budapest a lakosság számát tekintve s számításba véve a mi gyári és ipari életünk szemban a berlinivel — sokkal több a munkanélküli. — Különbözik egész Németországban nagyon sok ember sétál azért, mert a műhelyekben, gyárakban nem kap munkát.

— **Üngylikos nyomdavezető.** Müller Ágoston, a Pester Lloyd nyomdavezetője — mint a főkapitányságon bejelentették — február 17-én délután eltávozott az Andrássy-ut 74. szám alatt lévő lakásáról s azóta sehol sem találták. A rendőrség mindenfelé kereste az eltűntet, de hiába. Ma reggel azután táviratot kapott a főkapitányság, hogy Vácson egy szállodában agyonlőtte magát az éjszaka egy ismeretlen, közép-magas, tagbaszakadt úriember, akinek ruhájában A. M. monogram van. A rendőrség már megállapította, hogy a vécsi üngylikos az eltűnt Müller Ágoston. Két nap óta időzött Vácson, senkivel sem érintkezett. Nyitott levelet hagyott hátra a feleségének és Falk Miksa képviselőnek. A levelekben bocsánatot kér tőlük. Holttestét haza lojgák szállítani. A nyomdavezető ötvenegy éves, budapesti születésű, nős ember volt. Altlól családja vizsálykodás kergette a haláiba.

— **A nyomorgó kereskedelmi alkalmazottak támogatására alakult bizottság** ma teljes ülést tartott. Lányi Leó udvari tanácsos, elnök arról a pártlan erkölcsi és anyagi sikerről emlékezett meg, mely a bizottság működésével járt. Dr. Radványi bizottsági titkár beszámoló a bizottság működéséről és jeleni, hogy a bizottság céljaira 86 455 korona gyűlt be a kamaránál, míg a kereskedelmi bál jövedelméből tizen-ezer koronát jutáltak erre a célra. A bizottsághoz kérezerőt kérvény érkezett be, melyek legnagyobb része már elintéztetett és a még fennmaradt részt a napokban intézik el. A folyamodók segélyezésére, — készpénzsegély, ruházat, tájégyék és vasuti jegy alakjában — eddig 32.003 koronát fordítottak.

— **A főhercegnő magyar kelengyéje.** A Bécsben rezidáló főudvarmesteri hivatalnak melán tettek szemrehányást a magyar iparosok, hogy végrepp megelégedeztet róluk, amikor a királyi unokájának, Erzsébet főhercegnőnek a kelengyéjét összeállították. Abban a nagy megrendelésben — legalább az osztrákoktól követelt magas kvóta erejéig — a magyar ípart is részesíthették volna odaönn. Annál nagyobb örömet okoz magyar iparos-körökben Frigyes főherceg nevének, Isabella főhercegnőnek az az elhatározása, hogy férjhez menendő leánya kelengyéjének egy részét — és pedig telmes részét — magyar iparosoktól fogja beszerezni. A leghitelesebb iorrásbóli haljuk, hogy az idevágó megrendeléseket a főhercegnő már effektuálta is: a finom vászonneműk igen nagy részét a Wein Károly és Társai cég kismárki szövőgyárában, a himzések tulnyomó részét pedig a pozsonyi Isabella-egyesületnél, mely a főhercegnő nagy védnöksége alatt áll.

— **Miss Stone nem szabad.** Egy konstantinápolyi táviratunk szerint azt a hírt, hogy Miss Ellen Stonet kiszabadították, nem erősítik meg.

— **Egy számla szomorú története.** A tanároknak sok mindenféle szerep jut az iskola életében a tanításon kívül. Jegyzőkönyvet vezetnek, elnök-tisztelet töltenek be az önképző-körben, könyvtár, szertár, kellektár az ő gondjuk, kerékköti vagy mozgató rugói a gyermekekétség mozgalmainak, sereghajtók a tömeges kirándulásokon, rögtönítelő bíróságok egy két néha jól, néha rosszul alkalmazott pof erejéig, ők a fönviselés abban a tekintetben, hogy hol lakik, mit eszik, mit iszik a vidéki gyerek, ők az iskola kurátorai, titkárai, írnokei s mindezt a sok szerepet persze minden külön honorárium nélkül, tisztán csak a szűkös tanári gázsíért jöltik be. Sőt még egyet ezen a csomón kívül. Ők a fegyelmi hatóság s ha a fiuk túlságosan temperamentumosak, sok munkát adnak a bírásokó professor uraknak. A szabad délutánok tanári konferenciákba pusz-tulnak bele — és ez annyira kellemetlen mulat-ság, hogy egy állami iskola tanári kora elhatá-rozta, hogy nem is cselszekezi meg az itélkezés munkáját ingyen. Ha a kultuszminiszternek tets-zik az, hogy a haszontalanokból nebulók felett ne a büntető-járásbíróság ítéljen, hanem a tanári kar, akkor fizesse is meg ezt a funkciót. Vala-hogy így kombináltak — és a sok konferenciáért, amit azzal töltöttek el, hogy cigarettázó és egyéb bünökben leledző diákokra ráolvasták a lüntést — számlát adtak be a kultuszminiszterhez. Ez a számla azonban egy azok közül, amelyeket nem honorált a címzett. A miniszter azt mondta, hogy dehogyan van neki pénze effélére. Oról, ha telik a legszűkésebbre s nem kell az iskolák pénz-csekkéjét is odaadni a hadügyminiszter urnak.

— **A balázsfalvi koponya.** Dobsa László, az embertani intézet tanársegéde, aki dr. Török Aurél mellett volt a balázsfalvi koponya vizsgálatánál, a Magyar Nemzetben kimutatja, hogy az állítólagos koponya nem Petőfié. Török Aurélnak — mondta egyebek között — teljesen és tökéletesen igaza volt, midőn nem volt hajlandó alaposabb és részletesebb vizsgálat alá venni a balázsfalvi hírességet, igaza azon egyszerű okból: mert az nem nyugtolt semmi komoly alapot a további vizsgálatra. Erősen hangsúlyozzuk — így végződik a figyelemreméltó szakértői vélemény — hogy sem a szájhagyományok, sem a most idézett szakértői vélemények egy cseppet sem ingatnak meg bennünket ama komoly meggyő-ződésünkben, hogy a balázsfalvi koponyának Petőfihez semmi köze.

— **Csávossyné balesete.** Csávossy Béláné, a képviselőház köz-szeretében álló háznyagának neje, mint örömmel értesültünk, nem régen ért balesetéből, amikor is karját törte, már teljesen települt és orvosi engedélyére már a szabadba is kijárhat.

— **Üngylikos bankhivatalnok.** Légrády István 19 éves fiatal ember, az Egyesült Fővárosi lakarék-pénztár tisztviselője ma délután Budán, a Retek-utca 34. szám alatt lévő Jakácsn melbe lötte magát és azonnal meghalt. Légrády iskolai elvégzése után azonnal az intézetbe került tisztviselőnek és azóta mindig szorgalmasan és lelkiismeretesen végezte dolgait. Szabad idejét mindig odahaza töltötte Mihalecz Józsefiné fővárosi tanítónénál, aki bérmaanya volt. Légrády szerette az egyenlétet s folyton olvasott. Ma dében, alighogy megebedelt, elővett egy költemény-kötetet és olvasgatott. Bérmaanya nem volt otthon s így ő egyedül volt a szobában, míg a család a konyhában foglalkozkodott. Két óra után egyszerre csak lövés dör-dült el az előszobában. A cselész kiszaladt s Légrádyt a padlón találta, nagy vértócsában. Rögtön orvosokat hívtak, de ezek már csak azt konstatálhatták, hogy Légrády kiszenvedett. A golyó a negyedik és ötödik borda között hatolt be s azonnal megölte a fiatal-embert. Az esetről azonnal értesítették a főkapitány-ságot, ahonnan dr. Tihanyi Mór rendőrorvos és Németh Béla tisztviselő mentek ki az üngylikos-ság színhelyére. Légrády egy levelet is hagyott hátra, melyben testvéreitől bucsuzik el; egy másik darab papíron meg azt kérte, hogy holttestét ne bon-colják fel hanem engedjék azt egy elporladni, mint azt a jó Isten megteremtette. Érdekes, hogy a fiatal embernek, akinek nagykiterjedésű, előkelő rokonsága van, a családjában már többen végezték ily szerenc-sétlenül életüket. A bátyja néhány évvel ezelőt ugyanazon a helyen, ugyanebben az időben lötte ma-gát föbe. Holttestét ma este beszállították a törvény-széki orvostani intézetbe.

— **Hánasság.** Márkus Dezső, a hernádújlgyi magyar vasipar-részvénytársaság tisztviselője tegnap vezette ottlár elő Kössa Jozsefné kisasszonyt, Kössa Gyulának, a M. K. Operaház pénztárosának bájós leányát. Ez alkalomból a örömpárt, aki nemcsak a művészek világában, de a közönség körében is népszerűségnek örvend, számtalan gratulációval keresték fel.

Steiner Ignác Budapestról eljegyezte Hojtásch Paula kisasszonyt.

— **Tűz.** Az Erzsébet-tér 19. számú ház egyik harmademeleti lakásában a mennyezet ma délután kigyuladt és annyira égett, hogy a falat alá kellett támasztani a tűz után. A lakást a hatóság lezárta, mert a mennyezet könnyen leszakadhat. A tüzet az V. kerületi őrség oltotta el.

— **Vasuti katasztrófa.** Nagyváradról táviratoz-zák: A MAV. kezelésében levő belényesi helyiérde-kü vasut személyvonata ma délután 4 óra 15 perkor Magyargyepes és Nyarló állomások között az eszések miatt meglazult vágányokról kiskiolt. A mozdony a töltésről alázuhant s a kocsikat maga után rántotta. Vitális pályáról meghalt. Engländer vonatvezető és Fekete kalauz sujosan, Lindenfeldné nevű utas jelen-téktelenül megsérült. Nagyváradról orvosokkal segély-gépet küldtek, amelyen a királyi ügyészség képviselője és mérnökök is mentek a szerencsétlenség színhelyére. Dobestről segélygép vitte tovább a vonat 55 utasát, kik közül — mint egy ójszakai távirat jelenti — senki sem sérült meg. továbbá Engländer Már-ton vonatvezető-kalauzt és Fekete József jegyvizsgáló-kalauzt, kik tejükön szenvedtek sérülést. Vitális Gábor pályáról holttestét Szombatságra vitték; a szerencsét-lennek felesége és gyermekei vannak. Az osztály-mérnökök vizsgálata szerint a balesetet sűrűködés okozta. A vonalon pár napig átszállással közle-kekednek.

— **Üngylikos tanuló.** Bécsből táviratozzák, hogy egy W. Egon 17 éves realiskolai tanuló, vagyonszülök gyermeke ma éjjel a színházból hazajövet löbelötte magát. Az üngylikosság oka ismeretlen. A fiu a naplójába az üngylikosság előtt a következőket írta:

— Este a Deutsches Volksheatherben voltam; jól mulattam, aztán megvacsoráztam. Fél 12 órakor föbe löttem magamat.

— **A triezsi ostromállapot.** Triezsből jelentik: Az ostromállapot kibérdesése óta tizenkét embert tartóztatnak le. A kivételes állapot következtében a sajtószabadságot is megszorították s az újságok az osztrák képviselőház mai tárgyalásáról csak néhány sort közölhettek. Ma letartóztatott egy Bronzi nevű olasz anarkhista, aki a zavargás hírére Anconából jött ide. A gyászolók gyűlésén Colmano, Avancini és Pasini szocialisták elkeseredéssel nyilatkoztak a tör-téntekről. A Triezsbe érkezett három hadihajónak főleg az a feladta, hogy a Lloyd-árménál és a Sta-bilimento tenciot védelmezzék. A hadihajókon 1500 ember van. Triezs helyőrsége most 8 zászlóaljából áll. Ma több középületnél az őrséget gyalogosok közül tengerészkatonák is teljesítették. Az anarkhista-üzle-mek gyanuja miatt tegnap letartóztatott Pittoni mér-nök, Rovigo papírkereskedő, Gerson gyáros és Cech kovács a rendőrség előtt jól ismert anarkhista. A hivatalos lap közli, hogy az esküdtsek április 27-én kezd meg ülészakát. Remélik, hogy a kivételes álla-potot addigra beszüntetik. — Gráczból táviratozzák, hogy a gráci olasz egyetemi hallgatók gyűlést tartottak, melyen elhatározták, hogy táviratilag adnak kifejezést megbotránkosásuknak a triezsi események felett.

— **Halálozás.** Köry Lajos belügyminiszteri titkár hült tetemet tegnap délután nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra. A belügyminisztérium rendőri osztályának korán elhunyt kiváló képességű tisztviselőjének ravataltól körüli állották a melyen szütt ösá-lád tagján kívül Guliner Gyula államtitkár, Sélley San-dor, Simonics Béla miniszteri tanácsosok, Szabó László, Martinovics Elek osztálytanácsosok, a minisztérium rendőri osztályának teljes tisztikara, a magyar királyi csendőrség tisztikarának egy küldöttsége, továbbá Bornemissa Boldizsár államrendőrségi főparancsnok, Czajlik Alajos rendőrtanácsos, Szögöd Benó udvari tanácsos stb. Megjelentek még Binarmergyéből az el-hunytinak számos barátja, köztük Hlatky Endre, a bihar-megyei szavadelüvpárti elnök, Hoványi Ferenc nagy-várad városi főorvos, Hoványi Géza takarékpénziári igazgató, Hoványi Gyula jogakadémiai tanár s még számosan. A gyászmenetet a díszszógalatra kirendelt lovasrendőrök vezették s a koszorúktól borított koporsót a Németvölgyi temetőben helyezték örök nyu-galomra.

— **A bankgyesület oseek-tolvaja.** A budapesti bankgyesület kárára elkövetett oseek-lópás ügyében a rendőrség folytatja a nyomozást. A letartóztatott Szalai Soma eddig még nem ismerte be a bűnt, azonban annyi terhelő adat merült föl ellene, hogy a vizsgálatot vezető rendőrkapitányának le kellett őt tartóztatni. Bérczy kapitány ma többeket kihallgatott ez ügyben. Szalai védője, Vázsonyi Vilmos mindent elkövet védőnének szabadlábra helyezése ügyében. Szalai kihallgatása során alibit igyekezett bizonyítani s e tekintetben két korona-takarékpenziári tisztviselőre hivatkozott, akik azt volnának hit-valva igazolni, hogy ő a lopás időpontjában egy váltó-ügy rendezése miatt járt náluk. Szalait holnap átkísérik az ügyészségre.

— **Ingenyenker.** A kenyérszótó-boltok forgalma kedden 17.094 adag volt. Ebből a Podmaniczky-utcai boltban 12.222 adagot, az ó-budai új kenyérszótó-bolt-ban 4872 adagot került kiosztásra.

— **Elfogott sikkasztó.** Linsből táviratozzák, hogy János József jószágigazgató, ki Magyarországon 20.000 koronát sikkasztott, New-Yorkban letartóztatott és a linzi fogházba szállították, mint osztrák alattvalót.

— **Jótekon adományok.** Fellebaráti szeretetből jelégével 20 koronát kaptunk az ingenyenker és 20 koronát az ingyenfej javára. — Weiss Laci (Budapest)

felkéri, hogy a közoktatásügyi miniszternél hasson oda, hogy az iskolákban és a zárdaiban a magyar kézimunkaalkatokat használják. Vegül *Menyhért* Vilmos és *Réthy* Pál indítványát tárgyalta a szakosztály. Az indítványozók a kézbesítendő állami táviratokra nyomatott hirdetések után akarják a magyar ipar és kereskedelem érdekeit előmozdítani. A szakosztály az indítványt elfogadta és illetékes helyen pártolólag fogja előterjeszteni.

Az Országos Iparégyesület összes szakosztályainak folyó hó 21-én, pénteken délután 5 órakor az egyesület helyiségeiben (VII., Uj-utca 4.) tartandó ülésén *Brust* Dávid fog felolvasást tartani a fővárosi vámról.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Gróf Sztáray Tibor.** Az alkotmány-utcai fogháznak ismét előkelő vendége van. Ma hozták Budapestre gróf Sztáray Tibort, akit a budapesti büntető-törvényszék négy év óta keres. A fiatal, könnyelmű gróf már volt egy ízben, 1893-ban, lakója az ügyészségi fogházban, akkor kétszáz forint kaució mellett szabadon bocsátották. Már akkor beismerte, hogy váltót hamisított édesanyja, özvegy gróf Sztáray Béláné nevére. A hamisított váltó 5000 forintról szólott és *Marton* József kapta, ki a grótnak egy félvaggon könyveket adott el. Osmeretes a lepezett uszoraüzleteknek ez a fajtája. A fiatal gróf akkor úgy adta elő a dogot, hogy *Marton* maga biztatta őt a hamisításra. De mielőtt a tárgyalást megtartották volna, kiszökött Amerikába. Röviddel rá a tárgyalást mégis megtartották s *Marton* terhelő tanu hitján fömentették. Tavaly egy Münchenből érkezett névtelen levél elárulta az ügyészségnek, hogy gróf Sztáray Tibor Kőnben tartózkodik. Amerikából vízszájvét ott telepedett meg, meg is házasodott s egy versenyirodát nyitott. Az ügyészség megkeresésére a grótot letartóztatták s Budapestre kísérték. Arová, mint említettük, ma reggel érkezett meg. Dr. *Perény* vizsgálóbíró délelőtt kihallgatta s elrendelte ellene a vizsgálati fogságot. E végzés ellen a gróf védője, dr. *Babes* Emil ügyvéd a vádtanácshoz fellebbezett.

Nyiltér.

Az élet aranyfája gyakran már magában viseli a pusztulás esiráját, noha külsőleg még teljes szépségében pompázik. Hány ember, ki lapangó tudóbbettségben szenved, örvendézet meg embertársát szép arcával, erőteljes alakjával, de az orvos gyakorlott szeme már felfedezi ez állapot veszedelmes voltát. Tartós köhöcsés bizony igen gyakran előhírnöke a kegyetlen tüdővésznek és emellett a legszörnyebb valamennyi betegség, mint gőge- és légszékélyarthritis, rekedtség, asztma, tüdőgyulladás, vérköhögés, lélekzetszorulás, mellzsorulás, tüdőcsontfelekkel stb. már előkészítik az utat, hogy ez a kegyetlen hó a testbe behatoljon. Aki a felsőtest bajokat figyelmen kívül hagyja, önmaga ellen vétkozik és annyival inkább akkor, ha tudja, hogy ezek ellen van szer, mely eddigelő még a legmakacsabb esetekben is eredményvel járt. Ez pedig a „Pectora”.

Aki valódi „Pectora”-t akar rendelni, forduljon egyenesen a *Diana*-gyógyszertárhoz, Budapest, Károlyi-körút 5. sz., mely azt csomagként 2 Loronért küldi meg.

SOMATOSE

(oldódó húsfehérje)

orvosi szaktekintélyek véleménye szerint „tápkészítmények ideálja” betegeknek és gyerekeknek.

Idegeket és izmokat erősíti.

Gyógyszertárakban és gyógynagykereskedésekben.

Nyilt válasz

Herczig Miksa könyvkereskedő
urnak
BÉCS,
I., Franzensring 25.

Alulírott testület megalakulásakor programjának sarkalatos pontjává tette a könyvpiacot az almezben működő úgynöki elemektől megfosztogatni. Ezen törekvés indított benünket a mult napokban nyilttéri nyilatkozatban a magyar közönséget felvilágosítani. Céljainkat csak most értük el, midőn Nagyságod loyálisan kijelenti, hogy utazói nem az építendő Pantheon javára, nem az Újságírók egyesülete és nem a Hirlapírók nyugdíjintézete alapjainak gyarapítására, nem is az elárult újságírók gyermekei, hanem az Ön javára adják le a hazai és külföldi írók műveit tartalmazó Remekírók képes Könyvtárát, melyről most már Nagyságod is elismeri, hogy nem azonos a Franklin-társulat által kiadott tisztán magyar remekírókat tartalmazó „Magyar Remekírók” című vállallattal. Az Ön nyilatkozata joggal verseny-törekvésnek jellemzi eljárásunkat. Mi tényleg a becsület és szolid verseny küzdelmet folytatjuk az Ön cége közönségeinek tisztességellen versenyre ellon és e küzdelmet saját védekezésünk szempontjából a nyilvánosság előtt vagyunk kénytelenek folytatni. Kénytelenek vagyunk közvetlenül a közönség hazafias jóindulatához folyamodni, mivel nálunk

még nincsen szentesítve a „tisztességellen versenyéről” szóló előkészítés alatt álló törvény, mely az ilyenemű üzelmeknek egyszer s mindenkorra végét vetné.

Valótlán az az állítása, hogy Ön magyar könyvkereskedő. Önnek Budapesten csak üzleti képviselője van, kinek egyedüli feladata abból áll, hogy Önnek utazókat szerezzen. Egyébként az Ön üzlete Bécsben van, Ön Bécsben vezeti könyveit, Bécsben számláz és levelez, ami nem gátolja Önt abban, hogy leveleit és számláit helybeli főügynöke által itt adassa fel a postára, hogy a magyar közönséggel elhitesse, hogy budapesti céggel van dolga. Az Ön cége ugyan be van itt jegyezve, de csak azért, hogy kereseti joga legyen itt. A cég jegyzékében Ön MAX HERCZIG név alatt szerepel, de összes rendeléslapjain, előfizetési ivein prospectusain stb. Ön eltitkolja céget, nehogy a közönség megtudja, hogy Önnel azaz külföldivel áll szemben.

Ön azon munka szerint, amelyet időnként elárusít „Arany classikus biblia terjesztési vállalata”, „Nemzeti dicsőségünk kiadóhivatala”, „Királykönyve kiadóhivatala”, Magyarország vármegyei és városai terjesztési vállalata” címet veszi fel. Mind ezen műveknek Ön a kiadója és mind ezen művek terjesztésénél lelkiismeretlen ügynökök visszaélnek a jobb körök bizalmával és kiaknázta azok áldozatkészségét, midőn azt állították, hogy e művek megrendelése által nemzeti vagy kulturális célok mozdítottak elő. Sohasem történt az eladás azon a módon, hogy Ön magát nyiltan, mint szállító cég megnevezte volna, és hogy az Ön ügynökei a könyvet tisztán, mint ilyet ajánlották volna fel. Mindig azt a hitet akarták az ügynökök a rendelésben kelteni, hogy társadalmi állásánál, vagy egyéb tekintetknél fogva az illető művet, mint p. o. „Király könyvét” meg kell vennie.

Ha a közönségünk egy pillanatig is sejtette volna, hogy hazafiai érzelme egy osztrák vállalkozó által félre vezetettik, hogy az egyetlen cél, melyet eme művek megszerzése előmozdít az Ön bécsi cége üzleti hasznának gyarapítása, bizonyára ezen négy mű forgalmából nem vándorolt volna több, mint 2 millió 600.000 korona magyar pénz a külföldre.

Sokkal egyszerűbb emberek vagyunk, sem minthogy ezen ügynek nemzetgazdasági jelentőségét mérlegelni tudnók, ezt áll engedelni az erre illetékesebb tényezőknek, mi csakis a magunk kenyereért, ami existenciánkért küzdünk. Mert ezáltal Ön megint „Képes Remekírók” terjesztési vállalatának” titulója magát és az Ön közgei, Splényi, Kömley, Taly, Füredy, Körössy, székelyudvarhelyi Körösi Lajos, Mérey K. Árpád, Vajda Ignátz és Kondor urak hamis módon újságíróknak adják ki magukat és azt állítják, hogy a rendeléseket a hirlapírói nyugdíj intézet javára veszik fel, mi pedig kereset nélkül itt állunk, mert a közönség jószívűségénél fogva azt a nemes célt óhajta támogatni. melyet hazug módon el akarnak vele hitetni. Könyves szemekkel látjuk mi szegény családapák, hogy működésünk tere ime le van tarolva és a mi magyar közönségünk, hazánk intelligenciája az Ön emberei által félre van vezetve és az Ön cége által már le is van kötve.

Kénytelen vagyunk tehát lerántani Önről az álarcot és sira/mainkkal a közönséghez fordulni:

„Képes Remekírók terjesztési vállalata” nem más, mint a bécsi Max Herczig osztrák cég, amely címét szándékosan eltitkolja, mivel a magyar közönség magyar könyveket aligha fogna bécsi cégtől vásárolni. Az alhirlapírók ellenben elegáns fellépésük dacára nem újságírók, és azoknak működéséhez a hirlapírók nyugdíjintézetének semmi köze nincsen. Sok ezer példányt sikerült ezen insoldi módon fellépő embereknek kevés néhány hét alatt elhelyezni, mivel a játékony célra való hazug hivatkozás az összes befolyásos tényezők támogatását biztosította nekik. Mi pedig kényérkeresetünk tekintetében oly pusztulás előtt állunk, mely aggasztó a jövőnknek nézve, miglen több, mint 750000 korona ez alkalommal újból magyar könyvek eladásából bécsi vállalkozó javára van lekötvé.

A mindenkor nagylelkű magyar közönséghez fordulunk tehát azzal a tisztelőteljes és alázatos kérréssel, hogy igazság és jog érzetével ily versenyen szemben a mi pártunkra álljon. Nekünk nem szabad hazug állításokkal a közönség elé lépni, mert a mi főnökeink, akik, cégeküket sem el nem titkolták, sem évenként meg nem változtatják, minket a legcsekélyebb inkorrekttség esetén kötelékkükből elbocsátának. Nincsen kétségünk aziránt, hogy az alnok uton szerzett rendelések érvénytelenek és alulírott egyet már is megtette a kellő intézkedéseket, hogy a rendelések érvénytelenítéséhez szükséges jogi tanácsok a közönségnek díjtalanul rendelkezésére álljanak.

Kiváló tisztelettel

Magyar Könyvkereskedő Utazók
Országos Egyesülete

Budapest, Nagykorona-utca 20. sz. III. em.

Dr. FABINYI J.
specialista — volt kórházi szakorvos,
rendel nem betegségek ellen
déléltől 9-9-ig, este 6-8-ig.
Budapest, Erzsébet-körút 12. félemelet.

Császár-fürdő
nyári és téli gyógyhely
Prospektus ingyen és bérmentve.
Budapest, Eisöranu kóna bérvia gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás Asványvízszodákkal, kádfürdőkkel, 200 kényelmes lakoszobával. A legszolidabb kezelés.

„NEW-YORK”
legrégibb és legnagyobb
nemzetközi életbiztosító-társaság
legujabb
biztosítási módozata
Tőkebefektetési
biztosítás
kötvényileg szavatolt
4% kamatos kamatozással.
Közlebbi felvilágosítást nyújt a
„NEW-YORK”
életbiztosító-társaság magyarországi képviselőége
BUDAPESTEN, Erzsébet-körút 9-11.
a társaság palotájában.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRÁTOK.

A német vámtarifa.

Berlin február 19. A vámtarifa-bizottság mai ülésén gróf *Schweern* (konzervatív), *Herold* (centrum) és *Kardorff* (broadalompárti) képviselők benyújtották az ugynevezett kompromisszumos indítványt, amely szerint a buza és önkölty minimális vámjá 6, a rozs, árpa és zab minimális vámjá 5½, a buza és önkölty maximális vámjá 7½, a rozs, árpa és zab maximális vámjá pedig 7 marka legyen.

A polnai vörvád.

Prága, február 19. A *Radikálnk Listy*, dr. Baxa lapja közli, hogy *Hilsner* Lipót, a polnai vörvád elítélte a pankraci legyházban újabb kihallgatást kér, hogy büntársait megnevezze. Több lap tudakozódására megerősítették, hogy a főügyésznek már tudomása van *Hilsner* keréséről, de azt hiszik, hogy *Hilsner* ezúttal is hamis vallomást fog tenni.

Közgazdasági távirat.

New-York, február 19. (Terményiössede.) (Zárlat.)
Gyapot: New Yorkban helyben 8½/16 (8½/16), febr.-ra 8.56 (8.03). Májusra 8.50 (8.59), New-Orleansban helyben 8.½/16 (8½/16). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphianban 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.80 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsír: Western steam 9.65 (9.70). Rohe és Brothers 9.75 (9.75). — Tengeri irányzata állandó. — Májusra 66½ (66½). Juliusra 66½ (66½). — Szept.-re 65½ (65½). Buza irányzata állandó. Piros ószi helyben 88½ (88½). Márciusra 84½ (84½). Májusra 83½ (84½). Juliusra 83½ (84½). — Szept.-re 83. — (83½). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.½ (1.½). — Kávé: fair Rio 7. sz. 5¼ (5¼). Febr.-ra 5.25 (5.25). Májusra 5.50 (5.50). — Liszt: Spring Wheat clears 2.95 (2.95). — Cukor: 3½ (3½). — Ón: 25.— (25.25). — Réz: 12¼ (12¼). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, febr. 19. (Terményiössede.) (Zárlat.) Buza irányzata állandó. Májusra 78½ (78½). Juliusra 78½ (78½). — Tengeri irányzata állandó. — Májusra 61½ (61½). — Zsír: Február 9.20 (9.27). — Májusra 9.40 (9.47). — Szalonna short clear 8.75 (8.80). — Sertéshús: Február 15.52 (15.65). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Anyeginből.

— Bércy Károly fordítása. —

Rokon s baráti köteléknél
Megbízhatóbb a nőkebel,
Ekhez, bármilyen fergeteg kél,
Jogunkat nem veszítjük el.
De itten ismét a divatnak
Hatalma s szenvedélyek adnak
Irányt, meg a közvélemény.
S a kedves szép nem könnyedén,
Mint röpke dű pehely a szélben,
Leng többfelé és meglehet,
Hogy nód, kit a köztisztelet
Beesül ma még, a perc hevében
Lángjának áldozatja lesz:
A sátn bős játék ez!

Kinek higyjunk hát? kit szeressünk?
Ki az, ki hű s nem árul el?
Ki, bármit szóljunk és tehessünk,
Elnéz és nem mérleget?
Ki simogatva arcainkat,
Mindig csak szép álomba ringat?
Ki nem rágalmak, meg nem ün,
Gyarlóságunkra szemet hűny?
S ez eszményt feltalálni véled?
Fáradtságot ne vesztogess.
Az, akit óhajog keres,
Jó olvasom, saját személyed,
Ha egy világot összejársz,
Méltóbbat ennél nem találsz!

Puskín.

† A plébános — nőülése. Perigord plébánosa, amint a Gil Blas meséli — hosszú töprengés és lelki küzdelem után arra határozta el magát, hogy bucsut fog venni a reverendától és — megnősül. Mentől merészebb volt a megteendő lépés, annál inkább érezte a hivatásához hűte-nné váó pap annak a szükségét, hogy e határozását egyszerre jelentse ki, világosan mondja meg és minden kertielés, megkerülgetés nélkül váratlanul számoljon be azok előtt, akiknek beszámolóval tartozik. Kis ideig azért mégis halasztgatta a plébános a szinvallásnak keserves pillanatát, végül azonban kitűzte magának az utolsó, visszavonhatatlan utolsó terminust. Egy verőfényes vasárnap délelőttjén dobogó szívvél lépkedett a pap fölél a szézek léposón, de mire az amelvényre lért, akkor — nem megszűnt a bátorsága, hanem éppen ellenkezőleg megkétszereződött benne az akaratér és szilárdság. Végignézt a hűvein s így szólt:

— Kedves hűveim az Urban! Bucsuzni akarok tőletek. El kell válnunk egymástól. Az utolsó szent misét fogom ma olvasni előttem. Amint bejeztem a mai napra rendelt vallási funkcióimat, azonnal meg-

ígom tenni a szükséges lépéseket arra nézve, amit egy idő óta tervezek és amit rövid idő múltán megvalósítok. Kedves hűveim én arra határoztam el magamat, hogy . . . meg fogok nősülni.

Roppant nagy volt a hívek meglepetése, de a templom iránt érzett tisztelet és vallási kegyelet féken tartott bennük minden rendbontó hangulatot. Mikor azonban a misének vége volt s megindult a parasztek közt a tanácskozás, akkor mindinkább fokozódott a harci kedv. Ha nem is akarták megtámadni és bántalmazni a renegátot, de legalább arra határozták el magukat a forrongó hívek, hogy keservesen teszik a plébánosra nézve az állapotot. Amint a szegény pap kilépet az utcára, mindig és rögtön akadt mellette egy kúrtós, aki fujta, keservesen fujta a rémséges bangszerét s csodította maga mellé a többi. Valahányszor a pap az utcán termett, ugyanannyiszor pokoli láрма támadt körülé. A szelid lelkű pap végre is megsokalta a dolgot s egy ötlettel segített is a bajon. Kihirdette a faluban, hogy ha holnap újra csufot üz vele a falu népe, akkor ő erre a méltatlan támadásra visszavág. Visszavág pedig az által, hogy a ragaszkodón fogja közzéteni mindazoknak az asszonyoknak a neveit, akik — amint ő ezt a gyónásuk utján tudja — megcsalták a férjüket. — És az ötlet bevágott, a fenyegetés használt. Másnap néma csendben sétálhatott a plébános, a kúrtós demonstrációit az asszonyok — lefújták.

† A hosszú női keztük. A hosszú keztük előírászerűen divatosak estélyeinken és háljainkon. Ez a divat sem nem szép s különösen a táncosoknak nem igen célszerű. Mintán a nyak és váll szabad, kettősen kellemetlen a karnak bepréselése a szűk keztükbe. A hosszú keztük divatja a francia direktórium idejéből való, mikor a régi római ruhát utánozták, amelynek rövidke az ujjai. Ez a divat lennmaradt a császárság idejében is és ezután is a tizenkilencedik század harmincas évéig. Akkoriban még volt értelme mert rövid ujju ruhákat visettek a meg volt idényben is és a hölgyek a hosszú ujjakkal karjaikat védtek a nap ellen. A harmincas évek végén eltűntek a rövid ujjak és a hosszú keztük. S a hosszú keztűt csak Sarah Bernhardt kezdte ismét viselni, akinek nagy művészetével tűnt fel együtt horribilis soványága is. S az élelmes művész nő kényyszerűségéből csinálta meg a hosszú keztük érnyes divátját s ezt az érnét mai napig gyakorolják hölgyeink a keztűgyártók igen nagy öröme.

† A tüzfeszkendő és a villamoság. A nagyfeszültségű villamos áram mindinkább terjedő alkalmazása annak a kérdésnek tanulmányozására kényserítette a szakértőket, hogy a nagyfeszültségű áram vezető huzalok mily veszélyesül járhatnak a tűzoltószemélyzetre nézve, ha a felszökő vizsgár e huzalokat éri. Az erre vonatkozó tanulmányok ered-

ménye abban foglalható össze, hogy a beépített területeken vezetett ily huzalokon sűrűn kell a kikapcsolókat alkalmazni és másrészt a tüzőtő legénység alaposan kioktatandó, hogy miként kell a berendezéseket kezelni. Semenza Guido érdekes kísérleteket folytatott annak megállapítása céljából, hogy az elektromos ütést mily távolságra viheti magával a tüzfeszkendő vizsgára. Egyenárammal a fecszkendő tömlőjének szopókája 200 Volt feszültség mellett 12 mm-nyire közelíthető a szigetelt vezetőhöz; 500 Voltfeszültség mellett e távolság 7 cm-re növeledő, hogy az elektromos ütés még kitartható legyen. Váltóárammal ütést 40 Voltnál 25 mm. távolságban meg lehet érezni; 500 Voltnál 19 cm. távolságban, 3600 Voltnál pedig még 3 méter távolságban is érezhető. E számok 12 mm. vastag vizsgárra vonatkoznak; ha e vastagság növekedik, növekedik az a távolság is, melyben még az ütés érezhető. Egyenárammal, 500 Volt feszültségnél és 500 mm. vizsgárnál 1 méter távolságban is érezni az ütést; ugyane vizsgárvastagság mellett 3600 Volt feszültségű váltóárammal 8 méter távolságban is érezhető az ütés. Természetesen az ellogadó minőségétől is függ az ütések veszélyes volta, de általánosságban kimondható, hogy világiági vezetéseket 200 Voltig, erőátviteli vezetéseket 500 Voltig egyenárammal veszély nélkül lehet kiteszkendőzni. Váltóárammal a veszély nagyobb, különösen vastag vizsgarak mellett.

† Liptómegeyi babonák. A szerelemről és házasságról ezek a babonák járják Liptómegeyben:

Karácsony estjén a leány összesöpri a szoba szemetjét egy lapátra, aztán elviszi azt a falun kívül arra a tájra, amely felé férjhez szeretne menni. Ha a szemet másnap reggel is ott van még a személapáton, akkor nem megy férjhez egyhamar, ellenkező esetben pedig biztosan abba a faluba viszik, amelynek irányába kivitte a szemetet. Karácsony estjén, mielőtt a kántor által küldött ostyát megennék, az anya fainak és leányainak homlokát előbb egy kevés mézsel szokta megkenni, hogy majdan fiait a leányok s leányait a legények oly édesen szeressék, mint a minő édes a méz. — Amely leányt a szoknyája, köténye nagyon vizes lesz, mikor ruhát mos a patakon — részeges urat fog kapni. — Az eladó leányok karácsony estén vasóra előtt egy fakanállal háromszor megütik a disznó-ól ajtaját s e kopogásra ahány szor rőtög a disznó, annyi év mulva fog az illető leány férjhez menni. — Ha valaki akkor megyen esküvőre, mikor a temetőben új sirt ásának, azt tartják, az új pár nem fog soká élni. — Aki szép időben megyen esküvőre, boldog életű lesz, aki pedig esős időben, sokat fog sirmi életében. — Szent János napján (június 24-ikén) az eladó leányok kendőt, vagy kötényt dobak a háztetőre, abban a hitben, hogy a hányadik zsindeleysoron az megáll, annyi év mulva fognak férjhez menni. — Andrásnap előtti

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(173)

Rzendzián büszkén nevetett és így felelt:

— Hát rosszul jártunk így, uram?
— Te tetszel nekem és ha nem volnál olyan kapzsi, a szolgálatomba fogadnák! De mert Burlajt becsaptad, azt is megbocsájtom néked, hogy iszákosnak nevezteél!
— Nem én neveztelek el így téged, uram, hanem Bohun.
— Meg is verte miatta az Isten, felelt Sagloba.

Ilyen beszélgetéssel telt az idő. Mikor azonban a nap már az égbolton magasra emelkedve, sugározón ragyogott, elkomolyodtak, mert immár csak néhány rövid órányt ut választotta el őket Waladynkától. Fáradtságos ut után végre célhoz értek és az ilyenkor szinte elmaradhatatlan izgatott nyugtalanság szállotta meg szíveiket. Eletben van-e még Helena? És ha életben van, megtalálják-e a szakadéokban? Horpyna azóta már elvihette máshová, az utolsó pillanatban is elrejté, sőt megölheti. Az akadály még utójában állott, a veszedelem még nem mulott el. Habár bizonyosnak látszott az a főtevések, hogy Horpyna őket valóban Bohun küldötteinnek fogja tartani s kik az ő utasítása szerint cselekednek, attól is félték, hogy Horpynának a gonosz lelke és a kísértetek fölnyitják a szemét. Ettől leginkább Rzendzián és maga Sagloba félt, aki bármilyen büszke is volt a boszorkány-mesterségére, nagyon nyugtalankodott. Hátha lesben állva várják őket a kizákok? A szívük mind hevesebben dobogott és mikor néhány órai lovaglás után a hegy tetejéről a távolban csillogó

víz pillantották meg, Rzendzián pufók képe elsápadt.

— Az a Waladyinka! szólott remegő hangon.
— Ejnye? — mormogott Sagloba, — hát ilyen közel vagyunk már a célunkhoz?
— Az Isten oltalmazzon minket, szólott Rzendzián. Uram, mondjátok néhány ájtatos fohászt, mert én nagyon félek.

— Ostobaság! Ájtatos fohászt? Keresztet vetünk, ez többet használ.

Wolodyjovski csöppet sem aggódott, csak hallgatott; kipróbálta a pisztolyait, friss löport töltött a serpenyőre és megnézte, hogy erősen áll-e a kardpenge a kősr markolatában?

— Az én pisztolyomban szentelt golyó van, szólott Rzendzián.

— Az Atya, Fiu és Szentlélek nevében! Előre!

— Előre! Előre!

Rövid idő múltán a patak partjához értek és lekanyarodtak a víz folyása mentén. Itt Wolodyjovski egy pillanatra megállott és így szólt:

— Rzenzian vagy megagó és a menlevelet, mert a boszorkány őt ismeri és ő beszéljen vele előbb, hogy meg ne ijedjen tőlünk és el ne illanjon a hercegnővel.

— En nem megyek előre! Miattam tegyétek azt, amit akartok, uraim! — szólott Rzendzián.

— Hát lovagolj leghátul. Te gyáva kutya! Így szólott Wolodyjovski; előre lovagolt, Sagloba utána, Rzendzián leghátul baktatott a vezetőlovakkal, nyugtalanul tekintgetve jobbra-balra. A löpők csattogtak a sziklákon, a pusztaságon néma csendült, csak a sziklarepedésekben rejtőző tücskök cipeltek hangosan. Meleg volt, habár a nap már erősen lehanyatlott nyugat felé. A lovasok végre egy magaslatra értek, mely olyan volt, mint egy pajzs. A tetején nagy sziklatömbök heverték, mintha megannyi háznak és templomnak a romjai voltak volna.

Rzendzián odakintett és meglökte Saglobát.

— Ez a határ, — szólott. — Megismerem a Bo-

hun beszéde után. Itt éjjel sem jut keresztül élve senki.

— Ha nem megy keresztül, hát keresztül lovagol, — felelte Sagloba. Ez bizonyosan elátkozott hely! De legalább már a célnál vagyunk.

— Innen már nincs messze a hercegnő!

— Hál! Istennek! — szólott Sagloba és gondolatai lassan összekuszálódtak.

Nagy hatással volt a lelkére a Waladyinka vad vidéke, sivatag, a siri csend és szinte hihetetlennek találta, hogy a hercegnő ezen a rettenetes helyen van. Hogy ott rejtőzik az a szeretett lény, akivel 6 anyai kalandot és veszedelmet élt át, és akit annyira imádot, hogy mikor a haldának híré hallotta, azt sem tudta, mihez kezdjen. Az ember megszokja lassanként a szerencsétlenséget. Sagloba is úgy beleléte már magát abba a tudatba, hogy a leányt Bohun elrabolta és fogva tartja, hogy nem tudta maga sem hinni, hogy ime, már véget ért a fájdalom és a küzdelmes keresés; és itt a békének és a boldogságnak az ideje. Azonkívül más kérdések is szorongatták: mit fog majd mondani, ha meglátja? A hosszú és nyomasztó fohászt után a hirtelen szabadulás nem fogja-e megzavarni? Az istlen rendelkezési kiszámíthatatlanok! Mindent megfordíthat, úgy hogy a rossz elpusztul és az érné győzedelmeskedik. Az isten vezette Rzendziánt is a Bohun kezei közé és az isten hezta őket oly nagy barátságba, az isten rendelte, hogy a háboru elszóltatja a vad atament ebből a pusztából, amelybe mint a farkas cipelte a zsákmányát, az isten szolgáltatta ki Bohun is Wolodyjovskinnak és ő hozta össze ismét Rzendziánnal s így jóra fordított mindent, hogy most, mikor Helena talán már minden reményét elvesztette és sehonnan se remél segédelmet, megérkezik a menekvés órája.

— Föl fognak száradni a könnyeid, leánykám! — gondolta Sagloba és most végtelen öröm vár reád. Oh, milyen hálás fogsz lenni, hogyan fogsz összetett kezekkel köszönetet mondani!

Sagloba maga előtt látta a leányt; elgondolta, hogy mi fog most történni. (Folyt. köv.)

esivén a leányok ölmöt olvasztanak s azt egy kulcs fején keresztül hideg vízbe öntik, hogy megtudhassák van álom alakjából, ki illetve mi lesz a férjük.

A halálról szólnak ezek a babonák: Aki a körmeit vasárnap vágja le, az szegény lesz, aki pedig pénteken, annak a fogai nem fognak fájni. — A kis gyermek egy éves koráig ne nézzen látókörbe, mert néma lesz. — Aki tavasszal először tűt fésűt, moskodik meg s akkor mindig éber lesz. — Akinek izzad a keze, halottnak fogja meg az újját s nem fog többé izzadni. — Aki karósony estjén egy almát ketté vág s azt magánál hordja, sokáig fog élni. — Nagypénteken a leányok kora hajnalban topolya-rygűtet szednek s azt hajnalban megsütik, aztán azzal kenegetik a hajukat, hogy hosszúra nőjjön s ugyancsak e eöiből széltiben elterjedt szokás, hogy a főt- vagy a sültusban levő inas, mócsingos részt kivágják s a kis leánynak adják megenni. — Szent-János napján (június 24-ikén) annyi virágzálat tesznek az ablakba, ahány tagja van a családnak s mindeniket megjelölik, hogy melyik virág kié s a kié reggelre elhervad, az a következő Szt. János-napig meg fog halni. — Mindenszentek estjén a tarnóciák kést és kenyeret tesznek föl az asztalra éjszakára, abban a hitben, hogy a megholtak ilyenkor hazamennek s egy darabot lesznek a kenyérből. — Aki az új házban legelőször alszik, az nem sokára meg fog halni s e babonás hitből kifolyólag rendszerint kutyát, vagy macskát, vagy másféle állatot szoktak az első éjszakára az új házba becsukni. — Hamar elhal az az ember is, aki a ház küszöbén vág fát. — Akinek álmában fogja kiesett, annak a családjából legközelebb meg fog halni valaki. — Mikor a falu papja meghal, azt tartják, olyankor a templom harangjai meg szoktak nedvesedni, azok is siratják.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Magyarszék-előzetes. 1. Mindkét fél születési, illetőségi és erkölcsi bizonyítványai s ha kis-koruk, az szülők beleegyezése is bemutatandó. 2. Atyja illetőségi helyének közigazgatási hatóságánál kell a bizonyítványt kérelmezni. 3. A hadmentességi díj feltehetően s a vonatkozó hatóság nyugta szintén bemutatandó. 4. Kivételes esetekben, például, ha valamely házasuló fél beteg, megengedi. 5. Az illetékek nem minden hitközségben egy-ormák.

Z. D. Az ön terve neveltségessé tenné a demokrácia gyönyörű eszméjét. Csinján kell banni a titulusokkal, nem lehet azt egy választmányi határozattal elintézni. Ime egy krónikai adoma tanulságul. A társadalmi válaszfalak, amelyek hosszu századokon keresztül részekre tagolták a nemzetet, 1848 március 15-ikén egyszerre összeomlottak. Egyenlő lett mindenki, „polgártárs” csupán és semmi egyéb. Jellemző az akkori demokratikus felfogásra az a kérvény, amelyet Pálfi Albert „Március tizenötödike” című lapjának megindítása alkalmából gróf Zichy Ferenchez, a helytartótanács alelnökéhez intézett. A kérvény így szól:

Zichy Ferencnek

Pestben.

Polgár atelőltöl!

Mután a szerkesztésem alatt megjelenő lapot a postán is szétküldeni akarom.

Megkérem önt, hogy ezen ügyre vonatkozó rendelkezést mielőbb kiadja és így alkalmat nyerjen arra, hogy hivatalos kötelességének egyik ágát teljesítse.

Pálfi Albert,

„Március tizenötödike” szerkesztője.

L. K. Gyergyó-Belbör. Fölveszik mindazokat, akik igazolványos alisztek vagy a középiskolák négy osztályát végezték, 18-ik évüket már betöltötték. de 35-ik évüket még nem haladták túl és testileg való alkalmasságukat orvosi bizonyítvánnyal tudják igazolni. Tanfolyamok vannak minden posta- és távirdai igazgatóság területén, melyekre a folyamodványok minden év augusztus 31-ikáig adandók be az illető posta- és távirdaigazgatóságoknál.

G. J. 1. Négy polgári iskolával hallgathatják a kiadói tanfolyamot. 2. Azt esetről-esetre az illetékes kerületi posta- és távirdaigazgatóságok határozzák el. 3. Minden postahivatalnál. 4. Tandíj nincsen. 5. Csak pályázat után kaphatnak alkalmazást. 6. A posta- és távirdaigazgatóságokhoz kell folyamodni engedélyért, hogy a tanfolyamot hallgathassa s ha bevégezte, hogy a kiadói vizsgát letesse.

G. S. Mígács. 1. B.-nek joga volt a sértést erősebb sértéssel megtorolni, viszont A.-nak kötelessége volt a sértést elégtétellel kéri. 2. Névmagyarosításért a belügyminiszterhez kell folyamodni és mellékelni kell a születési és illetőségi bizonyítványokat.

203106. sz. előzetes. Meltóztassék a kérdést, mely a vasuti szolgálatot érinti, az illetékes hatóságokhoz, a máv. igazgatóságokhoz (VI., Andrássy-ut 75.) intézni, ott végérvényesen eldöntni, melyeknek volt igazs. A törvény mindenestére az ön javára billenti a mérleget.

Pimmet előzetes. M. D. ügyvéd már évekel ezelőtt meghalt. Özvegye VII., Erzsébet-körút 2. sz. a. lakik.

H. A. Nád-szent-Mihály. Nem emlékszünk a kérdésére, de a nevére igen s azért határozottsággal állíthatjuk, hogy levelére már válaszoltunk. Ha multheti számjainkban utánanéző, bizonyára meg is fogja találni.

Pathologia. Dr. Kéty Károly egyetemi tanár klinikája VIII. Üllői-ut 26. sz. a. van. A klinikán a gyógykezelés nem kerül semmibe, az eltarlásért ellenben naponta 2 koronát kell kifizetni.

Kis leány. A bemutatkozásnál semmit sem kell mondania, elég, ha barátságos lejbőlintással veszi tudomásul a dolgot. A táncra kérésnél nem kell köszönetet mondania.

Sz. M. A budapesti kerületi orendparancsnoksághoz kell folyamodni. Mellékelendők a születési bizonyítvány, katonakönyve és orvosi bizonyítvány a testi alkalmatosságáról.

Örömezer. Ahn-Nagy: Gyakorlati német nyelvtan (ára 1.60 korona.) Czanyoga: Magyar-német beszélgetők (ára 2.40 korona.) Mindkettőt itj. Nagel Ottó könyvkereskedésében (VIII., Múzeum-körút 2.) szerezheti meg.

Akadémia. Meltóztassék az Akadémia iöitkári hivatalához (V., Akadémia-utca) fordulni, ott megmondják. Nekünk nincs róla nyilvántartásunk.

Előzetes. Valamelyik színészkolát végeznie kell, különben nem lehet tagja az Országos Színész-Egyesületnek s így nem is szerződhetik szintársulathoz.

K. L. Meccsenéf. M. L. miniszteri tanácsos (V., Lipót-körút 32. sz. a.) lakik, M. L. irodatiszt pedig nem fordul elő budapesti cím- és lakásjegyzékben.

Remény. Meltóztassék Ambrozovics Dezsőhöz, a Képzőművészeti Társulat titkárához (Múcsarnok) fordulni, aki talán megmondhatja.

38.911. Bármilyen formájú papírra írhatja a darabot, nem szükséges hogy csak egyik oldalra. Be kell kötetnie a benyújtás előtt.

X. kerületi. 1. Megjelent magyar fordításban az Olcsó könyvtárban. 2. A Mészáros-pályázat egyik díját tavaly Somlyó Sándor kapta, a másikat nem adták ki.

Állandó. A kérdezett még mindig államtitkár, az is marad. Semmiéle kombinációról nem tudunk, mely összefüggésben lenne ezzel az állással.

22.051. Volt már erről szó. A dráma kiválóságát azonban ez nem rontja. Levelét egyébként elküldtük a szerzőnek.

L. Z. Szilágy-Somlyó. 1. Az 1896: XXVI. törvényeikk szabályozza. 2. Pont = Sváb Tivadar. 3. Osztörtökön öttől-hatig.

Eisa. A garde des dames annyit jelent, hogy hölgyek kísérője. Hogy férfi-e avagy nő a kísérő, az a kifejezésben nem változtat.

H. A. Vác. Magánügy ez, amelynek kikutatására nem vállalkozhatunk.

Archeológus. Dr. Sz. I. miniszteri titkár a honvédelmi minisztériumban.

H. M. Arad. A kérdezett hasonszenvi orvos már régen meghalt.

G. M. Miskolcz. Csak tényleges szolgálatban nem lehet, a tartalékban igen.

M. A. Malacska. 1. Tíz százalékot kap a napi bevételből. 2. Mindegy akármelyikben.

B. K. Pozsony. Megirtuk már, hogy közölhetetlen.

N. Szidi. A könyvek értéke erejéig perelje be az előjáróságnál.

R. S. Ungvár-Radvánca. Köszönjük, el vagyunk látva.

Liza. A kérdezett címe: Üllői-ut 31.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Vidéki pénzüzetetek. Az Aradi Ipar-és Népbank XXXII. évi jelentése szerint az intézet pénztári forgalma 165.829.704.05 koronát, a betétállománya 5.085.648.61 koronát, a váltótárca 5.788.673.08 koronát tett ki. Tiszanyereség 172.759.40 korona, amelyből 50 korona osztalékokat fizet részvényeinkint. Vezérigazgató Böhm Adolf — A Nagyvárad-i Gazdasági-és Iparbank XI. üzletéről számol be. Az intézet pénztári forgalma 31.911.084.64 koronát, a betétállománya 3.318.962.14 koronát, a váltótárca 3.014.800.99 koronát tett ki. Tiszta nyeresége 71.180.01 korona, amelyből 20 korona osztalékokat fizet részvényeinkint. Vezérigazgató Ternyei Antal. — Az Alsó-Lendvai Takarékpénztár XXIX. évi jelentése szerint az intézet pénztári forgalma 321.848.56 koronát, a betétállománya 1.422.965.16 koronát, a váltótárca 903.628.30 koronát tett ki. Tiszta nyereség 44.249.14 korona, amelyből 56 korona osztalékokat fizet részvényeinkint. Vezérigazgató Fuss Nándor.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi Creditoren-Fereti a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Kugler Antal, kereskedő Grác, Ring Zsigmond és Fia cég Arad, Göbölös R. cég Lekenca, Protits Vladimir kereskedő Török-Kanizsa, Rosenberger Miksa rövidárkereskedő Kapuvár, Matics Testvérek cég B.-Gradiska.

Szészarak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben pénzben 39.— korona, áruban 39.50 korona. Bécsben az irányzat gyengébb. A nyersszesz ára 38.20 korona pénzben, 38.60 korona áruban.

Budapesti sertés-konzumvásár. A lenyvárosi petróleum-rakodónál lévő székesfevárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1902. évi február 19-én. Készlet 105 darab. Erkezett 678 darab. Összesen 778 darab. Eladatott 595 darab. Maradt 183 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm súlyban 100—108 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 100—108 koronáig, 320—380 klg. súlyban 98—106 K.-ig Öreg nehéz páronkint 400—500 kilós 92—98 koronáig, Malac 56— korona. Az irányzat lanyha.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, február 19.

Vételek hiányában vontatott volt a forgalom, Forgalomba került 9000 métermázsza buza változatlan árák mellett.

Rozsban nyugodt volt az irányzat. Zabot változatlan árák mellett jegyezték. Tengeri ártartó volt.

Eladatott: Buza. Tiszavideki: 200 mm. 77.3 k. 9 K. 77 1/2 f., 200 mm. 76.5 k. 9 K. 77 1/2 f., 1200 mm. 76.5 k. 9 K. 75 fillér.

Bánsági: 4000 mm. 74.8 k. 9 K. 87 1/2 f. Verbácsi: 800 mm. 75.6 k. 9 K. 65 f. Mind három hónapra.

Ross: 100 mm. 7 K. 85 f., 100 mm. 7 K. 82 1/2 f., 100 mm. 7 K. 77 1/2 f.

Tegnap délután eladatott: Cserevinkai: 3000 mm. 75 k. 9 K. 62 1/2 f. Arpa: 4600 mm. 5 K. 72 1/2 f. Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktözsde sorkái szerint készpénzben 60 kilogrammonkint — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Table with columns: B u z a, Kiló, K.-tól, K.-ig, Kiló, K.-tól, K.-ig. Rows include Tiszavideki, Fehérmogyai, Fővárosi, Bánsági, Bácskai.

Table with columns: Egyéb gabonafajták, Kiló, K.-tól, K.-ig. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Köles.

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

- Áprilisi buza 1902. : 9.60-9.59-9.58-9.59-9.60
Októberi buza 1902. : 8.47-8.46-8.45-8.46-8.45
Áprilisi rozs 1902. : 7.91-7.90-7.89-7.90-7.89
Áprilisi zab 1902. : 7.67-7.68-7.67
Májusi tengeri 1902. : 5.38-5.39-5.40-5.41
Augusztusi repce 1902. : —

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

- Áprilisi buza 1902. : 9.59 pénz 9.60 áru
Októberi buza 1902. : 8.45 " 8.46 "
Áprilisi rozs 1902. : 7.89 " 7.90 "
Áprilisi zab 1902. : 7.67 " 7.68 "
Májusi tengeri 1902. : 5.40 " 5.42 "
Augusztusi repce 1902. : 12.45 " 12.50 "

- Délután fél órákor zárul:
Buza áprilisi 1902. : 9.55-9.56
Buza októberre 1902. : 8.44-8.45
Áprilisi rozs 1902. : 7.88-7.87
Áprilisi zab 1902. : 7.65-7.66
Májusi tengeri 1902. : 5.39-5.40
Augusztusi repce 1902. : 12.60-12.60

A budapesti értéktözsde.

Az előtözsde, mely szilárdan indult, arra s hirre, hogy a oukorprémium rendezése körül nehézségek merültek föl, hirtelen allanyult, úgy, hogy összes értékeink, de különösen Államvasut-és Közuti részvények lényegesen visszamentek.

A déli tözsden a helyzet még kedvezőlenebb volt; az arbitrage Berlin részére nagy eladásokat eszközölt, míg végre a kontromin fedezési folytán, zárlat leé, ismét jobb árak jöttek a felszínre.

Előzetes. Osztrák hitelrészvény 695.25—699.25. Magyar hitelrészvény 714.50—719.25. Jelzálog részvény 480.—481.50. Rimamurányi-részvény 511.—512.—. Államvasuti részvény 676.—684.50. Közuti vaspálya részvény 656.50—658.— korona.

A déli tözsden a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97.—. Fővárosi kölcsön 93.85. Bankgyesületi részvény 108.—. Magyar hitelbank részvény 711.—713.—. Jelzálogbank részvény 477.—478.—. Leszámitolóbank részvény 449.—451.—. Osztrák hitelrészvény 692.50—694.25. Kereskedelmi bank részvény 2560.—2565.—. Salgótarjáni kölcsönbánya 580.—584.—. Rimamurányi vasút részvény 509.50—511.—. Közuti vaspálya részvény 650.25—654.—. Városi villamos-vasuti részvény 319.—. Déli

vasut részvény 69.—. Államvasuti részvény 674.— 676.50 korona.

Utóteszde. A 4 órai zárlatok maradt:

Osztárk hitelrészvény 696.25. Magyar hitelrészvény 713.25. Leszámitoló 455.25. Rimamurányi vasút-részvény 614.—. Osztárk-Magyar államvasuti részvény 679.25. Közüti vasut részvény 654.—. Városi villamos vasut 322.— korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árjolyomokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 45.—53.— korona, vörös aprószemű 42.—46.— korona, vörös erdélyi ——— korona, vörös búnsági ——— korona, középszemű 47.—49.— korona, nagyszemű 50.—56.— korona. Disznózsír: budapesti 55.—55.50 korona, vidéki ——— korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki ——— korona, városi 4 darabos 46.—46.50. korona, 3 darabos 50.—51.— korona, füstölt ——— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona 120 darabos ——— korona, 100 darabos 16.—16.25 korona, 85 darabos 18.25—18.50 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.50—14.— korona, 100 darabos 15.75—16.— korona, 85 darabos 18.—18.25 korona. Szilvaiz: sláviai 19.—19.50 korona, szerbiai 17.50—17.75 korona, azonnal való szállításra,

A bécsi gabonátözsde.

Bécs, február 19. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A külföldről érkezett hírek nem voltak jó hatással, amiért is a tözsde nyugodt irányzatot indult alig változott árjolyomok mellett. Később minden különös ok nélkül némi élénkebb kereslet mutatkozott buzában és tengeriben, úgy hogy ezek árjolyama csekély emelkedést ért el. Zab is szilárdult de rozs gyenge maradt.

Buza tavaszra 9.71—9.73, buza május—júniusra 9.74—9.78—9.76, tengeri május—júniusra 5.68—5.71, zárlatok: rozs tavaszra 8.35, zab tavaszra 7.96—7.97, repce augusztus—szeptemberre 12.83—13.—korona. Zárta kor az irányzat szilárdult: buza tavaszra 9.70, buza május—júniusra 9.74, rozs tavaszra 8.35, zab tavaszra 7.97, tengeri május—júniusra 5.70 korona.

A bécsi értéktözsde.

Az előteszde élénk volt. A déli tözsde a hitel és az államvasuti részvényekben kis emelkedés mutatkozott. Berlinből gyöngébb irányzatot jelentettek. Egy óra 30 perckor az irányzat valamivel jobb.

Zárlat tartott. Kis forgalom mellett csak az Alpina részvényekben mutatkozott kis élénkség.

Bécs, február 19. (Magyar értékek zárlata.) 4% os aranyárjádék 120.05. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 155.75. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.70. Magyar keleti vasuti állami kötvény 120.20. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 452.—. Rimamurányi vasút részvény 511.—. Magyar koronaárjádék 97.05. 4% os Magyar földteherm. kötvény 96.90. Magyar hitelbank részvény 711.—. Magyar nyereségny kölcsön sorsjegye 186.90. Kassa-oderbergi vasuti részvény —. Magyar keresk. bank 1640.—. Magyar cukoripar 1640. Bécs, február 19. (Osztárk értékek zárlata.) 4% os papírjárjádék 101.70. 4% os oszt. aranyárjádék 120.50. 1890-os sorsjegye 151.19. Osztárk hitelsorsjegye 426.—. Angol-osztárk bank —. Bécsi bankjegyesület 463.—. Osztárk-magyar bank 16.35.—. Déli vasut 71.25. Dunagőzhajózási részvény 878.—. Dohányrészvény 300.—. Császári és királyi arany 11.38. Német bankváltók 117.25. 4% os oszt. járjádék 101.55. Osztárk koronaárjádék 98.70. 1864-ik sorsjegye 239.—. Osztárk hitelintézet részvény 695.50. Unionbank 668.50. Osztárk Länderbank 431.—. Osztárk-magyar államvasut 678.—. Elhavölgyi vasut 471.—. Alpezi bányarészvény 400.—. 20 irak. arany 19.05. Londoni váltóár 239.85 Bécsi Tramway Ltt B. 283.—. Bécsi Tramway Ltt A. 287.—. Lapót kőbő 400.—. Az irányzat javult.

Bécs, február 19. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztárk hitelrészvény 695.75. Magyar hitelrészvény 713.—. Angol-Osztárk bank 284.—. Bécs: bankjegyesület 462.—. Union bank 567.—. Länderbank 432.50. Osztárk-magyar államvasut részvény 678.25. Déli vasut 71.—. Elhavölgyi vasut 472.—. Északnyugati vasut részvény 466.—. Dohányrészvény 512.50. Rimamurányi vasut 602.50. Alpezi bányarészvény 299.—. Májusi járjádék 101.70 Magyar korona járjádék 120.05. Török sorsjegye 110.75. Német birodalmi márká 117.32. Napoleon d'or 19.02.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, február 19. (Tözsdei tudósítás.) A Laurakő tegnap jelentése és a szénforgalmazás hiányáról szóló panaszok nagy eladásokat okoztak, különösen bányártekekben. Erre az irányzat gyöngült. Osztárk értékek Bécsre nyomottak. Járjádékok jobban tartották magukat, Vasutak engedtek. A második órában a forgalom nagyon kirohadt volt. Bányártekek kissé javultak. Belföldi papírok a magánkamatláb alábbi állásra emelkedtek. Magánkamatláb 19.4%.

Berlin, február 19. (Zárlat.) 4% os papírjárjádék —. 4% os osztárk aranyárjádék 102.90. Elhavölgyi vasut —. Magyar koronaárjádék 97.90. Osztárk-magyar államvasut 144.75. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.25. Alpezi bányarészvény —. Disconto-Commandit 195.—. Altalános villamosági Edison 199.75. Gelsenkirchener 169.40. Laura-kőbő

205.20. 4% os osztárjárjádék —. 4% os magyar aranyjárjádék 101.25. Osztárk hitelrészvény 218.75. Déli vasut 19.—. Károly Lajos vasut 101.—. Orosz bankjegyek 21.35. 4% os új orosz kölcsön 96.50. Török dohányrészvény —. Olasz járjádék —. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 175.60. Harpeni 167.10. Az irányzat szilárdabb.

Berlin, február 19. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4% os magyar aranyjárjádék 101.25. Magyar koronaárjádék 97.80. Osztárk hitelrészvény 219.25. Osztárk-magyar államvasut 145.25. Déli vasut 19.10. Északnyugati vasut —. Elhavölgyi vasut —. Orosz bankjegyek kessépz —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegye 216.35. (Ultimeo.) Lombard —.

Páris, február 19. (Zárlat.) Osztárk-magyar államvasut 723.—. 4% os osztárk aranyjárjádék —. Osztárk Länderbank —. 3% os francia járjádék 101.15. Ottomankbank 569.—. 3% os francia járjádék 101.92. Alpezi bányarészvény —. Déli vasut —. 4% os magyar aranyjárjádék 102.25. Párisi bankrészvény 10.17.—. Osztárk 100.10. Francia törleszt. járjádék —. Osztárk földhitelintézet részvény 13.17. Török dohányrészvény 325.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, február 19. (Zárlat.) 4% os papírjárjádék 101.85. 4% os osztárk aranyjárjádék 103.05. Magyar koronaárjádék 98.—. Osztárk-magyar bank 117.50. Déli vasut 18.90. Elhavölgyi vasut 119.70. Londoni váltóár 204.47. Bécsi bankjegyesület 118.70. Villamos részvény —. 3% os magyar aranykölcsön 89.20. 4% os osztárjárjádék 101.75. 4% os magyar aranyjárjádék 101.—. Osztárk hitelrészvény 219.20. Osztárk-magyar államvasut 144.90. Északnyugati vasut 115.—. Bécsi váltóár 85.20. Párisi váltóár 813.25. Unio bank —. Alpezi bányarészvény 196.—. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, február 19. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árjolyomok január. Esti forgalom Osztárk hitelrészvény 219.30. Német bank —. Disconto 134.70. Berlini kereskedelmi bank 152.60. Gelsenkirchener 169.30. Harpeni 167.10. Laura-kőbő 200.75. Olasz járjádék —. Szilárd.

Hamburg, február 19. (Zárlat.) 4% os osztárjárjádék 101.50. 1890. sorsjegye 151.50. Déli vasut 19.10. 4% os osztárk aranyjárjádék 102.75. Osztárk hitelrészvény 219.10. Osztárk-magyar államvasut 144.75. Olasz járjádék 100.30. 4% os Magyar aranyjárjádék 101.—. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Február 18. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (párónkint 400 kilogrammon felül sulyban) 96—98 fillérig. Öreg közép (párónkint 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Fialat nehéz (párónkint 320 kilogrammon felül sulyban) 104—105 fillérig. Fialat közép (párónkint 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 100—102 fillérig. Fialat könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — II. Magyar s z e d e t t: Nehéz (párónkint 280 kilogrammon felül sulyban) — fillérig. Közép (párónkint 240—280 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — III. R o m á n i a i: Nehéz (párónkint 320 kilogrammon felül sulyban) — fillérig. Közép (párónkint 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (párónkint 200 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. IV. R o m á n i a i e r e d e t i (Stachl). Nehéz (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — V. S z e r b i a i: Nehéz (párónkint 260 kilogrammon felül sulyban) 98—100 fillérig. Közép (párónkint 240—260 kilogramm terjedő sulyban) 96—98 fillérig. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) 94—95 fillérig.

Sertésleltárszám 1902. február 17. napján volt készlet 25,963 darab. — 1902. február 18. napján lehaltak 1017 darab. 1902. február 18. napján elszállítottak 612 darab, 1902. február 18. napjára maradt készletben 26,368 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Február 19. —

Kinevezés. A helygymintiszter Koltai Vidos Elek budapesti lakos véglegesített rendőrdíjnokot a budapesti m. kir. államrendőrséghez fizetés nélküli felügyelővé nevezte ki. Anyakönyvezési kinevezés. Nórád vármegyében a kékkői anyakönyv-kerületbe Csabay Zoltán segédjegyzőt, a dányi anyakönyv-kerületbe Dr. Reisz Mór járási orvost s végül a losonczi anyakönyv-kerületbe Szabó Béla rendőri irnokot anyakönyvezető helyettesekké; Szatmár vármegyében a királyvári anyakönyv-kerületbe Német Sándor tanító, a szakasi anyakönyv-kerületbe Bolks János egyzői irnokot, végül a pribékfalvi anyakönyv-kerületbe Weisner Károly jegyzői irnokot anyakönyvezető helyettesekké, Csk vármegyében a csikszentdomokosi anyakönyv-kerületbe anyakönyvezető helyettesé Gyórpál Árpád segédjegyzőt; Ung vármegyében a hunközi anyakönyv-kerületbe anyakönyvezető helyettesé Ailt Pál jegyzői irnokot nevezte ki. Athelyezés. A vallás- és közoktatási min. kir. miniszter Nagy Endre választói állami elemi isko ai tanítóit a győr-vásárhelyi állami elemi iskolához, jelen minőségében áthelyezte.

Nemmagyarok foglarsa. Zuhó István pénzügyi főigazgató trencsáni lakos Fogarasra, kiskuro Grünfeld Leo Dávid (Dezso) budapesti lakos Ötvösré, kiskuro Weinberger Vilmos budapesti lakos Dobozira, kiskuro Gref Elemér budapesti lakos Szentgyörgyre, dr. Graber Gyula budapesti lakos saját, val mint kiskuro fia János Gáborra, kiskuro Gibitz Dezso bajai lakos Gyarmatra, Sáhán Rebeka szamosújvári lakos Bodorra, Weisz Hugó budapesti lakos Fenyvesire, kiskuro Weisz Béla és Gusztyá fűlőszállási lakosok Almásira n. a gyorsított vezetőnevet helygymintiszteri engedélyvel.

Pályázat. A zombori pénzügyigazgatóságnál fogalmazói állásra 2 hét alatt. — A hajduböszörményi járásbírósnál járásbírói állásra 2 hét alatt. — A Balassa-gyarmati pénzügyigazgatóságnál állami végrehajtói állásra 2 hét alatt. — A muzsiai járásbírósnál irnok állásra 4 hét alatt. — A központi díj- és illetékkiszabási hivatalnál pénzügyi fogalmazó-gyornok állásra 2 hét alatt. — A magyar-óvári gazdasági akadémián ösztöndíjas gazdasági segédi állásra március 10-ig. — A szentimrei földmivessékolnál ösztöndíjas gazdasági segédi állásra március 10-ig.

Napirend.

Naplár: Csütörtök, február 20. — Római katolikus: Aladár vt. — Protestáns: Aladár. — Görög-orosz: (február 7.) Parten. — Zsidó: Adar 13. Sobeb jn. — Nap ké: 6 óra 42 perckor. — Nyugszik: 5 óra 14 perckor.

— Hold két: 3 óra 4 perckor délután. — Nyugszik: 5 óra — perckor reggel.

A miniszterelnök és helygymintiszter nem fogad. A közoktatási miniszter fogad délután 4 órakor. A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor. Az igazgatási miniszter fogad délután 1 órakor. A képviselőház elnöke fogad délután 2 órakor. Nemzeti Múzeum. Természet és Néprajz. — Nyitva délelőtt 9 óráig délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett tekinthetők meg. Országos Keplár és metszetköllyús az Akadémiában zárva.

Iparművészeti múzeum délelőtt 9 óráig d. u. 1-ig. Telenologia Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1 óráig. Az Erzsébet-emlék pályamunkák kiállítása a városligeti Múcsarnokban délelőtt 9—4-ig. Belépődij nincs. Zichy-köllyús a Nemzeti Szalonban (Ferenciek-tere 9.) d. e. 9 óráig este 9-ig. Belépődij 1 korona.

Feszty-köllyús a városligeti Múcsarnokban, nyitva délelőtt 9 óráig d. u. 4 óráig. Belépődij 1 kor. Fenyphöllyús a Király-Bazárban (Ferenciek-tere 4. szám.) d. e. 10-12 este 8-ig. Belépődij 1 kor.—

Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 óráig 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óráig 1 óráig. Egyetem könyvtár nyitva délelőtt 9 óráig 12-ig. Alattkeri a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtár és keleti mintár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyjtemény, (továbbá a házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetés árusításokat is eszközöl) a városligeti iparsarnokban nyitva: délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvényársaság V. Váci-körút 32. szám alatt.

TÁJÉKOZTATÓ

Liebig-féle Nékilözhetlen minden konyhában. A legjobb húsok gyors elkészítése. Jobbítja a levest, mártást, főzeléket stb. huskivonat.

Cinntubusokban, új, cölserű csomagolás, kis mennyiség, azonnali könnyű használhatóság. Katonák, vadászok, turisták és sportembereknek nélkülözhetetlen!

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, február 19.

A maximum kevéssel északrafelre vonult, az alacsony légnyomás pedig Olaszország felé. T zárodott és Anglia felől új depresszió közeledni látszik. Európában az idő enyhe, borult és hóborús száraz volt, kisebb esők estek Olaszországban és Alsó-Ausztriában. Hazánkban a hőmérséklet kevéssel süllyedt és csapadék főleg nyugaton meg jelent fordult elő. Kiadás: Eonyhe 1-6 várható, az ország északra felé részének kivételével helyonként esővel.

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Inn, Dun, Haba) and water level (Ebr. Febr. 19, 18. 19.).

Axel Leonard Roekström Norbergben, Svédország a 11007. számú

„Eljárás és készülék palackokba, badogedényekbe és más effélékbe zart anyagok pasteurizálásánál az edények zártrepreztésének elkerülésére” című 1897. július 20-ról kelt magyar szabadalmára

vevők vagy engedményesek kerestetnek. Szives ajánlatok „W. Z. 1157” alatt Mosso Rudolfhoz Bécs, 1. Seilerstrasse 2. intézendők.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1902. február hó 20-án.

Bánk bán.

Eredeti nagy opera 3 felvonásban. Zensjét szerzette Erkel Ferencz. Szövegét írta Egressy Béni.

Személyek:

II. Endre	Beek	Petur bán	Ney D.
Gertrud	Flattné	Biberach	Szendri
Otő	Kertész	Sólyom mester	Minályi
Bánk bán	Broulik	Údvárnester	Kornai
Melinda	Krammer	Tiboro	Takács

Kezdete 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. február hó 20-án.

Előszőr:

Kegyelmekenyer.

Dráma 2 felvonásban. Írta Tugenejev Iván. Fordította Barabás Ábel.

Személyek:

Jelenzki	Gyenes	Iwanow	Latabár
Olga, neje	Alszegei	Iwanowné	Györgyné
Kuzovkina	Gál	Igazgató	Kőrösmezei
Tropasics	Ivánfi		

Utána:

Ahol mulatnak.
Vígjáték 1 felvonásban.

Személyek:

Brunner báró	Ujházi	Brunet	Horváth
Bussac gróf	Náday	Brunerné	Lányó
Paul	Dezso	Punezné	Maróthy

Kezdete 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. február hó 20-án.

Lotti ezredesei.

Énekes bohózat 2 felvonásban. Írta Rudvar Stone. Fordította Faragó Ödön. A dalok verszövegét írta Mérei Adolf.

Személyek:

Ton Dawentry	Sziklai	Barley	Szilágyi
Harriet	Sziklainé	Mister Morvay	Iványi
Jean Dickson	Boross	Mister Bibb	Kalocsay
Kitty	Turcsányi	Miss Kate	Sellő
Ramajannah	Ráthonyi	Emeralda	Iványiné
Lotti	Fedák	Elsie	Tomcsányi

Kezdete 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testvérek** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. február hó 20-án.

Délután 3 óraker mérsékelt helyárakkal.

Régi világ.

Színház a magyar társadalmi életből, 3 felvonásban. Írta Hunyadi Margit.

Személyek:

Bonyhai Dániel	Hegedűs	Nagy Gábor	Góth
Klári	Hunyadi	Aron	Szerényi
Lajos	Bihari	Bartók	Dayka
Erzsi	Lenkei	Dezsi	Fenyvesi
Kékessy	Vendrei	Szentirmay	Pethes
Borbála	Nikó L.	Paál Sándor	Balassa

Este:

A képviselő ur.

Eredeti bohózat 3 felvonásban. Írták Gúthi Soma és Rákosi Viktor.

Személyek:

Bodolai Károly	Góth	Melinda	Hegedűsné
Lili	Gazzi	Bake Antal	Vendrei
Exster	Nikó L.	Csepaki	Gyűfő
Péntek	Szerényi	Puppenheim	Balassa
Fűszes	Tapolczai	Horvát	Kazalicsky
Bodolai Károly	Hegedűs	Agnes	Fábián

Kezdete 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. február hó 20-án.

Blaha Lujza asszony mint vendég

Egy görbe nap.

Énekes bohózat 3 felv., dalokkal és táncokkal. Írták Csicsery Bors és Tsa. Zensjét részben szerzette Barna László.

Személyek:

Borosszem J.	Dezsofi	Tarjagos	Szerdahelyi
Wewressahegy	Németh	Diesófi	Delli
Leona	Krecsányi	Sanyaró	Vendel Ujvári
Izolda	Bojár	Toljáss Dániel	Szabó
Krazelhuber	Kovács M.	Hombár	Horváth
Krasznahubay	Szirmai	Rendőr	Tollagi
Mónoly báró	Sümegei	Túzóitól	Kenedich
Mokány Berci	Kis M.	Elsa	Harmath
Bukovay	Kovács K.	Juci	Blaha

Kezdete 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. február hó 20-án.

Nápoly.

Írta dr. Radó Antal. Kezdete 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. február hó 20-án.

Medea.

Szomorújáték 5 felvonásban. Írta Grillparser. Személyek:

Kreón	Szacsavay	Medea	Fái Sz.
Kreuzer	Hegyesi	Góra	Boér H.
Jazon	Pálfi	A követ	Hetőnyi

Kezdete 7 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Minden este:

Loie Fuller

Nincs fölemelt helyár.

A télikerben reggel 5 óráig Vörös Elek égitanyzenekara hangversenyez.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.

Pont 1/2 II-kor:

Frizzó Fregoli

vendégjátéka

a nagy siker miatt pár napra meglelt hosszabbítva.

Pont 8-kor:

a kitünő februári műsor.

Az emeleti kávéházban Dajka Balogh Rudt égitanyzenekara játszik reggel 5 óráig.

Petánovits METROPOLE-SZALLÓJA

A télikerben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról

kitünő zenekara játszik.

HAGGENMACHER - féle
— a sörfözde által palackozott —
GÓLIÁT MALÁTA-SÖR
legkellemesebb aditó és tápláló ital.

Dr. Teibisz János kir. koreak. orvos. hit. vegyész nyilatkozata: „A Haggemacher-féle Góliát Maláta-Sör, vegyvizsgálatom alapján, főleg magas extract és malta-cukor (maltose) tartalma következtében a legkitünőbb maláta-sörök közé sorozom.”

Megrendelés hely: Budapest, V., Kádár-utca 5. sz.

1898. állami arany érem.

Machold Róbert Mähr.-Ostrauban 14326. számú

„Szi- és kötélkorong hajlított fából”

című 1898. nov. 19-évi kelt magyar szabadalmára vevők vagy engedményesek kerestelmek.

Szíves ajánlatok „W. V. 1069” alatt Mosse Rudolfhoz, Bécs, I., Seilerstätte 2. kerületnek.

A 8025. számú

„Égető és olvasztó kemence tűzálló kibélelés nélkül” c. magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesítése céljából magyar gyárosokkal összekötött keres, esetiog szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad — Felvilágosítás nyerhető:

Kalmár J. mérnök

hítes szabadalmi ügyvivő irodájában Budapest, VII. Kerepesi-ut 44. sz.

AZ ATHENAEUM ZSEBSZÓTÁRI:

Magyar és Német Zsebszótár.

Tekintettel a két nyelv szólásaira.

III. kiadás. III. kiadás.

I. rész: Német-Magyar. Szerkesztette: KELEMEN (WOLFF) BÉLA.

II. rész: Magyar-Német. Minden rész külön csinos vászonkötésben 2 korona. A két rész egy erős félbörkötésben ... 4 korona.

Francia és Magyar Zsebszótár.

I. rész: Francia-Magyar. Szerkesztette: UJVÁRY BÉLA.

II. rész: Magyar-Francia. Minden rész külön csinos vászonkötésben 2 korona. A két rész egy erős félbörkötésben ... 4 korona.

Horvát-Magyar és Magyar-Horvát Szótár.

Szerkesztette: MARGALITS EDE.

Ára csinos vászonkötésben ... 2 korona.

A városligeti MÜCSARNOKBAN

Andrássy-út végén naponta látható

Feszty Árpád **KRISZTUS** című **TEMETÉSE**

ÓRIÁSI HÁRMAS KEPE.

Reggel 6 órától este 7 óráig. Este villanyvilágítással. Villamos vasutak és omnibusz közlekedés minden irányból. Földalatti villamos vasúti állomás.

Vászon- és fehérnemű gyári raktár.

Ajánlom az ócsasz raktáron levő árukat:

1 vég 23 m. Gízella-vászon fehérített, jó min.	4.90
1 vég 23 m. háztartási vászon, finom minőségű	5.95
1 vég 23 m. Eresztőkészlet vászon, sötét-jámni	6.95
1 vég 23 m. Auer-Jubiläum vászon, finom szálú	7.50
1 vég 23 m. D10 Chifon	4.95
1 vég 23 m. 100 Madepolán Chifon, finom szálú	5.75
Egy 6 szom. való fehé. szomszedi diamant-körít.	2.95
Egy 6 szomszedi való szomszedi ajúr-kévs-terítők	2.95

Auer Ignátz fia Bpest, Kerepesi-ut 10.

Árjegyzéket és vászongyűjteményt ingyen. 10 forintot felüli megrendelések bérmentve.

ASBEST PADLÓ

Védjegy.

Asbestpadló és burkolatgyár-társaság KRUMHOLZ A. Budapest.

Igazgatóság: IV., Szervita-tér 10. sz. N.

A jelenkor legmodernebb és legjobb padlója!

Elegans, teljesen hőszigetelő, melegtartó, tűz és víz behatása ellen érzéketlen, rendkívül tartós, könnyen tisztítható. Fényesítő és becsiszoló mint a tölgyfa-padló. Hőszigetelése teljesen bakteriummentes és ártalmatlan.

gyermekszobák, kórházak, klinikák, iskolák

padlóknak burkolására különösen ajánlott: a fapadlózatok helyébe a legújabb találmányunkkal a különféle forrók hőszigetelő, mint a diphtériatörő, vörhenyeket, tuberculozistól véd.

Régi, kikopott padlókat asbestburkolattal átvarva, teljesen új elegáns és hygienikus padlókat lesznek. Ugyanígy az asbestpadló a legalkalmasabb padlóburkolat útleveleken, gyárakban és minden más nyilvános helyiségokban.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Nincs előadás	Kegyelmekenyer A hol mulatnak	A Gyurkovics lányok	Katalin	Lotty ezredesei
Szombat	Tristan és Izolda	Karácsonyi álom	A képviselő ur	Egy görbe nap	Lotty ezredesei
d. u. Vasárnap este	—	Rosenkranz és Gildenstern Kegyelmekenyer A hol mulatnak	A dada A Gyurkovics lányok	Katalin	Lotty ezredesei
	A denevér		Egy görbe nap		Lotty ezredesei

Butor

osak jó minőségű. Hálósoba, kredenc, asztaly, divány, asztal, szék, íróasztal, könyvtárszekrény, urali fűtőkész, ottoman, szalaggaratúra, táskák, egy egyenlőtlen nagyon csemagolva, biztosítva. Csak VI., Gyár-utca 95. szám Butoriparcsák.

